

The Trail of Blood:

*Sacrifice in the Quran and the Bible—
from Adam to the Throne*

Qon izi:

*Qur'on va Muqaddas Kitobda qurbonlik -
Odam Atodan Tahtgacha*

Acknowledgements

Minnatdorchilik

Avvalo, Qodir Xudovandga shukr qilishim kerak,

Kim Yagona, Uning menga bo'lgan buyuk sevgisi va rahm-shafqati uchun.

Men Uning g'amxo'rliги va quvonchidan kamtarinman.

Mening etmish yoshli xotinim Meri Djoga, uning sodiq sevgisi

va kamtarligi aql bovar qilmaydigan kuch manbai va

Men uchun barqarorlik edi. Butun sevgim va muloyimligim bilan rahmat!

Hayotim davomida barcha erkaklar va ayollar Xudo tomonidan, Xudoning
sifatlari va haqiqatini men uchun namuna qilib men Uni yaxshiroq bilishim
uchun ishlatilganlarga. Raxmat!

Mening Kengashimdagi doimiy xizmat qilgan odamlar uchun

Menga Xudoning chaqirig'iga e'tibor qaratishimga va xarxil turdagi
usullarda qo'llab quvvatlaganlarni, qachonlardir y'o'qlab o'tishim mumkin.

Sizga minatdorman!

Saxiylik qilgan juda mehribon do'stlarim uchun

Bu loyihani boshlash va yakunlash uchun zarur bo'lgan mablag'ni xayriya qilgan.

Sizga minatdorman!

Va falsafa fanlari doktori Geyl V. Herdega va uning eri va MTM boshqaruv kengashi a'zosi Brayan Xerd, bu kitobni jonlantirishda men bilan hamkorlik qilgan va men bilan qon izidan sayohat qilishni istagan har bir kishi uchun uni ochiq qilib qo'yganiga alohida rahmat.

Introduction

Kirish

Va uni buyuk qurbonlik bilan to'ladik...

Qur'on 37:107

"Qurbonlik qilib kuydiriladigan qo'zini Xudoning O'zi beradi ..."

Ibtido 22:8 (Q.A.)

Qurbonlik - Qur'on va Muqaddas Kitobda bu bir necha marta ishlatiladigan kuchli atam. Bu ikki parcha ikkalasidan ham yuqorida joylashgan Ibrohimning hayotidagi katta ahamiyatga ega qurbonlik bo'lgan muhim lahzaga murojaat qiladi. Natijada, bu ikki bayonot o'rtasidagi bog'liqlikka qarang, Qur'ondan va Muqaddas Kitob boshqa ko'p narsalar qatorida Qurbonlikning ma'nosini tushunish uchun biz puxta o'rganishga majbur bo'ldik. Siz shuningdek, Qur'on o'rgatayotgan narsalarni o'rganish va mulohaza yuritish istagida va Qur'on "Kitob" deb atagan narsa, " Muqaddas Bitiklar" yoki "Xushxabarlar" (yoki boshqa Muqaddas Kitob deb tanilgan) qurbonlik haqida nimani o'rgatishini o'rganishni xoxlaysiz deb siz ushbu kitobni o'qiyapsiz deb umid qilamiz.

Iltilmos, biz bilan bu "qonli yo'l" bo'ylab sabr-toqat bilan yuring. birgalikda biz ko'plab kuchli va tegishli narsalarni diqqat bilan ko'rib chiqamiz sayohatlarimizni ko'proq yoritib turadigan bayonotlar butun bu hayot davomiga va undan keyinga xam.

Author's Notes

Muallifning eslatmalari

Ko'pgina shunga o'xshash kitoblarda bo'lgani kabi, biz o'zimizning tahminlarimiz va shartlarimizni o'rnatishni zarur deb hisoblaymiz. Chunki avvalam bor, bu kitob Muqaddas Kitob va Qur'ondagi malumotlarni taqqoslashni o'z ichida aks etiradi, biz yozganmiz bu nafaqat ingliz tilida gapiradigan g'arbliklarga tegishli, balki bizning ko'plab tomoshabinlar uchun, kimning ona tili arab yoki boshqa bir qarindosh tilde gapiradigonlar uchun. Biz, shuningdek, Muqaddas Kitob mazmuni va formati bilan tanishish ko'p kitobxonlar etishmaydi deb taxmin qilamiz. Biz odamlar o'rganib qolgan G'arb nashrlari, ehtimol, odatiy hol sifatida qabul qilinadigan ba'zi narsalarni tushuntirib beramiz. Bizda hech kim bilan "so'zlashish" istagi yo'qligi; Buning o'rniga umid qilamizki madaniy sezgirlikning etishmasligi sifatida qabul qilinib yuzaga kelishi mumkin bo'lgan tushunmovchiliklarni chetlab o'tamiz:

- Muqaddas Kitob (ba'zan "Qadimgi Bitiklar" deb ham ataladi. "Muqaddas Bitik" yoki "Kitob") ham xuddi Qur'on kabi yaratilgan ko'plab bo'limlardan iborat. Qur'onda ular suralar deyiladi; Muqaddas Kitobda ular kitoblar deb ataladi. Shunday qilib, Muqaddas Kitob juda ko'p kichikroq kitoblardan tashkil topgan kitob. Bu kitoblar bo'limlarga bo'lingan, Ular (Qur'on kabi) oyatlarga bo'linadi. Bu haqda eslatmalar butun dunyoga tarqaladi bu matnda.
- Biz malumotlar berganimizda Muqaddas Kitobdan havola qilganimiz (va biz o'zingiz tekshirib ko'rishingizga umid qilamiz va kutamiz), biz birinchi navbatda kitobning nomini takidlab o'tamiz, keyin bob, keyin oyat yoki misralarning doirasi. Masalan, Yuhanno 3:16-17 ga ishora qiladi Yuhannoning Yangi Ahd kitobi, uchinchi bob va o'n oltinchi va o'n ettinchi misralar. Faqat bir qismi bo'lganda oyat, qoida tariqasida, "a" (birinchi qism) yoki "b" (ikkinchi qism) ishlatiladi, malumotnomada paydo bo'lishi mumkin.
- Muqaddas Kitob ikkiga bo'linganligini ham aytib o'tish kerak ikkita asosiy bo'lim: Qadimgi Ahd va Yangi Ahd. Qadimgi Ahd (ba'zan Eski Ahd deyiladi) yaratilishdan boshlab 400 yil vaqtni o'z ichiga oladi Isonig tug'ilishdan oldin. Yangi Ahd (yoki Yangi Ahd) boshlanishi Isoning tug'ilishidan biroz oldin va oxirigacha davom etadi 1-asrning oxiri (G'arb hisobiga ko'ra), noaniq kelajakda hali sodir bo'lmagan voqealarga tegishli bashoratlarning bitta qo'shimcha kitobini o'z ichiga olgan. Shuningdek,

kitoblar qayerdaligini bilmagan o'quvchilarimiz uchun Muqaddas Kitobda biz matnda ko'rsatamiz ular Qadimgi (QA) yoki Yangi (YA) Ahdga murojaat qilamiz. Biz Muqaddas Kitob kitoblarini ham tartib bilan ilovada sanab o'tamiz. Umid qilamizki, sizga foydali bo'ladi.

- G'arb nashrlarida ma'lum qoidalar mavjud boshqa manbalardan olingan materiallardan aniq iqtibos keltiradi. Qisqa iqtiboslar odatda hikoyada qoladi, matn, uzunroq qo'shtirnoqlar esa chekinish qilingan. Tavsiyalar barcha to'g'ridan - to'g'ri tirnoqlar uchun berilgan.

- Material to'g'ridan – to'g'ri keltirilsa, muallif vaqti - vaqti bilan foydali yoki tushuntirish materialini qo'shadi. Tatix material odatda kvadrat qavs ichida [] ko'rsatiladi uni keltirilgan materialdan farqlash uchun.

Tushuntirish muntazam rivoyatdagi materiallar dumaloq qavslar () paydo bo'ladi.

- Muqaddas Kitob she'rga to'la, xoh u maqto'v qo'shiqlari bo'lsin yoki motam tutish, yoki bashoratda uni kimdir Muqaddas Kitobda keltirilsa.

Uzoqroq she'riyat bo'lsa u cheklanishga ega va chiziqlari asliga o'xshaydi. Kichikroq she'riy iqtiboslarda qiyshiq chiziqdan (/) foydalaniladi u matnlar orasida paydo bo'ladi.

- Muallifning xulosasi (va muhim ahamiyatli xulosalar soni) Muqaddas Kitob yoki Qur'on materiallari to'g'ridan – to'g'ri matnlar bilan adashtirmaslik uchun rivoyatda bo'ladi.

- Biz miloddan avvalgi va miloddiy atamalardan ko'ra, eski QZ va XZ atamalaridan foydalanishga qaror qildik, shuningdek, G'arb yillarni nomlash uchun hisoblash va hajimlash (masalan, 2018 yil x.z).

- Va nihoyat, eslatib o'tishni muhim deb bilamiz "eskirgan" shartnoma bilan kelisha olmaymiz: ilgari Xudoga havolalar mavjud edi hurmat tufayli bosh harf bilan yozilgan. Bu hozirda eskirgan deb hisoblaniladi, qisman asl qo'lyozmalar tufayli, ular bosh harflarni o'z ichiga olmaydi. Biz bu bilan rozi emasmiz va hurmat tufayli eng keng tarqalgan asosni davom etirib olmoshlari (U, Uning va hokazo) Muqaddas Kitob ichida Xudoga ishora. Bu biz qila oladigan eng kam narsa.

Table of Contents

Mundarija

Minnatdorchilik

Kirish v

Muallifning eslatmalari vii

- 1-bob Qur'onning qisqacha tarixi 1
- 2-bob Qur'on tomonidan tasdiqlangan Muqadas Kitob 3
- 3-bob. Shayton 13
- 4-bob. Qurbonlik 21
- 5-bob Qon 27
- 6-bob. Odam Ato 33
- 7-bob. Qobil va Hobil 39
- 8-bob. Nuh 45
- 9-bob Ibrohim 51
- 10-bob. Muso 63
- 11-bob. Ayub 73
- 12-bob Dovud 81
- 13-bob. Sulaymon 87xii
- 14-bob Yunus 95
- 15-bob Ilyos va Elishay 101
- 16-bob Ishayo 109
- 17-bob, Malaki 115
- 18-bob Zakariyo va Yahyo cho'mdiruvchi 123
- 19-bob Iso: Eski Ahd bashoratida 133
- 20-bob. Iso: Xushxabarlada 143
- 21-bob Iso: Uning tanasi va qonining ma'nosi 151
(2021 yilda qayta ko'rib chiqilgan)
- 22-bob. Iso: Uning havoriylarining guvohliklari 155
- 23-bob Iso: oxirgi Odamoto, Jannatdan bo'lgan odam 161
- 24-bob Iso: insonlardagi Xudo tasvirining tiklanishi 163
- 25-bob. Iso: Qo'zining g'alabasi 167
- 26-bob Xulosa 173
- Ilova A. Payg'ambarlarning ismlari 177
- Qur'on va Muqaddas Kitobning umumiyligi
- Ilova

Chapter 1

A Brief History of the Quran

1 - bob

Qur'onning qisqacha tarixi

Islomning dastlabki izdoshlarini Qur'on so'zlarini yod olishga o'rgatilgan.¹ Biz shunidek tarixdan saboq oldik ba'zi parchalar pergamentlarga, oq rangli toshlarda, hayvonlarning qurigan keng suyaklari va palma barglarining quritilgan qismlarida yozib qoldirilgan. Payg'ambar vafot etganlarida milodiy 632 yilda shunday bo'lgan.

632 yilda Abu Bakr islom xalifasi etib saylanganida u yosh kotib Zayd ibn Sobitga qo'l yozmalarni to'plash, uni eng yaxshi og'zaki o'qish bilan birlashtirish va uni qo'lyozma shaklida tartibga solish buyurig'ini berdi. Qachonki Abu Bakr 634 yilda vafot etganida, qo'lyozma keying xalifa Umarga saqlash uchun berildi. U o'ldirilgan unga qadar o'n bir yil davomida uning beva qolgan qizining to'shagi ostida saqlanadi. Keyin uchinchi xalifa Usmonga topshiriladi.

Uning hukmronligi davrida keng tarqalgan qo'shinlarning raqib generallari Quronning og'zaki uzatib o'qish nusxasini o'qir edi, va kimning nusxasi to'g'ri ekanligi haqida bahs olib borishar edi. Fuqarolar urushining oldini olish uchun xalifa Usmon to'rt kishini Quronning rasmiy nusxasini kelishishlari uchun tayinladi. Undan keyin jarayon tugallandi, barcha bir – biridan farq qiluvchi nusxalari yo'q qilingan.

1 Qur'on "O'qish" degan ma'noni anglatadi.¹⁴

Qur'onning rasmiy nusxasi unlilarsiz yozilgan, faqat undoshlar bilan. Rasmiy nusxalari imperiyaning turli qismlariga yuborilganidan beri yangi muammo paydo bo'ldi. Geografik jihatdan Qur'on o'quvchi erkaklar bo'linganligi sababli o'zlarining mahalliy talaffuzlarini qo'llar edi. Bu holat 150 yil davom etdi, buning natijasida o'nta nusxa qabul qilindi. Bu muammo nihoyat, bir guruh olimlar unlilarni so'zlarga qo'yishga rozi bo'lganidan kegin hal qilindi. Bu sodir bo'lguncha, unlilarsiz yozilgan so'zlar turli xil ma'nolarga ega bo'lgan, shu bilan matn buzilgan; o'sha paytdan boshlab oldinga nusxa ko'chirish uchun ular bitta amaldorni tanladilar.

Bundan tashqari, Quronni qanday qilib tashkil topgani bilan tanish bo'lmagan barcha o'quvchilar uchun, u boblarga bo'lingan va nomlar berilgan suralar (masalan, "Sigir", "Tungi sayohat" va boshqalar), keyin yana raqamlangan misralarga bo'linadi. Biz boshlang'ich "Q" xarifidan foydalanamiz, asar davomida ularning manbasini ko'rsatish uchun Qur'on, shuningdek, suralar va oyatlarning raqamlari kabi. Qur'onning rasmiy nusxasini o'qiganimizda, odatda Bitiklar deb ataladigan avvalgi oyatlar ham biz uchun umumiy bo'lgan ko'plab hikoyalar mavjudligini bilib oldik.

Muqaddas Kitob. 2

Qur'on va Muqaddas Kitob o'rtasida ketma – ketligini o'rnatish uchun, Qur'onda Muqaddas Kitobni tasdiqlovchi ko'plab oyatlar mavjud. Endi biz ulardan ba'zilarini ko'rib chiqamiz musulmonga Muqaddas Kitobni o'qishga ruxsat berilganligiga ishonch hosil qilish uchun.

2 "Muqaddas Kitob" oddiygina "kitob" degan ma'noni anglatadi.

Chapter 2

The Bible Affirmed by the Quran and Other Sources

2-bob

Qur'on va boshqa manbalar tomonidan tasdiqlangan Muqaddas Kitob

Qur'on va boshqa manbalar bilan tasdiqlangan Muqaddas Kitob. Bizning ishimiz asosi bo'lgan ikkita kitob mavjud: Qur'on va Muqaddas Kitob. Ushbu tadqiqotning musulmon o'quvchisi uchun Qur'on hech qanday izohga muhtoj emas; Qur'onni bilmagan boshqa o'quvchilar, iltimos, oldingi bobga qarang. Qur'ondan yuzlab yillar oldin bo'lgan Muqaddas Kitob bilan tanish bo'lmaganlar uchun bir og'zim tushuntirish foydali bo'lishi mumkin.

Muqaddas Kitobning birinchi qismi Eski Ahd, odatda Qadimgi Ahd (QA) deb ataladi, turli uzunlikdagi o'ttiz to'qqizta kitobdan iborat. "Ahd" so'zi Xudo odamlarga bergan qasamni anglatadi, dunyodagi O'z maqsadlari uchun tanladi. Birgalikda bu kitoblar Odam Atodan to to'rt yuz yillik Masih davrigacha bo'lgan insoniyat tarixini tasvirlaydi va Qur'on uchun umumiy bo'lgan yigirma bir kishini o'z ichiga oladi.

Qadimgi Ahd.3

Muqaddas Kitobning ikkinchi qismi, Yangi Ahd (YA) yigirma ettita to'plamdir. 3 Ushbu Qadimgi Ahd kitoblarining ro'yxati Ilovada keltirilgan. E'tibor bering, bu kitoblarning ba'zilari bir necha jildlarga bo'lingan, masalan, shohlarning birinchi va ikkinchi kitoblari, (masalan, "1 Shohlar" deb yozilgan. va "2 Shohlar")16 kitoblar.4 Unga to'rtta Xushxabar, Iso shogirdlarining faoliyati, keyin jamoatlar va shaxslarga maktub ko'rinishidagi bir qator ko'rsatmalar va nihoyat, Iso Masihning Vahiysi deb nomlangan juda g'ayrioddiy kitob kiradi. Ikki Xushxabar uch yil davomida Iso bilan yuzma-yuz aloqada bo'lgan odamlar tomonidan yozilgan; qolgan ikkita Xushxabar go'yoki boshqa bevosita izdoshlar nomidan yozilgan.

Birgalikda, Qadimgi Ahddagi o'ttiz to'qqizta kitob va Yangi Ahddagi yigirma yettita kitob, jami oltmish oltita kitob Muqaddas Kitob deb nomlangan bitta muqova ostida to'plangan. Qadimgi Ahd miloddan avvalgi 1400 yildan 400 yil oldin Masihgacha bo'lgan vaqt oralig'ida yozilgan. Yangi Ahd Masihning osmonga ko'tarilishidan keyingi davrda guvohlar tomonidan yozilgan. Umuman olganda, bu yozuvlar Muqaddas Ruhdan ilhomlangan qirqta taniqli Mualliflar tomonidan yozilgan 1500 yilni qamrab oladi. Bular Qur'on ishora qiladigan Muqaddas Bitikning ilhomlantirilgan qismlaridir. Keyingi sahifalarda Muqaddas Kitobni tasdiqlovchi bir qancha Qur'on havolalari keltirilgan.

Quranic Affirmations of Scripture

Muqaddas Bitikning Qur'on tasdiqlari

Muqaddas Bitikning Qur'on tasdig'i Qur'on (O'qish) Musoning Qonunini

(Tavvrat yoki Tavrot), barcha payg'ambarlar va ularning kitoblarini hamda Isoga berilgan Injilni (Injil yoki "Xushxabar") tasdiqlaydi. Xudoning Kalomida hech qanday o'zgarish bo'lishi mumkin emas (Q. 10:64). 4 Ushbu Yangi Ahd kitoblarining ro'yxati Ilovada keltirilgan. E'tibor bering, ko'rsatmalarning ba'zi xatlari qabul qiluvchilarning savollariga javoban yozilgan, shuning uchun bizda, masalan, havoriy Butrusning birinchi va ikkinchi maktublari "1 Butrus" va "2 Butrus"¹⁷ sifatida ko'rsatilgan. Qadimgi Ahd va Yangi Ahdda masihiylar va yahudiylarni ularning kitob haqidagi ta'limotlariga bo'ysunmasliklari uchun qoralanadilar va ayniqsa masihiylarni o'zlarining Muqaddas Yozuvlarida turishga undaydilar.

E'tibor bering: Islom payg'ambari, bizga malum bo'lganidek, hech qachon haqiqiy Muqaddas Kitobni ko'rmagan, ayniqsa o'z tilida. U yahudiy tafsirlari va apokrifk, gnostik Masihdan keyingi III va IV asrlardagi Xushxabarlar bilan, tanish bo'lgan. Mumkin bo'lgan yagona istisno - Qur'ondagi Luqo Xushxabaridan olingan materiallar, bu Gnostik Xushxabarlarda uchramaydi. Uni Efiopiyadan Makka butparastlaridan himoyalaniş uchun vaqtincha qochib ketgan izdoshlari olib kelgan bo'lishi mumkin.

Bu Muqaddas Kitobni tasdiqlovchi Qur'onning ba'zi materiallar:

Ayting: "Biz Allohga, bizga nozil qilingan narsaga, Ibrohim, Ismoil, Is'hoq, Ya'qub va qabilalarga nozil qilingan narsaga hamda Muso, Iso va payg'ambarlarga berilgan (Kitoblar)ga iymon keltirdik. Rabbim. Biz ularni orasida bir - birlaridan farq qilmaymiz va Allohga (Islomda) irodamizni ta'zim qilamiz. Q 3:84 (Baqara 2:136 dagi xuddi shu iqtibosga qarang.) Biz (Musoga) Tavrotni nozil qildik: Bunda hidoyat va nur bor edi. O'z me'yorlariga ko'ra, "Apokrif" so'zi "ko'p haqqoniyligiga qaramay, haqiqiyliğı shubhali" degan ma'noni anglatadi. Isoning bu ismi yunoncha "Masih" so'zidan olingan. Muqaddas Kitobda ko'p marta Iso oddiygina "Masih" deb ataladi." Bu haqda ko'proq ma'lumot olish uchun 19.18-bobga qarang: Allohning irodasi oldida (Islomga) ta'zim qilgan payg'ambarlar yahudiylar tomonidan hukm qilingan...

Savol 5:44 Ularning izidan (payg'ambarlar) Iso, Maryam o'g'lini huzurlariga zohir qilish uchun yubordik: Undan oldingi qonuni tasdiqlovchi qilib Unga hidoyat, nur va Tavrotni tasdiqlovchi Injilni yubordik. Allohdan taqvo qiluvchilar uchun hidoyat va nasihatdir. Injil ahli Alloh unda nozil qilgan narsa bilan hukm qilsinlar. Kim Alloh nozil qilgan narsa bilan hukm qilmasa, bas, ana o'shalar isyon qiluvchilardan yaxshi emasdir.

Savol 5:46-47 Agar ular [yahudiylar va masihiylar] Tavrot, Xushxabar [Injil] va Robbilari tomonidan nozil qilingan barcha vahiyalar asosida turib ro'za tutsalar, har tomondan baxtiyor bo'lardilar..." Ayting: «Ey ahli kitoblar (yahudiy va masihiylar), agar sizlarga Tavrot, Injil va Parvardigoringizdan nozil qilingan barcha vahiyalar asosida ro'za tutmasangiz, sizlar uchun hech qanday asos yo'qdir».

5:66, 68-savol [M] Allohning so'zlari va hukmlarini o'zgartira oladigan hech kim yo'q.

Savol 6:34 [Qur'on] o'zidan oldin kelgan tasdiq (vahiyalar)dir.

Savol 10:37, 19-savol Allohning kalomida hech qanday o'zgarish bo'lishi mumkin emas.

Savol 10:64 Agar senga nozil qilgan narsamizdan shubhada bo'lsang, u holda ulardan [Qadimgi va Yangi Ahd] kitobini o'qiganlardan (masihiy va yahudiylardan) so'rang: "Albatta, sizga Robbingizdan haqiqat keldi." ..

Savol 10:94 Biz senga Kitobdan (Injil) nozil qilgan narsa o'zidan oldingi narsalarni tasdiqlovchi haqdir: "Albatta, Alloh bandalariga nisbatan taniqli va ko'ruvchidir. So'ngra Kitobni bandalarimizdan o'zimiz tanlagan kishilarga meros qilib berdik...

Savol 35:31-32 Bundan oldin Musoning hidoyat va yo'l ko'rsatuvchi kitobi bor edi va bu Kitob arab tilida (buni) tasdiqlaydi...

Savol 46:12 Biz (Alloh) Nuh va Ibrohim alayhissalomni yubordik va o'z naslimizda payg'ambarlik va vahiyni mustahkamladik: ... Ulardan keyin

ibn Maryam Isoni (Iso) yubordik va unga Injilni (Injilni) berdik. Unga ergashganlar qalbida rahm va hamdardlikni voqif qildik ...

Savol 57:26-27

Biblical Self-Affirmation of Scripture

Muqaddas Kitobning o'zini o'zi tasdiqlashi

Xuddi shunday, o'ziga o'zi murojat qilishda Muqaddas Bitik o'zining bexatoligi, aniqligi, haqiqiyliги va qo'llanilishi nuqtai nazaridan o'ziga havola qiladi. Inson baxtlidir... (uning) quvonchi Rabbiyning qonunida va Uning qonuni xaqidada kechayu kunduz o'ylaydi ... uning barglari so'limaydi. U qiladigan har bir narsada u gullab - yashnaydi.

Zabur 1:1-3 (QA) Sening so'zing oyoqlarim uchun chiroq va yo'linga nurdir... So'zlaringning ochilishi ravshandir; Bu soddalarga tushunishda yordam beradi.

Zabur 119:105, 130 (QA) [T] ake... Xudoning Kalomi, Ruhiy qilichdir...

Efesliklarga 6:17 (YA) Masihning so'zi sizlarda bo'lsin, bir - biringizga har xil donolik bilan o'rgating va nasihat qiling.

Kolosaliklarga 3:16a (YA) Butun Muqaddas Bitiklar Xudo tomonidan ilhomlantirilgan va Xudoning odami har qanday yaxshi ish uchun mukammal bo'lishi uchun ta'lim berish, tanbeh berish, tuzatish va solihlikka o'rgatish uchun foydalidir.

2 Timo'tiyga 3:16-17 (YA) O'zingizni Xudoga mustahkam, haqiqat kalomini to'g'ri bayon qilishdan uyalmasligi kerak bo'lgan ishchi sifatida ko'rsatish uchun qo'lingizdan kelganini qiling.

2 Timo'tiyga 2:15 (YA) Chunki Xudoning kalomi tirik va qudratli, har qanday ikki qirrali qilichdan ham o'tkirroqdir, jon va ruhni, bo'g'inlar va ilikni ajratib turadigan darajada teshib o'tadi va yurakning fikrlari va niyatlarini aniqlaydi. Va hech bir jonzot Uning ko'z o'ngidan yashiringan

emas, balki hamma yalang'och va biz hisob berishimiz kerak bo'lgan Uning ko'z o'ngida taqlid qiladi.

Ibroniylarga 4:12-13 (YA) [K], birinchi navbatda, Muqaddas Bitikdagi bashorat boshqa birovning talqinidan kelib chiqmasligini bilish. Chunki bashorat hech qachon inson irodasi bilan ishlab chiqilmagan, balki odamlar Muqaddas Ruh tomonidan boshqarilgani uchun Xudodan gapirganlar.

2 Butrus 1:20-21 (NT) Shunisi e'tiborga loyiqki, hatto Xudoning va insoniyatning buyuk dushmani bo'lgan Shaytonning o'zi ham muhtoj bo'lganida Muqaddas Bitiklardan iqtibos keltiradi. Ammo shuni ta'kidlash kerakki, u Muqaddas Bitiklarni noto'g'ri ishlatgan va Matto 4 - bob 5 dan 7 gacha (YA) Iso tomonidan asoslab tuzatilgan: Keyin iblis Uni [Isoni] muqaddas shaharga olib kirdi va Uni ma'badning tomiga qo'ydi, Unga dedi: "Agar Sen Xudoning O'g'li bo'lsang, O'zingni pastga tashla, chunki Muqaddas Kitobda: "U O'z farishtalariga Sen haqingda buyuradi" va "Oyog'ingni toshga urmasliging uchun ular seni qo'llarida ko'tarib yurishadi" deb yozilgan. [Zabur 91:11-12 dan noto'g'ri iqtibos keltiradi].

Iso unga dedi: "Yana yozilgan: "Egang Xudoni vasvasaga solma" (Amrlar 6:16, QA).

Bu ishda keyinroq muhokama qilinadigan Iso Muqaddas Bitikning muhimligini tasdiqladi: Lekin U [Iso] shunday javob berdi: "Inson faqat non bilan emas, balki Xudoning og'zidan chiqqan har bir So'z bilan yashaydi. Matto 4:4 (YA)

"Meni, Tavrot yoki payg'ambarlarning bitiklarini* bekor qilgani kelgan, deb o'ylamanglar. Men bekor qilgani emas, balki bajo keltirgani keldim. Sizga chinini aytayin: yeru osmon yo'q bo'lib ketishi mumkin. Ammo Tavrotdagi na bir harf, na bir nuqta o'chadi. Unda yozilgan hamma narsa amalga oshadi." Matto 5:17-18 (YA)

"Yeru osmon yo'q bo'lib ketadi, ammo Mening so'zlarim kuchda qoladi ". Mark 13:31 (YA)

Shuning uchun Iso aytdi ... " Agar Mening soʻzlarimga rioya qilsangizlar, haqiqiy shogirdlarim boʻlasizlar. Sizlar haqiqatni bilib olasizlar, haqiqat esa sizlarni ozod qiladi. " Yuhanno 8:31-32 (YA)

“Agar siz Men bilan aloqada boʻlib, soʻzlarimni qalbingizga jo qilsangizlar, istaganingizni soʻranglar, sizga beriladi.” Yuhanno 15:7 (YA)

Other Affirmations of Scripture

Muqaddas Bitikning boshqa tasdiqlari

Nihoyat, ob'ektiv, dunyoviy ko'rsatmalar ilgari surildi. Qadim zamonlardan beri uzatilgan hujjatlarning, shu jumladan Injilning haqiqiyligi va haqiqiyligini aniqlashga chindan ham qiziqqan har bir kishi uchun.

Javob berilishi kerak bo'lgan savollarga quyidagilar kiradi:

- Bu asar yozuvchi shaxs(lar) tomonidan yozilganmi? 7
- U yozilgan vaqt, uning yozilish sanasi deb hisoblanganmi?
- Berilgan sharoitda va belgilangan maqsadda yozilganmi?

Yuqoridagi savollarga javob berish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Bibliografik ma'lumotlar hujjatni yaratishda foydalanilgan materiallarni bildiradi. Masalan, vaqt davriga tegishli yozuv asboblari, tildan foydalanish, idiomalar, gap tuzilishi va hokazo?
- Taxmin qilingan muallif(lar) hujjatda yoki boshqa tasdiqlangan materialda yozib olganligini da'vo qiladimi?
- Tarixiy yoki biografik voqealarni tekshirish natijasida olingan tashqi dalillar yoki shaxslarning shaxsiy yoki yaqin shaxsi bo'lgan bayonotlari.

7 Qarang: Sanders, Chonsi. Ingliz adabiyoti tarixi bo'yicha tadqiqotlarga kirish. MacMillan kompaniyasi: Nyu-York. 1952. S. 143-161,24. boshqa mavzular qatorida muallif(lar) yoki asar(lar)ni bilish.

- Ichki dalillar talab qilinadi. Masalan, mo‘ljallangan muallif(lar)ga ko‘ra uslub, lug‘at, mavzu, bildirilgan fikrlar, adabiy uslub va hokazo?

Akademik nuqtai nazardan, shubhaning foydasi odatda hujjatning haqiqiyliги foydasiga beriladi. Hujjat o'zgartirilganligini isbotlash uchun uni asl nusxa bilan solishtirib, nomukammal deb topish kerak. O'zgartirishni kim va qachon qilganligini ko'rsatadigan dalillar bo'lishi kerak. Ko'p sonli bir xil nusxalar aniqlik haqidagi xulosaga kuch beradi.

Tom ma'noda minglab parchalar va hujjatlar Muqaddas Kitobning aniqligini ta'minlaydi va har yili yana ko'plari topiladi. Ularni yirik, jahon darajasidagi, nufuzli muzeylarda ko'rish mumkin, shuningdek, shaxsiy kolleksiyalarda ham mavjud. Yangi Ahdning ba'zi qo'lyozmalari hatto Iso yashagan asrning uglerod bilan yozilgan sanasi bo'lgan va Qdimgi Ahd qo'lyozmalari bundan ham qadimgi. Bu eng qadimgi bo'laklar haqiqiy, tasdiqlangan va mukammal darajada to'g'ri ekanligi isbotlangan va bu ularning korruptsiyadan xoli ekanligini ko'rsatadi. Qadimgi Ahd va Yangi Ahddan iborat, Qur'on tomonidan tasdiqlangan Muqaddas Kitobga ishonish mumkin.

Chapter 3 Satan

3-bob Shayton

Dunyoda yovuzlik borligini hammamiz tushunamiz. Uning mavjudligi hamma joyda, barcha madaniyatlarda, barcha xalqlarda va barcha mamlakatlarda namoyon bo'ladi. Yomonlikning manbasi bor, sababi bor, otasi bor, uning ismi Shaytondir. U barcha gunohlarning muallifi va yolg'onning otasidir. U Xudoni va Xudo qiladigan va qiladigan hamma narsani mensimaydi.

Shayton, ya'ni "Iblis" yoki arabchada "shayton" bu sayyoradagi har bir erkak, ayol va bolaning dushmani. Qur'on ham, Muqaddas Kitob ham unga va u bilan bog'langan yovuz mavjudotlarga ishora qiladi. Dunyoda Xudoning rejalari va irodasiga qarshi ishlayotganimizda, biz bu qarama - qarshi kuchni tushunishimiz muhim.

In the Quran

Quronda

So'ngra shayton ularni (jannatdan) sirg'alib, o'zlari bo'lgan hollaridan (baxtidan) chiqarib yubordi. Savol 2:36

Ularning (haqiqiy) istaklari shaytonning hukmiga (munozaralarida) murojaat qilishdir, garchi ularga rad etishga buyurilgan bo'lsa ham. Lekin shaytonning xohishi ularni uzoq yo'ldan ozdirishdir (o'ngda). Savol 4:60

Bas, shaytonning do'stlari bilan jang qiling, albatta, zaiflar shaytonning hiylasidir. Savol 4:76

Agar sizlarga Allohning fazli va rahmati bo'lmaganida, bazilaringizdan tashqari, boshqalaringiz hammangiz shaytonga ergashgan bo'lar edingiz. Savol 4:83

(Majusiylar) Uni tark etib, faqat ayol ilohlarga iltijo qiladilar, ular o'jar isyonkor shaytonga murojat qilishadi. Savol 4:117

Alloh uni (shaytonni) la'natladi, lekin u: «Bandalaringdan belgilangan nasibni olaman. Men ularni yo'ldan ozdiraman va ularda botil havaslarni yarataman; Men ularga chorvaning quloqlarini kesishni va Alloh yaratgan (adolatli) tabiatni buzishni buyuraman. Kim Allohni tark etsa, shaytonni do'st tutsa, kafil bo'lib, u ochiq-oydin zararga duchor bo'ladi. Shayton ularga va'dalar berib, ularda botil havaslarni keltirib chiqaradi; Lekin shaytonning va'dalari yolg'ondan boshqa narsa emas. Ular (uning makkorlari) do'zaxda yashaydilar va undan chiqish yo'lini topa olmaydilar. Savol 4: 118-121

In the Bible: Satan's Fall from Heaven

Muqaddas Kitobda: Shaytonning osmondan tushishi

Osmonda urush bo'lgan edi, chunki Shayton o'zini Xudodan ustun qo'yishga qaror qildi. Shaytonga qo'shilgan farishtalarning uchdan bir qismi

uning isyonida mag'lub bo'ldi va jannatdan haydaldi yoki qamoqqa tashlandi. Bu tushgan farishtalar jinlar deb ataladi.

Quyidagi misralar bu voqea haqida bir oz tasavvur beradi:

“Qanday qilib tushib ketding samodan, Ey Zuhra yulduz, Tong o‘g‘li?! Xalqlarni yerga uloqtirgan eding! Yerga qulab tushding—ku o‘zing! Ha, o‘zingcha aytgan eding: «Men chiqib boraman samolarga, Taxtimni ko‘taraman Xudoning yulduzlari tepasiga. O‘tiranman xudolar yig‘iladigan tog‘da, Shimolning eng chekkasida. Bulutlar tepasiga chiqib boraman, Xudoyi Taoloday bo‘laman.» Ammo sen uloqtirilgansan o‘liklar diyoriga, Chuqurlikning tub–tubiga.”. Ishayo 14:12-15 (QA)

Hizqiyo 28:12-17 (QA) da biz Shayton Tir taxti ortidagi ruh ekanligini, mukammallik muhri go'zal ekanligini; moylangan qo'riqchi xeruvim. Unda nohaqlik topildi. Yuragi go'zalligidan faxrlanardi. U yerga tashlandi deb o'qiymiz.

Vahiy 12:3-4, 7-9 (YA) da Shayton o'zi bilan birga farishtalarning uchdan bir qismi - Xudoga qarshi isyon ko'targanlar bilan osmondan yerga haydalgan. Yahudoda. 1:6 (YA) biz bu farishtalarning ko'pchiligi zanjirband qilingan hukmni kutayotganini ko'ramiz.

Satan and Demons on Earth

Erdagi shayton va jinlar

Va butun dunyo faqat birgina [Shayton] yovuzlik kuchi ostida yotibdi. 1 Yuhanno 5:19 (YA)

“Sizlarning otangiz Xudo emas, iblisdir. Sizlar o‘z otangizning nafsu ehtiroslarini bajo qilishni xohlaysizlar. Azaldanoq iblis qotil edi. U hech qachon haqiqat tarafdori bo‘lmagan, chunki unda haqiqat yo‘q. U yolg‘on so‘zlaganda, o‘ziga xos so‘zlaydi. Chunki u yolg‘onchi, yolg‘onning otasidir” Yuhanno 8:44 (YA)

Parvardigor Egamiz hamma yovvoyi hayvonlarni ham yaratgan edi. O'sha hayvonlar orasida ancha ayyori ilon edi. Ilon xotindan: Haqiqatan ham Xudo, bog'dagi bironta daraxtning mevasidan yemanglar, deb aytdimi? — deb so'radi. Xotin ilonga: Yo'g'—e, biz bog'dagi hamma daraxtlarning mevasidan yeyishimiz mumkin, — deb javob berdi. Lekin Xudo, bog' o'rtasidagi daraxtning mevasidan yemanglar ham, tegmanglar ham, aks holda, o'lasizlar, deb aytgan. Ilon esa xotinga: Yo'q, o'lmaysizlar, — dedi. Chunki Xudo biladiki, sizlar bu mevalardan yesangiz, ko'zlaringiz ochilib, sizlar ham barcha yaxshi va yomon narsalarni biladigan bo'lib, Xudoga o'xshab qolasizlar. Xotin qarasaki, o'sha daraxt ko'zga chiroyli ko'rinadi, mevalari juda yeyishli ekan. Xotin: “Qaniydi mevalar menga donolik ato qilsa”, deb orzu qildi. U daraxtning mevasidan olib yedi, keyin yonida turgan eriga ham berdi. Eri ham yedi. O'sha zahoti ikkovining ham ko'zlari ochilib, ular yalang'och ekanliklarini angladilar, anjir barglarini sonlari atrofiga tizib, o'zlariga yopinchiq yasadilar. Ibtido 3:1-7 (QA)

Shunda Parvardigor Egamiz xotinga: Bu nima qilganing? — dedi. Ilon meni aldadi, men mevadan yedim, — dedi xotin. Parvardigor Egamiz ilonga shunday dedi: “Shu qilmishlaring uchun La'nati bo'lgaysan barcha jonzotlar orasida Va jamiki yovvoyi hayvonlar orasida. Qorning bilan sudralib yurgaysan, Umring bo'yi tuproq yegaysan. Dushmanlik paydo qilaman sen bilan xotin o'rtasida, Sening zoting bilan uning zoti orasida. Uning zoti ezib tashlaydi sening boshingni, Sen chaqib olasan uning tovonini.” Ibtido 3:13 -15 (YA)

Iblisning sinovidan o'tishi uchun Muqaddas Ruh Isoni sahroga boshlab ketdi. Iso qirq kun va qirq kecha ro'za tutdi, oxiri och qoldi. Shunda iblis kelib, Isoni vasvasaga solmoqchi bo'lib dedi: Agar Sen Xudoning O'g'li* bo'lsang, bu toshlarga buyur, nonga aylansin! Iso unga javoban dedi: Yozilganki: “Inson faqat non bilan emas, balki Xudoning og'zidan chiqqan har bir so'z bilan yashaydi.” Keyin iblis Isoni muqaddas shahar Quddusga olib bordi. Uni Ma'badning eng yuqori joyiga chiqarib, shunday dedi: Agar Sen Xudoning O'g'li bo'lsang, O'zingni pastga tashla. Axir, yozilgan—ku: “U Sen to'g'ringda farishtalariga amr beradi, Oyog'ing toshga qoqilib ketmasin deya, Farishtalar qo'llarida Seni ko'tarib boradi.” Iblisga

Iso dedi: “Egang Xudoni sinama”, deb ham yozilgan. So‘ng Isoni iblis baland bir toqqa olib chiqdi. Unga olamning barcha shohliklarini hamda ularning hashamatini ko‘rsatib, dedi: Agar tiz cho‘kib menga sajda qilsang, bularning hammasini Senga beraman. Shunda Iso dedi: Yo‘qol ko‘zimdan, shayton! Axir: “Egang Xudoga sajda qil, faqat Unga xizmat qil”, deb yozilgan—ku! Shundan keyin Isoni iblis tark etdi. Farishtalar kelib, Isoga xizmat qildilar. Matto 4:1-11 (YA)

O‘sha odam Isoni ko‘rgach, qichqirib yubordi. O‘zini Uning oyoqlari ostiga otib, ovozi boricha baqirdi: Ey Iso, Xudoyi Taoloning O‘g‘li! Meni tinch qo‘y! O‘tinaman, menga azob berma! dedi. Chunki Iso yovuz ruhga bu odamdan chiqib ketishni buyurgan edi. Ko‘p marta yovuz ruh bu odamdan ustun kelib, uni boshqarardi. Garchi bu odamning qo‘l— oyoqlarini zanjir bilan bog‘lab qo‘riqlashgan bo‘lsa ham, u zanjirni uzib tashlardi, jin esa uni kimsasiz joylarga olib ketardi. Iso jindan: Isming nima? — deb so‘radi. Ismim Tumonat, — dedi u. Chunki bu odamning ichiga bir talay jin kirib olgan edi. Jinlar Isodan: “Bizni tubsiz chuqurlikka yubormagin”, deb yolvorib so‘radilar. Luqo 8:28-31 (YA)

Bola yaqinlashayotganda, jin uni yerga ag‘natib, qaltirata boshladi. Lekin Iso yovuz ruhga do‘q urib, bolaga shifo berdi. So‘ng uni otasiga topshirdi. Luqo 9:42 (YA)

Bir kuni Iso soqov odamdan yovuz ruhni quvib chiqardi. Jin chiqqandan so‘ng, soqov tilga kirdi, xalq esa hayratda qoldi. Luqo 11:14 (YA)

Commentary

Izoh

Albatta, butun insoniyatning kuchli dushmani - Shayton bor, u yolg'on va hiyla-nayranglardan foydalanib, o'z qalbi va hayotining qudratini himoya qiladi, shunda odamlar hech qachon o'zlari, dunyo va gunohlar haqidagi haqiqatni bilmaydilar. U Xudo bor bo'lgan narsaga og'riq, azob va kuchli nafratni keltirib chiqaradi va Xudo sevadigan barcha narsaga.

Holbuki, Xudo ustidan kulilmaydi va Uning hukmronligiga shaytondek kuchli dushman tahdid solmaydi. Hatto Shayton ham Xudoga javob beradi. Ammo biz uning tuzilishi va uning zaiflashishi, engish va oxir-oqibat abadiy mag'lub bo'lishi xaqida xabardor bo'lishimiz mumkin. Bu qobiliyat Isoga bu sayyorada yurganida berilgan va Shayton va uning hukmronligi ustidan hokimiyat berilgan. Bu haqda keyinroq ushbu kitobda muhokama qilinadi.

Chapter 4 Sacrifice

4-bob Qurbonlik

Arab tilida qurbonlik yoki qurbonlik sifatida so'yilgan hayvon uchun to'rtta so'z bor. Quyida Qur'onda qo'llanilgan o'sha so'zlar tasvirlangan: 34 Zebih

Eslang, Muso o'z qavmiga: «Alloh taolo bir g'unajin so'yishni buyurdi», degan edi. Savol 2:67

Ibrohim: «Ey o'g'lim! Men vahiyda seni qurbon qilishimni ko'raman...» deydi. Savol 37:102

Qurbon "... Bizga olovda yondirilgan qurbonlikni ko'rsatdi". Savol 3:183

Bu yerda! Ularning har biri [Qobil va Hobil] qurbonlik keltirdilar. Savol 5:27

Shuning uchun, Robbingga ibodat va qurbonlik bilan tavba qil. Savol 108:2

Shunday qilib, muqaddas amallaringizni bajarganingizdan keyin Allohga hamd ayting... [Ushbu muqaddas marosimlarga hayvonlarni qurbonlik qilish kiradi.] Savol 2:200

Biz har bir xalqa qurbonlik marosimlarini belgilab qo'ydik... U ularni hayvonlardan (eyishga yaroqli) berdi... 22:34-savol.

Hodiy ...qurbonlik uchun hadiyani yuboring... Savol 2:19635

Allohnin g ramzlarining muqaddasligini buz mang... qurbonlik qilingan hayvonlar haqida ham... Savol 5:2

Sobitqadam Islomda musulmonlarga qurbonlik qilish buyurilgan ikkita holat mavjud. Birinchisi, qamariy oyning o'ninchi kuniga to'g'ri keladigan Qurbon Bayram Ajada. Zul al-hijja. Yana bir holat akika qilinayotgan paytida bolaning tug'ilishi bilan bog'liq. Ushbu tadqiqotning qiziqishi shundaki, yiliga bir marta Qurbon hayiti paytida millionlab hayvonlar so'yilgani sababli butun musulmon olamida qon oqadi. Bu kunda kamida yuz million hayvonlar nobud bo'ladi. Akika marosimi hayvonlarni qurbon qilish bilan birga o'tkaziladi. har bir tug'ilgan musulmon bola uchun (odatda ikkita o'g'il va bir qiz uchun). Musulmon bolalari tug'ilganda, bu marosimni bajarish paytida qon yo'qoladi.

In the Bible

Muqaddas Kitobda

Muqaddas Kitobda murojaat qilish uchun turli so'zlardan foydalaniladi. "qurbonlik", avval Qadimgi Ahdda ibroniycha, keyin esa Yangi Ahdda yunoncha.

Zebax marosim qurbonligi uchun so'yilgan hayvonga ishora qiladi.

Tarixning ko'p davrlaridan misollar keltiriladi, jumladan: Yoqub [Yakub] tog'li hududda [hayvon] qurbonlik qilib, qarindoshlarini non yeyishga chaqirdi. Ibtido 31:54 (QA)

...Musoning qaynotasi Xudoga kuydiriladigan qurbonlik va qurbonliklar keltirdi. Chiqish 18:12 (QA)

Shukrona uchun keltirgan tinchlik qurbonligining go'shtini nazr keltiriladigan kuni eyish kerak. Levilar 7:15 (QA)

To'g'ri qurbonliklar qiling va Rabbiyga ishoning. Zabur (arabcha Zabur) 4:5 (QA) Chag (bayram qurbonligi) Rabbiy Xudodir va U bizga nur sochishi uchun O'z nurini yaratdi. Bayram nazrlarini arqonlar bilan bog'lang ... Zabur 119:27 (QA)

Minha (qurbonlik qilish) Kechqurun qurbonlik qilish paytida men ro'zadan turdim ... va tiz cho'kib, Xudoyim Rabbiyga qo'llarimni cho'zdim. Ezra (Uzayr) 9:5 (QA)

Ishshe (olovli qurbonlik) Egamizga xushbo'y hidli kuydiriladigan qurbonlik keltiring. Sahroda 29:13 (QA)

Tuzia (so'yilgan hayvon) Rabbiyning Qonunida yozilganidek: "Bachadonni birinchi ochgan har bir kishi Rabbiyning avliyosi deb ataladi" ...

Rabbiyning Qonunda aytilganlarga ko'ra qurbonlik keltiring. Luqo 2:23-24 (YA)

Imon orqali Hobil (Hobil) Xudoga Qobildan (Qobil) ko'ra ko'proq maqbulroq qurbonlik keltirdi, bu orqali u solih deb tanildi. Ibroniylarga 11:4 (YA)

Teu (qurbonlik) Masih, bizning Fisih qo'zisi qurbon qilindi. 1 Korinfliklarga 5:7 (YA)

Ba'zida Muqaddas Kitobda odamlar qurbongohlarni unda qurbonlik qilinganligini aniq ko'rsatilmasidan qurishgan holatlari mavjud. Biroq, Muqaddas Kitobda birinchi marta "qurbongoh" atamasi Nuh payg'ambarning hikoyasida ishlatilgan. To'fondan so'ng, suvlar chekinib, er yana hayotni saqlab qolish uchun quriganidan so'ng, shunday deyilgan: "Keyin Nuh Egamizga qurbongoh qurdi va har bir toza chorvadan va har bir toza qushdan ozgina olib kelishdi va qurbongohda kuydiriladigan qurbonliklar keltirdilar (Ibtido 8:20, Eski Ahd). "Mehrob" so'zi ibroniycha "qurbongoh" degan ma'noni bildiruvchi *misbeah* so'zidan kelib chiqqan bo'lib, u o'z navbatida "hayvonni so'yish (odatda qurbonlik sifatida)" degan ma'noni anglatuvchi *zabah* so'zining dastlabki ildizidan kelib chiqqan. Shuning uchun asl tilga nazar tashlaydigan bo'lsak, "mehrob" va "qurbonlik" so'zlari amaliyot bilan uzviy bog'liqdir. Qurbonlik qon to'kishni talab qiladi. Qonning ma'nosi va maqsadi Xudoni bilishni va tushunishni istaganlar uchun katta ahamiyatga ega.

Chapter 5 Blood

5-bob Qon

Qon - bu hayot. Qurbonlik sifatida to'kilganida, bu muhim ahamiyatga ega harakat va muhim ma'noga ega bo'lgan biri tushunish.

In the Quran

Qur'onda

Qon - bu hayot. Qurbonlikka solinganida, bu muhim ish bo'lib, tushunish uchun muhim ahamiyatga ega.

Keling, Qur'onda nima deyilganidan boshlaylik:

Mana, Robbing farishtalarga: «Men yer yuzida bir noib yarataman», dedi.

Ular: “U yerga yomonlik qilib, qon to'kadigan odamni qo'yasizmi? ..”

Savol 2:30

Yodingizda bo'lsin: Biz sizlardan ahd-paymon oldik (bundan oldin):
orangizda qon to'kmanglar... Savol 2:84

Bu imlo xatosi emas, balki juda kam uchraydigan so'z bo'lib, "noib" imlosiga o'xshaydi. Bu hukmdor yoki magistrat nomidan, ayniqsa ma'muriy vazifalarni bajarish uchun tayinlangan o'rinbosar. U sizlarga faqat o'lik go'shtni, qonni va cho'chqa go'shtini harom qildi. Savol 2:173

Sizlarga (ovqat uchun) o'lik go'sht, qon va cho'chqa go'shti harom qilindi ...
Savol 5:3.

Ayting: “Men vahiydan olgan poklangan biron bir (go'sht)ni iste'mol qilmoqchi bo'lgan kishiga eyishi taqiqlanganligini ko'rmadim, faqat o'lik go'sht yoki to'kilgan qon yoki cho'chqa go'shti bo'lmasa, chunki u jirkanch narsadir....” Savol 6:145

Biz ularga (kulfat) yubordik: ommaviy o'lim, chigirtkalar, bitlar, qurbaqalar va qon, belgilar o'z-o'zidan tushunarli. Savol 7:133

U sizlarga faqat o'lik go'shtni, qonni va cho'chqa go'shtini harom qildi...
Savol 16:115

Ularning go'shti ham, qoni ham emas, Alloh taolo yetib boruvchi narsa sizning taqvongizdir... Savol 22:37

In the Bible

Muqaddas Kitobda

Muqaddas Kitobdagi barcha oyatlarning ro'yxatini ko'rib chiqsangiz, bu qon haqida eslatma, bir oz hayratga soladi. Agar siz Muqaddas Kitobdagi barcha qon hodisalarini sanashingiz kerak bo'lsa, u 436 ga to'g'ri keladi. Agar ularning barchasini topishga harakat qilsangiz, ularni Muqaddas Kitobning oltmish olti kitobining qirq birinchisida topasiz. Muqaddas Kitobning yozilishi 1500 yilni (miloddan avvalgi 1400 yildan milodiy 100 yilgacha) o'z ichiga olgan bo'lsa-da, qon to'kish davri milodiy 70 yilda yahudiylar ma'badining vayron bo'lishi bilan tugadi.

Biz insoniyat tarixiga, birinchi insoniyat oilasigacha bo'lgan vaqtga nazar tashlasak, bilamizki, birinchi tug'ilgan inson o'z ukasini o'ldirgan - uning qonini to'kgan. Va bugungi kungacha insoniyat tarixi hamon bir xil: odamlar odamlarni o'ldiradilar.

Bu yana bir nechta muhim savollarni tug'diradi:

- Qon oqizib yuborishga qarshi qonunlar bo'lmaganmidi?
- Agar qotillik Xudoning irodasiga zid bo'lsa, bunday jinoyat uchun qanday jazo bor?
- Kengroq qilib aytganda, Xudoning irodasiga qarshi biror narsa qilganlik uchun jazo (qo'zg'olon deb ham ataladi) bo'lishi kerak emasmi?

Javob ijobiy. Rimliklarga 6:23 (YA) oyatida aytilishicha, hamma joyda Xudoga qarshi isyon qilishning yakuniy jazosi o'limdir: "Gunohning evazi o'limdir..." Hatto bir kishi o'zini hech qanday gunohdan butunlay ozod yashagan deb da'vo qila oladimi? Agar halol bo'lsak, javob yo'q bo'lishi kerak. Bu Rimliklarga 3:23 (YA) da aniq aytilgan: "yoki hamma gunoh qilib, Xudoning ulug'vorligidan mahrum bo'ldi." Va o'shandan beri biz

hammamiz gunoh qilgan va o'limga loyiq ekanligiga rozi bo'lamiz, unda biz uchun qanday umid bor? Xudo bizga shunday dahshatli qismatdan qutulishning yo'lini yaratganmi? Javob yana ha.

Muqaddas Kitobning deyarli har bir kitobida va Qur'onning bir bobidan tashqari har bir bobida biz Xudoni rahmdil va rahm shavqatli deb o'qiymiz. Siz hozir o'qiyotgan kitobning zahirida mana shu haqiqat yotadi.

Istisnosiz barcha kitoblar Xudo haqida. U shunchaki. U jazolaydi. U ham mehribonmi? Ha. Gunohkor o'zini qutqara olmagan uchun, yordam Xudoning O'zidan kelishi kerak. Boshqa xulosa yo'q. Tavrotda yozilganidek: "Solih yo'q, birortasi ham yo'q; hech kim tushunmaydi; hech kim Xudoni qidirmaydi. Hamma yuz o'girdi; birgalikda ular foydasiz bo'lib qoldi; hech kim yaxshilik qilmaydi, biron kim xam." "Ularning og'zi ochiq qabrdir; ular tillarini aldash uchun ishlatadilar". "Aspidning zahari ularning lablarida." "Ularning og'izlari la'nat va achchiq bilan to'la." "Ularning oyoqlari qon to'kishga tez; ularning yo'llarida halokat va azob-uqubat va dunyoning yo'li ular bilmagan." "Ularning ko'z oldida Xudodan qo'rqish yo'q"... Chunki hamma gunoh qilib, Xudoning ulug'vorligidan mahrum bo'ldi. Rimliklarga 3:10-18, 23 (YA)

Xudo haqidagi ilohiyot haqida qizg'in munozaraga kirishish o'rniga, biz tadqiqotimizni hikoyalar – Muqaddas Kitob va Qur'on uchun umumiy bo'lgan hikoyalar - Xudo odamlarga qanday munosabatda bo'lishi haqidagi hikoyalar bilan cheklaymiz. Keling, Xudoning fe'l-atvori va U barcha odamlar uchun bu muammoni qanday hal qilishini - gunoh muammosi va gunohlarni kechirish tartibi haqida nimani bilib olishimiz mumkinligini ko'rib chiqaylik. Buning uchun biz Qur'on va Muqaddas Kitobda tilga olingan tanish erkaklarni o'rganamiz.

Tadqiqot Odam Ato va uning xotini bilan boshlanadi. Odam Ato va Momo Havo bilan birgalikda biz bu uzoq fojida Shayton va uning rolini ham uchratamiz. Davom etar ekanmiz, Xudo Odam Atoning ikki o'g'li Qobil va Hobilga, keyin Nuh, Ibrohim, Ishoq, Ismoil, Yoqub, Ayub, Dovud, Sulaymon, Ilyos, Elishay, Yunus, Ishayo, Malaki, Zakariyo, Yuhanno

Cho'mdiruvchi, Maryam va Isoga qanday munosabatda bo'lganini o'rganish niyatidamiz. Shuningdek, biz shogirdlar Matto, Yuhanno, Butrus va Pavlusning guvohliklariga va boshqa Yangi Ahdning ibroniylar deb nomlangan kitobiga murojaat qilamiz, ularning muallifini biz bilmaymiz. Bularning barchasi yordam beradi.

Chapter 6

Adam

6-bob

Odam Ato

Qur'on ham, Muqaddas Kitob ham insoniyatning boshlanishi haqida hikoya qiladi. Ibtido kitobidagi ("Boshlanishlar kitobi", Q.A.) ma'lumotlar Qur'on yozilishidan 2000 yil oldin yozilgan. Ikkala rivoyatda ham Odam Ato Xudo tomonidan yaratilgan birinchi odam va shuning uchun boshlash uchun mukammal insondir.

In the Quran

Qur'onda

Qur'on so'zlar to'plami bo'lib, xronologik tartibda yozilmagan. Demak, Odam Ato va Momo Havo (Hava) qissasi Qur'onning boshida uchramaydi; Aslida, Odam Ato va Momo Havo qissasining turli xil rivoyatlari Qur'onning ko'plab boblariga tarqalgan.

Quyida tegishli ma'lumotlarning qisqacha mazmuni keltirilgan.

Alloh farishtalarga insonni yer yuzida hukmdor qilib yaratishini aytdi. Farishtalar Allohdan nima uchun yerga zarar yetkazadigan, qon to'kadigan maxluqot yaratmoqchi ekanligini so'radilar. Alloh bilaman, deb javob berdi *9 Batafsil ma'lumot uchun Qur'on tarixiga qarang.* farishtalar bilmagan narsalar. Demak, Odam bir fikrga ko'ra tuproqdan, bir fikrga ko'ra loy yoki loydan, boshqa fikrga ko'ra qo'y qondan yaratilgan. Alloh unga ruhini pufladi. Alloh Odam Atoga hamma narsaning ismlarini o'rgatdi. Alloh unga hayot vaqtlarini, jumladan, vafot etgan vaqtlarini ham belgilab qo'ydi. Dastlab Alloh uni xotini bilan bog'ga joylashtirdi va unga zarar yetkazmaslik va gunoh qilmaslik uchun "daraxt"ga yaqinlashmaslikni buyurdi. (Q. 2:30–33, 35)

Alloh barcha farishtalarni Odamga sajda qilishni buyurdi, lekin Iblis (shayton) o'zini Odamdan baland, chunki u olovdan, Odam esa tuproqdan yaratilgan, deb mag'rurlanib, rad etdi. Shayton Odam Atoga sajda qilishdan bosh tortganida, Xudo unga (jannatdan yerga) tushishni buyurdi. Ammo shayton jannatdan quvib chiqarilishidan oldin Odam Atoni o'z mulkidan uzoqlashtirdi. U Odam Ato va Momo Havoga pichirlab aytdiki, Alloh ularni bu daraxtdan yemoqchi emas, chunki ular farishtalarga o'xshab, abadiy yashaydilar. U yolg'on bilan ularning qulashiga sabab bo'ldi. Daraxt mevasidan yeb, uyatlarini anglab yetdilar. Ular tanalarini yopish uchun barglar tikdilar. Alloh zohir bo'lib: "Sizlarni shayton sizning ashaddiy dushmaningiz, deb

ogohlantirmadimmi? Odam Ato va uning xotini o'z qalblarini xafa qilganliklarini tan olishdi va rahm-shafqat so'rashdi. Keyin Alloh ularning hammasiga bog'ni tark etib, yerga tushishni buyurdi. Alloh Odam Ato va Momo Havoga uyatlarini yashirishlari uchun kiyim berdi. (Q. 2:34–36, 7:11–26)

Shayton bog'dan nega quvilganiga ikkita tushuntirish bor. Birinchisi, Odam Atoni o'z mol-mulkidan mahrum qilgani uchun (2:36), ikkinchisi Odam Atoga sig'inishdan bosh tortgani uchun (7:12-13). Shayton o'zining jannatdan haydalganini ko'rgach, g'azablanib Allohga u kishini har tomondan qamal qilganini aytdi va Allohga u odamni noshukr deb topishini aytdi. Alloh jahannamni shaytonga ergashganlar bilan to'ldirishini aytdi (7:16-18). Alloh inson va shaytonni bir-biriga dushman qilishini aytdi. Odam Allohdan vahiy so'zlarini o'rgandi va Alloh uning rahmati bilan tavba qildi. Alloh aytdiki, kim uning (Alloh) hidoyatiga ergashsa, qo'rqqadigan narsa yo'q (Q. 2:37-38).

In the Bible

Muqaddas Kitobda

Xudo insonni O'zining suratida erkak va ayol qilib yaratdi va unga barcha tirik mavjudotlar: baliqlar, qushlar, hayvonlar va o'simliklar ustidan hukmronlik berdi. Inson tuproqdan yaratilgan va Xudo unga hayot nafasini puflagan va u tirik mavjudotga aylangan. Rabbiy odamni Adan bog'iga joylashtirdi. Bog'dagi daraxtlarning barcha navlari orasida ikkita katta ahamiyatga ega edi: bog'ning o'rtasida joylashgani "Hayot daraxti" deb nomlangan; Ikkinchisi esa yaxshilik va yomonlikni bilish daraxti deb atalgan. Bog'dan to'rtta daryo oqib o'tdi, shu jumladan, ikkitasini bugun biz Dajla va Furot deb bilamiz. Xudo bir kishiga bog'dagi daraxtlarning mevalaridan eyishga ruxsat berdi, bundan mustasno: u yaxshilik va yomonlikni bilish daraxtidan yemasligi kerak edi, chunki u bu daraxtdan yesa, o'ladi. Xudo Odam Atoga o'zidan oldin kelgan barcha mavjudotlarni nomlash mas'uliyatini berdi. Ammo Odam Atoning yordamchisi yo'q edi. Shunday qilib, Rabbiy Odam Atoga chuqur uyquni yaratdi va u uxlab yotganida, Odam Atoning qovurg'alaridan birini oldi va undan ayol qildi. Odam Ato uni ko'rib, Xudo nima qilganini tushunganida, 10 "Iso: Xudoning odamlarda qiyofasini tiklash" ga qarang. U zot: "Oxir oqibat, bu mening suyaklarimning suyagi va suyaklarimning go'shtidir", dedi. go'sht; u ayol bo'ladi, chunki u Insondan olingan" (Ibtido 2:8-23, Eski Ahd).

Va keyin Muqaddas Yozuv qo'shimcha qiladi: "Shunday qilib, erkak ota-onasini tashlab, xotiniga qattiq yopishadi va ular bir tan bo'ladilar. Erkak va uning xotini yalang'och edilar va uyalmadilar" (Ibtido 2:24-25, Q.A.)

Keyingi narsa ajoyib manzara. Tushuntirishlarsiz, biz bog'da so'zlashuvchi, xiyonatkor ilonning ayol bilan gaplashayotganini o'qiymiz.¹¹ U Xudo haqiqatda nima degani haqida o'ylash uchun unga shubha uyg'ota boshladi va agar u Bilim daraxtidan yesa, deb taklif qildi. Yaxshilik va yomonlik haqida, u o'lmasligini, balki ko'zlari ochilib, Xudoga o'xshab ketishini. Daraxtning mevasi yoqimli ekanligini va bu unga donolik berishini ko'rib, u uni olib, yedi va eriga berdi (Ibtido 3:1-6, Q.A.).

Ular bu man etilgan mevani yegan zahoti ko'zlari ochilib, yalang'och ekanliklarini bildilar. Shunday qilib, ular yalang'och joylarini yopish uchun anjir barglarini tikdilar. Kunning salqinida bog'da yurgan Egamiz Xudoning ovozi eshitib, Uning huzuridan bog'dagi daraxtlar orasiga yashirindilar. Xudo ularni chaqirganida Odam: "Ovozingni eshitganimda, yalang'och bo'lganimdan qo'rqib ketdim va yashirindim", dedi. Va Xudo so'radi: "Yalang'och ekanligingni senga kim aytdi? Siz man qilingan daraxtdan yedingizmi?" Odam xotini unga meva

berganini tushuntirdi. Keyin Rabbiy ayolga yuzlanib, undan so'radi. Shayton va uning qilgan ishlari haqida Uning javobi aniq edi: "Ilon meni aldadi, men yedim." Keyin Rabbiy ilonga gapirdi va U ilonni la'natladi va u bilan ayolning orasiga dushmanlik (qaramaqarshilik) ekishini aytdi ayolni va uning nasli bilan uning o'rtasida va U shunday bashorat qildi: "U [erkak] senning boshingni ezib tashlaydi, sen esa uning tovonini chaqasan" (Ibtido 3:7-15, Q.A.).

Keyin Egamiz ayol bilan gaplashib, endi tug'ish paytida og'riqli bo'lishini va eri uning ustidan hukmronlik qilishini aytdi. U insonga uning itoatsizligi tufayli yer tikan va qushqo'nmas bilan la'natlanishini, shuning uchun u o'z rizqini peshonasining teri bilan eyishini va u yaratilgan yerning changiga qaytishini aytdi. (Ibt. 3: 16-19, Q.A.).

Odam Ato o'z xotinini Momo Havo deb atadi, chunki u barcha tirik mavjudotlarning onasi bo'lishi kerak edi. Keyin Rabbiy Xudo Odam Ato va Momo Havo uchun teridan kiyim tikib, ularni kiyintirdi. Rabbiy ularni jannatdan chiqarib yubordi, shunda ular Hayot daraxtidan yemasliklari va shuning uchun yiqilgan, gunohkor holatda abadiy yashashlari uchun. O'shandan beri inson bog'da yashash o'rniga, endi og'ir mehnat bilan kun kechirishi kerak edi. Keyin Rabbiy hayot daraxti turgan bog'ga qaytish yo'lini qo'riqlash uchun karublarni va alangali qilich qo'ydi (Ibtido 3:20-24, OT).

Commentary

Sharh

Shubhasiz, Qur'on rivoyati ba'zi aniq farqlarga ega bo'lgan 12 farishta turi asl Muqaddas Kitob hikoyasining bir variantidir. Misol uchun, Qur'on yozilgan paytda nasroniylar Odam Atoning "qulashi" haqida gapirib, uning gunohsiz holatdan qulashini nazarda tutishgan. Ba'zi Qur'on tafsirchilari "tushish" ni tom ma'noda yer ustidagi bog'dan "tushish" deb talqin qilishgan. Shuningdek, Muqaddas Kitob rivoyatlarida Adan bog'i Iroqda haligacha oqadigan ikkita mashhur daryo, Dajla va Furot bilan bog'langan geografik joylashuvga oid aniq havolalar mavjud; Qur'onni qayta hikoya qilishda geografik tafsilot yo'q. Bu kuzatishlar qanchalik muhimroq ekanligi qanchalik qiziq.

Muqaddas Kitoda Xudo Odam Ato va Momo Havoni hayvonlarning terisi bilan qoplagan. Bu ikki yalang'och va sharmandali gunohkorni yopish uchun hayvonlarning terisidan tikilgan kiyim bilan ta'minlash uchun qon to'kish, qurbonlik qilingan hayvonlarni so'yish haqida gapiradi. Bu erda, insoniyatning paydo bo'lishining asos solingan tarixida, bu ilhomlantirilgan oyatlarda yozilganidek, biz Xudo insonning gunohlarini yuvish uchun qurbonliklar talab qilinishini o'rnatgan nuqtayi nazarni ko'ra boshlaymiz. "Oqlanish" ning asl ma'nosi (ularning uyatini yoki gunohini) qoplashdir. Shunday qilib, insoniyatning eng boshida biz Xudo qurbonlik qonini to'kish g'oyasini gunoh uchun to'lov sifatida o'rgatganini ko'ramiz.

Ushbu qadimiy hikoyalarni ko'rib chiqayotganimizda e'tibor berishingiz kerak bo'lgan narsa, Injil va Qur'onga xos bo'lgan payg'ambarlar hayotida takrorlanadigan mavzudir - ular har doim gunohlarini qoplash uchun qon to'kib qurbonlik qilganlar. Keyingi bobga o'tsak, biz tarixda birinchi qayd etilgan qotillik bilan Odam Atoning gunohi qanchalik dahshatli bo'lishini bilib olamiz.

Chapter 7

Cain and Abel

7-bob

Qobil va Hobil

Odam Ato va Momo Havo gunoh qilib, Adan bog'idan haydalganlarida, og'ir hayot boshlandi. Yurak urishi, og'riq, g'azab, qotillik - bularning barchasi birinchi farzandlarining tug'ilishi bilan tezda paydo bo'ldi.

In the Quran

Quronda

Odam Atoning ikki o'g'li haqida hikoya qilinadi (Q. 5:27-31): Ikkala o'g'il ham Allohga qurbonlik qildilar. Biridan olingan, ikkinchisidan emas. Qurbonligi qabul bo'lmagan kishi ukasiga: "Seni o'ldiraman", dedi. Ukasi: "Alloh solihlarning qurbonligini qabul qiladi. Meni o'ldirish uchun qo'l ko'tarsang, men seni o'ldirish uchun qo'limni ko'tarmayman. Men omonlik qo'riqchisi Allohdan qo'rqaman. Men senga buni qilishga ruxsat beraman va o'z gunohlarim uchun ham, mening ham gunohlarim uchun javobgar bo'lasan. Va senning nasibang do'zaxdagilar bilan bo'ladi. Bu zulm qilganlarning jazosidir".

Qurbonligi qabul bo'lmagan ukasiga bo'lgan nafrat uni o'ldirishga undadi, jasadini yerda qoldirdi. Alloh bu qotilga ukasini qanday dafn qilishni ko'rsatish uchun yer tirnash uchun qarg'ani yubordi. Bu aka uyatdan: "Holimga voy. Men o'sha qarg'adek olijanob emas edimki, ukamning sharmandaligini ko'mib qo'yadigan darajada bilmga ega emasman". Keyin u afsuslarga to'ldi.

In the Bible

Muqaddas Kitobda

Ibtido 4:1-16 (QA) da biz Odam Atoning xotini Momo Havoning o'g'ilga

homilador bo'lib, uning ismini Qobil qo'yganini o'qiymiz. U: "Egamizning yordami bilan men bir odam topdim", dedi Ko'rinib turibdiki, Momo Havo Shaytonning boshini ezadigan o'g'lini oldim deb o'ylagan. Keyingisida u Hobil ismli yana bir o'g'il tug'di. Qobil dehqon, Hobil esa cho'pon bo'ldi.

Ikkala o'g'il ham o'z e'tirofiga ko'ra Egamizga nazr olib kelishdi: Qobil sabzavot, Hobil esa o'z qo'ylarining to'ng'ichlaridan va ularning yog'larini olib keldi. Rabbiy Hobilning qurbonligini qadrladi, lekin qalbi Xudo oldida noto'g'ri bo'lgan Qobilning qurbonligini emas.

Qobil nazrligi nomaqbul ekanini bilgach, qattiq g'azablendi. Xudo Qobil bilan gaplashdi va shunday dedi: "Agar yaxshi ish qilsang, qabul qilinadi, lekin agar yaxshilik qilmasang, ichingdagi gunoh seni qo'lga olishga harakat qiladi, lekin bunga yo'l qo'ymasliging kerak".

Ikki aka-uka dalada bo'lganida, Qobil ukasini o'ldirdi. Rabbiy Qobil bilan yana gaplashib, ukasi qaerdaligini so'radi. Qobil bilmayman, deb javob berdi va keyin so'radi: "Men ukamning qo'riqchisimanmi?" *13 Ibroniycha* "Qobil" so'zi "qabul qilingan" degan ma'noni anglatadi. Rabbiy so'radi: "Nima qilding? Ukamning qoni yerdan Menga iltijo qilmoqda (adolat so'rab). Endi qo'lingdan ukangning qonini olgan yerdan la'natlangansan. Bundan buyon yer senga o'z mevasini bermaydi, yer yuzida surgun va sarson bo'lasan".

Qobil e'tiroz bildirdi va: "Bu jazoga chidab bo'lmaydi. Endi Sen meni bu yerdan olib tashlading va men Sening huzuringdan yashiringanman. Kim meni topsa, o'ldiradi". Bunga javoban Rabbiy Qobilga hech kim hujum qilmasligi uchun belgi qo'ydi. Keyin Qobil Rabbiyning huzuridan chiqib, Adanning sharqidagi yurtga joylashdi.

Commentary

Sharh

Keling, Qadimgi Ahd tarixining ba'zi muhim voqealarini ko'rib chiqaylik. Momo Havo, albatta o'g'li Shaytonning boshini ezib tashlashi haqidagi Xudoning bashoratini eslardi va ehtimol Qobil shunday qiladigan o'g'il bo'ladi deb taxmin qilgandir (Ibtido 3:15). Birinchi farzandi ikkinchi o'g'lining qotili

ekanligini anglab etgach, uning quvonchi alamli dahshatga aylangan bo'lsa kerak. Xudo Qobilni umrining oxirigacha qochishga hukm qilganida, u ikkala o'g'lini ham yo'qotdi. Bog'da Xudoga bo'ysunish o'rniga Shaytonga itoat qilganida, bu uning gunohi oqibati ekanligini anglab etganida, u qanday o'tmas og'riqni his qilgan bo'lsa kerak.

Keling, hikoyaning mohiyatini ko'rib chiqaylik, ya'ni har bir aka-ukaning Xudoga qilgan qurbonliklarining tabiati va ular qanday munosabatda ular taqdim qilingan. Hobil o'z suruvining to'ng'ichlaridan (tahminan qo'ylar bo'lsa kerak) va ularning yog'idan olib keldi. Insoniyat tarixining boshida u qurbongohda olov bilan yoqishni o'rgangan bo'lishi mumkin. Shunday qilib, yonayotgan yog 'xushbo'y hidni chiqaradi. Bu bilan Hobil Xudo va Uning buyukligi haqidagi tushunchasini ochib berdi. U qo'yining to'ng'ichini Xudoga olib kelishga qaror qildi, Xudo bu suruvni birinchi navbatda Hobilga bergandi. Hobil, shuningdek, Xudo onasi va otasining gunohlari va uyatlari uchun qanday munosabatda bo'lganidan saboq olga edi. Xudoning O'zi qurbonlik hayvonlarini terisidan kiyim tikish uchun o'ldirgan. Bu terilar ularning uyat va ayblarini qoplagan. Hobil bu tamoyilni onasi va otasidan o'rgangan. Qurbonlarning to'kilgan qoni ramziy ma'noda ularning gunohlari uchun qoplanadi yoki yuviladi. Shunday qilib, Hobilning qurbonligi Xudoga ma'qul keldi va shuning uchun u Xudoning nazarida solih hisoblangan.

Qobilning fe'l-atvori o'rganilsa, boshqa voqeani ko'rsatadi. Xudo, gunoh uning ustidan hukmronlik izlab, «uning eshigi oldida yashiringanini» aytdi. Shunday ham bo'ldi. Muqaddas Kitobda bu gunohning nomi aniq aytilmagan, ammo Qobilning keyingi xatti-harakatlari shuni ko'rsatadiki, bu uning ukasiga nafratini va oxir-oqibat, uning ukasining fe'l-atvorini tavsiflovchi adolatga bo'lgan nafrat edi. Uning fikri bu nafrat bilan xiralashgan edi va u akasi ota-onasining gunohiga Rabbiyning munosabatidan o'rgangan asosiy tamoyillarni tan olmadi. Sabzavotlar hech qachon ramziy ma'noda gunohlarni kechira olmaydi, deb Qobilning xayoliga ham kelmagan. Darhaqiqat, Qobil o'zining ruhiy ko'rligida gunohidan bexabar edi; Xudo buni ta'kidlashi kerak edi. Shunday qilib, Qobil Xudoga isyonkor sovg'a sifatida noto'g'ri nazrni - sabzavotlarni tanladi. U ham, nazr ham Xudo tomonidan qabul qilinmadi.

Nafratni Iso Masih (***Iso al-Masih***) qotillik deb ta'riflagan (Matto 5:21-26, Yangi Ahd) va Muqaddas Kitobda tilga olingan birinchi oilada sodir bo'lgan fojida aynan shunday bo'lgan.

Bu hikoyadan olinadigan bir qancha saboqlar ichida eng muhimi shundaki, bu qurbonlik hayvonlarining, to'ng'ich suruvlarning qoni, gunohlar uchun oqlanishdir. Xudo boshidanoq qurbonlik qoni munosib to'lov bo'lishini o'rgatgan.

Xuddi shu hikoyaning Qur'onda takrorlanishini o'rganganimizda, biz uning ancha qisqaroq ekanligini, ya'ni asl Muqaddas Kitob hikoyasining uchdan bir qismini tashkil etishini ko'ramiz. Bundan tashqari, aka-ukalarning har biri Rabbiyga nima qurbonlik qilgani haqida hech qanday eslatma yo'qligini ko'ramiz. Shunday qilib, Qur'ondan bir nazrning qabul qilinib, ikkinchisining qabul qilinmasligining asosiy sababi ko'rsatilmagan. Shuning uchun bu hikoyalarda mavjud bo'lgan chuqur ruhiy haqiqatlarni o'rganish uchun Muqaddas Kitobga murojaat qilish muhimdir. Gunohni oqlaydigan qondir.

Qobil va Hobilning asl hikoyasida biz shahid bo'lgan ukasining qoni erdan Xudoga iltijo qilayotganini ham payqadik. Boshqacha aytganda, shahidning hayoti adolatga chorlaydi. Muqaddas Bitik bizga hayotning muqaddas ekanligini o'rgatadi, chunki biz Xudo suratida yaratilganmiz (Ibtido 9:6). Hobilga berilgan ruhiy tushuncha orqali u bu buyuk tamoyilni Xudo bilan birga tushundi. bu gunoh uchun oqlov sifatida beriladigan qondir. Esda tutingki, “oqlanish” so'zi “qoplash” degan ma'noni anglatadi. Bu so'z gunohkorning uyat va aybini yashirish g'oyasini anglatadi.

Qonun va adolat haqida Qadimgi Ahdda. U Xudoga va insonga qarshi qilingan gunohlar uchun qasos olishga va jazolashga chaqiradi. Ammo Xudo qurbonlik tizimini taqdim etdi 14 “Iso: Xudoning odamlardagi qiyofasini tiklash” bobiga qarang kechirim umidi uchun asosdir. Bu hikoyalarni o'qiganimiz sari yanada yaqqolroq namoyon bo'ladi.

Chapter 8

Noah

8-bob

Nuh

Ushbu qiyosiy tadqiqotga kirishar ekanmiz, Qur'on va Muqaddas Kitobning uslubi bir-biridan juda farq qilishini unutmaslik kerak. Muqaddas Kitobda Nuhning hikoyasi Ibtido 5:28 dan 9:17 gacha bo'lgan (QA) kabi davomiy hikoya sifatida ko'rib chiqiladi. Qur'onda Nuh haqidagi materiallar Qur'on o'quvchilari yoki tinglovchilarini Nuh qissasidan saboq olishga chaqirish uchun ishlatiladi. Nuh haqidagi materiallarni Qur'onning o'ttizdan ortiq boblarida topish mumkin. Hech bir parcha to'liq hikoyani taqdim etmaydi.

In the Quran

Qur'onda

Quron 11:25-48 dagi savolga asoslanib, Alloh Nuhni o'z avlodlariga aniq ogohlantirish uchun yubordi. U zotning xabari: "Allohga xizmat qiling, aks holda boshingizga yomonlik tushadi", degan edi. Odamlar Nuhga: "Sen o'zgacha emassan, sen ham bizga o'xshaysan", deyishdi. Nuh aniq bir alomat (kelayotgan to'fon ma'nosi) bo'lganligini, Alloh unga rahmat (kemani nazarda tutadi) nozil qildi, deb javob berdi. Odamlar: «Ko'p gapirasan, endi bizga nima tahdid qilganingni ko'rsat», deb javob berishdi. Nuh, Alloh va'da qilgan narsani keltirur, deb javob berdi va ular unga to'sqinlik qilaolmadilar, deb javob berdi. Nuh soxta xabarda ham ayblashdi. Shunda Alloh taolo Nuh alayhissalomga odamlarga qayg'urmasligini aytib, ular iymon keltirmaydilar, dedi.

Shunda Alloh Nuh kema qurishni buyurdi, chunki odamlarni to'fon bosib qolgan edi. Nuh kema qurayotganda odamlar uning ustidan kulishdi. Alloh yaqinlashib kelayotgan azob odamlarni sharmandalik bilan qamrab olishini (ya'ni cho'kib ketishlarini) aytdi.

Shunda Alloh yer yuzidagi buloqlarni oqishga buyurdi. Alloh Nuhga hayvonlarning har xil turidan erkak va urg'ochisidan yig'ishni buyurdi. U odamlarning faqat bir nechtasi ishonishini aytdi. Nuh payg'ambarning

o'g'illaridan biri kemaga kirishdan bosh tortdi va cho'kib ketdi. Alloh Nuhga cho'kib ketgan o'g'li uchun qayg'urma, dedi. Kema tog'lar uzra suzib yurdi.

Alloh suvlarni chekinishni buyurgach, kema Djudi tog'ida to'xtadi. Keyin Alloh Nuhga kemadan chiqishni buyurdi va unga solihlik yo'lida sabr-toqatli bo'lishni tavsiya qildi.

Bu asosiy hikoya. Qur'onning turli joylarida Nuh haqida zikr qilingan boshqa masalalar ham bor. Nuh odamlarga Allohga itoat qilishni aytdi. Bu Nuh haqidagi turli oyatlarda tez-tez takrorlanadi. U shuningdek jinga chalinganlikda ayblangan. Alloh Nuhga imonsizlar uchun duo qilma, dedi. Nuh odamlarni ogohlantirish uchun yuborilgan havoriy edi. Nuh payg'ambarning xotini imonsiz bo'lib, yondirilishga mahkum edi. Nuh Allohdan yer yuzida birorta ham imonsizni qoldirmasligini so'radi. Nuh Allohdan ota-onasini kechirishini so'radi.

15 Qur'onga qo'shimcha havolalar uchun ushbu bobning oxiriga qarang.

In the Bible

Muqaddas Kitobda

Nuhning hikoyasini aks ettiruvchi oyatlarni Ibtido kitobining 6-9-boblarida (QA) topish mumkin. Quyida ushbu hikoyaning qisqacha mazmuni keltirilgan.

Taqvodorlarning xudosizlar bilan nopok birlashishi natijasida, insoniyatning ilk tarixida yovuzlik shu darajada kuchaydiki, inson qalbidagi fikr va niyatlar doimo yovuzlik bo'lib qolgan. Rabbiy yuragida qayg'urdi va odamlarni yo'q qilishga qaror qildi. Ammo bir kishi va uning oilasi Rabbiyning marhamatiga sazovor bo'ldi. Uning ismi Nuh edi. U Xudo bilan solihlikda yurdi va Uning nazarida benuqson edi. U zo'ravonlikka to'la dunyoda yashadi. Bu xudojo'y oilani qutqarish va qolgan insoniyatni hukm qilish uchun Rabbiy Nuhga kema (katta qayiq) qurishni buyurdi. Uning uzunligi 450 fut, kengligi 75 fut va balandligi 45 fut bo'ladi. Ichkarida uchta qavat yoki qavat bo'lishi kerak edi. Uning kirish joyi va tomi bo'ladi.

Keyin Rabbiy dunyoni qoplaydigan va er yuzidagi barcha hayotni yo'q qiladigan to'fon bo'lishini buyurdi. U kemaga yer havosidan nafas olayotgan har bir jonzot turidan bir erkak va bir urg'ochisini olib kirishni buyurdi. Xudoning rejasi bu hayvonlar, qushlar va er yuzida sudralib yuruvchi mavjudotlar bilan dunyoni ko'paytirish edi.

Har bir turdagi erkak va urg'ochilardan tashqari, Rabbiy Nuhga kemaga yetti juft "toza" hayvonlar va qushlarni olib kelishni buyurdi. (To'fondan keyin kuydiriladigan qurbonliklar keltirilishi kerak edi.)

To'fon kelishidan oldin Nuh, uning xotini, Nuhning uchta o'g'li Som, Xom va Yofas va ularning xotinlari kemaga kirdilar va Rabbiy ularni yopdi. To'fon kelganda Nuh olti yuz yoshda edi.

Qirq kechayu kunduz yomg'ir yog'di. Bundan tashqari, er osti suvlari yer yuzasiga chiqarildi. To'fon ko'tarilib, tog' cho'qqilarini yigirma ikki yarim metr suv bilan qopladi. Bu suvlar 150 kun davomida yer yuzida hukmronlik qildi. Bu vaqtdan keyin suvlar chekinishni boshladi va kema Ararat tog'ida to'xtadi. Suv qirq kun davomida, to yer quriguncha chekinishda davom etdi. Yer qurigan zahoti Nuh va uning oilasi kemadan chiqib, barcha hayvonlarni, qushlarni va barcha sudraluvchilarni olib chiqdilar.

Nuh quruqlikka chiqanidan keyin qilgan birinchi ishi Rabbiyga qurbongoh qurgan edi. U erda u Rabbiyga kuydiriladigan qurbonlik sifatida bir nechta "toza" hayvonlar va qushlarni olib keldi. Bu kuydiriladigan qurbonliklarning hidi Egamizga juda yoqdi. Va Rabbiy O'z yuragida aytdi: "Men endi erni inson tufayli la'natlamayman, garchi insonning qalbining niyati yoshligidan yomon bo'lsa ham".

Xudo Nuh va uning o'g'illarini duo qildi va ularga unumdor bo'lishni, ko'payishni va er yuzini to'ldirishni aytdi. U ularga har bir ko'katni va oziq-ovqat uchun harakat qiladigan hamma narsani berdi. Ammo bitta muhim cheklov bor edi. Inson hayoti (qon) bo'lgan hayvonlarning go'shtini iste'mol qilmasligi kerak edi.

Xudo, odamning qonini hayvon yoki uning yaqini to'kishidan qat'i nazar, insonning hayotiy kuchi uchun qasos talab qilishini aytdi. Keyin u shunday dedi: "Kimki insonning qonini to'ksa, uning qoni inson qo'li bilan to'kiladi, chunki Xudo insonni O'zining suratida yaratgan" (Ibtido 9:6, QA).

Keyin Egamiz Nuh va butun insoniyat bilan ahd tuzdi. U, er yuzidagi barcha tirik jon zodlar hech qachon dunyo to'fonida yo'q qilinmaydi, dedi. U barcha tirik mavjudotlar uchun ahd belgisi sifatida osmonda kamalakni berdi. "Sizlar va jamiki tirik jon zod bilan qilayotgan abadiy ahdimning alomati shu bo'ladi, dedib Xudo" (Ibtido 9:12, QA). Keyin Nuh, Som, Xom va Yofasning uch o'g'li haqida gapirganda, Xudo: «Butun er aholisi ulardan tarqaldi», - dedi.

Commentary

Sharh

Agar siz Muqaddas Kitobda va Qur'ondagi rivoyatlarning qisqacha mazmunini solishtirsangiz, turli xil farqlarni topasiz. Buning sababi, Muqaddas Kitobdagi qadimgi rivoyat Qur'on yozilishidan ikki ming yil oldin yozilgan. Islom paydo bo'lgunga qadar arab tilida Muqaddas Kitob yo'q edi. Bilim og'izdan og'izga o'tgan edi.

To'fon hukmidan bir oilani qutqargandan so'ng, Xudo Ibrohimni yangi yurtga chaqirib, insoniyat bilan yangi munosabatlar o'rnatishga qaror qildi.

16 «Iso: Odamlardagi Xudoning suratini tiklash» bobiga qarang.

Additional Quranic references on Noah:

Nuh haqidagi qo'shimcha Qur'on havolalari:

Q. 3:33; 4:163; 6:84; 7:59, 69; 9:70; 10:71; 11:25-48, 89; 14:9; 17:3, 17, 19, 58; 21:76; 22:42; 23:23-30; 25:37; 26:105-119, 116; 29:14; 33:7; 37:75-82; 38:12; 40:5, 31; 42:13; 50:12; 51:46; 53:52; 54:9-14; 57:26; 69:11; 71:1-28

Chapter 9

Abraham

9-bob

Ibrohim

Musulmonlar Ibrohimni Islomning otasi deb bilishadi. Yahudiylar Ibrohimga o'z irqlarining otasi sifatida qarashadi. Masixiylar Ibrohimga imonning otasi sifatida qarashadi.

Shubhasiz, Ibrohim tarixda juda muhim shaxsdir. Shuning uchun biz Qur'on va Muqaddas Kitobda bu odam haqida nima deyilganiga ko'p vaqt sarflashimiz kerak.

In the Quran

Quronda

Ibrohim (Ibroim) Qur'onning yigirma sakkiz bobida zikr qilingan.¹⁷ Ba'zan Ibrohimning ismi Qur'ondagi boshqa payg'ambarlar ro'yxatida shunchaki tilga olinadi.

Muqaddas Kitobdagi kabi bir davomiy hikoya o'rniga, Ibrohim qissasi Qur'on bo'ylab tarqoq parchalarga bo'lingan va ko'plab takrorlarni o'z ichiga oladi. Ushbu tadqiqotda faqat o'sha malumotdan foydalaniladi, Muqaddas Kitob malumotiga rozilik yoki qarshilik sifatida ba'zi qiziqishlar quyidagilarga kelib to'xtaydi.

17 Qur'onning barcha manbalari bob oxirida keltirilgan.

Ibrohim Rabbiiy tomonidan sinovdan o'tgan (qanday sinovdan o'tgani haqida batafsil ma'lumot yo'q) va xalqqa imom etib tayinlangan. Ibrohim va Ismoil uyning poydevorini qurdilar va uni muqaddas qildilar. "Uy" ibodat joyi bo'lishi kerak edi. Ibrohim Allohdan uni musulmon qilishini va unga Islom dinini ko'rsatishini so'radi. Ibrohim Allohga bo'ysundi va o'z o'g'illariga ham shunday qilishni o'rgatdi. (Islom) o'z soyasini (o'lim uchun idishga botirilgan mato kabi) Allohdan oladi (Q. 2:124-140).¹⁹

Ibrohim Allohdan o'liklarni qanday tiriltirishini ko'rsatishini so'radi. Keyin Ibrohim to'rtta qushni bo'laklarga bo'lib, bo'laklarini tepaliklarga sochgani

haqidagi hikoya; Agar ular tirilib, unga qaytsalar, bu Ibrohimni Alloh o'liklarni tiriltirishiga ishontirar edi (Q. 2:260).

Ibrohimga elchilar (farishtalar) kelib, ularga taom tayyorladilar. Ularning maqsadi gunohkor xalqni jazolash ekanligini ochob berdilar. Faqat Lut (Lot) najot topadi, xotini emas. Bu qissa Qur'onda bir necha bor takrorlangan. Ulardan birida farishtalar Ibrohimning xotini farzandli bo'lishini aytadilar (Q. 11:69-83).

Ibrohim zurriyotining uy (Ka'ba) yonida to'xtab namoz o'qishini so'raydi. U, Ismoil va Ishoq uchun Allohga shukr qiladi va butun oila uchun mag'firat so'raydi (Q. 14:35-41).

18 E'tibor bering, "imom" so'zi Muqaddas Kitobning hech bir joyida uchramaydi. Qur'onda o'z davrining so'zi sifatida ko'rsatilgan.

19 Ba'zilarining fikricha, bu Qur'onning suvga cho'mish marosimiga ishora qilish usuli.

Ibrohim itoatkorlikning namunasi edi; u solihlar jamiyatidan edi. Ibrohim Allohga boshqa "xudolar"ni qo'shmadi (Q 16:120-128).

Ibrohim otasini shayton yo'liga tushmaslikka undagan. U otasini kechirilishini so'rab duo qilgan. Bu bir qancha oyatlarda eslatib o'tilgan. Keyinchalik Alloh unga otasi uchun duo qilmaslikni aytadi (Q. 19:41-50).

Ibrohim gapirishlarini talab qilib otasining butlariga qarshi chiqdi. Ular gapirmagach, ularni sindirib tashladi. Keyin Ibrohim olovga tashlandi, lekin u uni yoqib yubormadi. Ibrohim ibodat vaqtlarini belgilab, zakot bergan (Q. 21:51-73).

Alloh Ibrohimga ibodan uyini aylanib yurishni o'rgatdi. U haj ziyoratini tayinladi va unga qurbonlik qilish va go'sht yeyish joyini aytdi (Q. 22:26-28, ta'kidlangan).

Allohga go'sht ham, qon ham yetib bormaydi. Allohga faqat taqvo yetadi (Q. 22:37).²⁰

Alloh musulmon xalqiga Ibrohimning dinini berdi va ularni "musulmonlar" deb atadi (Q. 22:78).

Alloh Ibrohimga o'g'il tug'ilishi haqidagi xushxabarni aytdi, lekin ism berilmagan. Ibrohim o'g'lini qurbon qilish kerakligini tushida ko'rdi. U o'zini ixtiyoriy qurbonlik sifatida taqdim etgan o'g'li bilan tushini baham ko'rdi. Alloh so'nggi lahzada Ibrohim o'g'lini o'ldirishdan to'xtatib, uning sinovdan o'tganini aytdi. Keyin bir qo'chqor qurbonlik qilindi va Alloh: "Biz uni muhim qurbonlig bilan to'ladik"²¹ (Q. 37:107). Shunda Alloh Ibrohimga solihlardan bo'lgan Ishoq payg'ambar haqidagi xushxabarni aytdi. Alloh Ibrohim va Ishoqni duo qildi (Q. 37:100-113).

20 Bu Qur'onning gunohni oqlash uchun hech narsa berib bo'lmasligi haqidagi ta'limotiga mos keladi gunoh uchun kafforat, Q. 10:54, Abdulloh Yusuf Ali, Qur'oni Karim ma'nosi, Ikkinchi nashr, 1977.

Alloh Islomni barcha payg'ambarlarning dini qilib belgilab qo'ydi. Bu Odam Atodan boshlangan va Ibrohim, shuningdek, Dovud, Sulaymon, Yahyo cho'mdiruvchi va Isoni o'z ichiga olgan (Q. B. 42:13).

Ibrohim ajoyib namuna bo'lgan (Q. 60:4).

Yuqoridagilar Ibrohim haqidagi ushbu tadqiqotga oid barcha Qur'on malumotlarining qisqacha mazmunidir. E'tibor bering, Qur'on rivoyatida Muqaddas KKitob qissalarida uchramaydigan juda ko'p malumotlar mavjud.

In the Bible

Muqaddas Kitobda

Muqaddas Kitob hikoyasi Ibrohimning nasabnomasidan boshlanib, uning chaqiruvi, hayotidagi barcha muhim voqealar orqali davom etadi va uning 175 yoshida vafot etishi haqidagi hikoya bilan tugaydi. Ushbu hikoya Qadimgi Ahdning o'n to'rtta uzluksiz bobidan iborat. Ibtido kitobining 12 dan 25 gacha bo'lgan bo'limlari.

Nuhdan keyin ko'p avlodlar o'tgandan so'ng biz Rabbiyning Ibrohimga ko'ringanligi haqida o'qiymiz. Bu Masih davridan taxminan 2100 yil oldin bo'lgan edi. Har uchala yakkaxudolik (islom, masihiylik va yahudiylik) dinlarning ildizi Ibrohim kelib chiqanligi sababli, keling, Ibrohimning

hayotidagi muhim voqealarga, xususan, uning “chaqirig’i”ga chuqurroq nazar tashlasak:

21 Bu Qur’ondagi noyob parchadir. Darhaqiqat, bu "to'lov" so'zi "Muqaddas Kitob" ma'nosida qo'llangan yagona parcha. Bu qurbonlikni nima "ahamiyatli" qilganiga hech qanday izoh yo'q.

Egamiz Ibromga dedi: 22 “ O‘z yurtingdan, qarindosh–urug‘laring oldidan — otang xonadonidan chiqib ket. Men senga bir yurtni ko‘rsataman, o‘sha yerga borasan. Buyuk xalqning otasi qilaman seni, Baraka beraman senga, Ulug‘ qilaman sening nomingni, Baraka manbayi bo‘lasan sen. Men baraka berarman seni duo qilganlarga, Seni la’natlaganlarni Men la’natlayman. Sen orqali baraka toparlar Yer yuzidagi jamiki xalqlar.” Ibtido 12:1-3 (Q.A.) Xudo Ibromga butun Kan'on yurtini va'da qildi. Ibrom u yerda Shakamning katta emanlari yonida qurbongoh qurdi (Ibtido 12:7, Q.A.).

Ibrom yurishni davom etdi, Baytil va Ay orasiga chodir tikdi, u yerda qurbongoh qurdi va Rabbiyga sajda qildi (Ibtido 12:8, Q.A.).

Ibrom va u bilan birga sayohat qilgan jiyni Lut oxir-oqibat ajralishdi. Lut Sado‘m va G‘amo‘ra atrofidagi yerlarni egallab oldi. Kan'on erining qolgan qismi, ya'ni Misr daryosidan Furot daryosigacha bo'lgan qismi Iordan daryosining sharqiy tomonidagi, shuningdek, g'arbiy tomonidagi yerlar va O'rta er dengizining qirg'oqi Ibromga qoldirildi. (Ibtido 13:8-13, Q.A.).

22 E'tibor bering, Injil hikoyasining boshida u dastlab "Ibrom" deb nomlangan, ammo keyinchalik Rabbiy uning ismini "Ibrohim" deb o'zgartirgan. Bu xato emas.

Ibrom Xevronga joylashdi va u yerda qurbongoh qurdi (Ibtido 13:18, Q.A.).

Ibrom asirga olingan Lutni qutqarib, qaytarib olib keldi. Buyuk g'alabadan keyin Ibromni Xudoning ruhoniysi Salem (Quddus) shohi Malkisidq kutib oldi. Malkisidqning unvoni ikkita ibroniycha so'zdan iborat: melek, ya'ni "shoh" va tsedek, "adolat" degan ma'noni anglatadi. Shunday qilib, uning ismi Adolat Podshohi degan ma'noni anglatadi. Bu non va sharob olib kelgan va Ibromni duo qilgan shoh va ruhoniyydir²³ (Ibtido 14, Q.A.).

Xudo Ibromga zohir bo'lib, uning urug'i butun insoniyatning barakalari haqidagi bu bashoratni amalga oshirishini aytdi. Lekin Ibromning farzandi yo‘q edi, u urug‘im yo‘q, deb Rabbiyga shikoyat qildi. Shu kechada Xudo

Ibromni tashqariga olib chiqdi va undan osmondagi barcha yulduzlarga qarashini so‘radi va: “Sening nasling shunday bo‘ladi”, dedi. Ibrom Xudoga ishondi va bu unga solihlik deb hisoblandi (Ibtido 15, Q.A).

Keyin Ibrom Xudodan ko'p avlodlar va Kan'on yurtiga egalik qilish haqidagi va'dasini tasdiqlashini so'radi. Xudo Ibromga ushbu Ahdni tasdiqlash uchun an'anaviy uch turdagi hayvonlar va ikki turdagi qushlarni olib kelishni buyurdi. Ibrom hayvonlarni bu ajoyib voqeaga tayyorladi. U hayvonlarni o'ldirdi, ularni tozalab, teng yarmdan bo'sh joy bilan kesib tashladi va har ikki tomonga qush o'tkazdi. 24 Keyin Xudo O'zining borligini tutunli qozon va alangali mash'al bilan ko'rsatdi. Xudo, bu tutayotgan qozon va olovli mash'al bilan, qurbonliklarning kesilgan bo'laklari orasida harakat qilib va kelajak haqida bashorat qildi. Xudo bu ahdni tuzganida, Ibrom chuqur transda edi. Xudo shuningdek, Ibromning avlodlari 400 yil davomida begona yurtda (Misr) qul bo'lishlarini ham bashorat qilgan (Ibtido 15:8-21, Q.A).

23 Keyinchalik Zabur 110:4b (Q.A), so'ngra Ibroniylarga 5:6 (Y.A) dan biz Isoning “Maliksidq lavozimidagi abadiy ruhoniylar ekanligini” bilib oldik. Shunisi e'tiborga loyiqki, Iso bu Maliksidq misoliga ergashdi va Yangi Ahdni ochish uchun "non va sharob" dan foydalangan, bugungi kunda "Rabbiyning Kechligi" sifatida malum (Matto 26:26-28, Yangi Ahd).

24 Ba'zi Olimlarning fikricha, oddiy odamlar do'stlikni shunday tarzda ahd qilganlar

Ibromning xotini Soraning tarihi 25 u hayotining oxirigacha tug'mas bo'lib qolaman deb o'ylagan, o'zining Misrlik quli Hojarni eriga farzand ko'rish uchun berdi. Ibrom sakson olti yoshida bo'lganda Hojar Ismoilni tug'di (Ibtido 16 m.).

Keyinchalik, Xudo Ibrom to'qson to'qqiz yoshdaligida unga zohir bo'lib, barcha insonlar uchun sunnat ahdini berdi va shu bilan birga Sara sakson to'qqiz yoshida Ishoq ismli bola tug'ishini va'da qildi. Bir yildan keyin “Ishoq” ismi “kulgi” ma'nosini anglatardi, chunki Xudo, Sarani qariganda farzandli bo'lishini aytganida Sara kulgan edi. Bu vaqtda Xudo Ibromga²⁶ Ibrohim degan yangi ism qo'yib: “Men seni ko'p xalqlarning otasi qildim”, deb aytdi. U, shuningdek, Sara ismini Sorra ismiga o'zgartirdi: “...u xalqlarga aylanadi; Undan xalqlarning shohlari chiqadi” (Ibtido 17, Q.A).

Ibrohimga uchta samoviy mehmonlar tashrif buyurishdi, ulardan biri Rabbiy edi, u Lut va uning oilasi bo'lgan Sado'm va G'amo'ra shaharlarini vayron

qilish niyatida ekanligini e'lon qildi. Ibrohim Sado'm va G'amo'ra uchun ximoya qilish uchun turdi. Ammo Sado'm va G'amo'ra vayron bo'ldi. Lut va uning ikki qizi ikki farishta tomonidan qutqariladi, lekin Lutning xotini Rabbiyga itoatsizlik qildi va tuz ustuniga aylandi (Ibtido 18 va 19, Q.A).

Shuningdek, ba'zilar, o'sha paytdan boshlab Ibrom "Xudoning do'sti" deb nomlana boshlagan deb o'ylashadi. Qadimgi Ahddagi 2 Solnomalar 20:7 va Ishayo 41:8 ga va Yangi Ahddagi Yoqub 2:23 ga qarang, Ibrohim "Xudoning do'sti" deb ataladi).

25 Keyinchalik uning nomi Sara deb o'zgartirildi.

26 Ibrom "yuksak ota" degani edi.

Ishoq tug'ilgandan so'ng, taxminan ikki yil o'tgach, uning sutdan ajratish bayramida Ismoil Ishoqni masxara qildi. Sora o'g'lining bu haqoratidan g'azablanib, Hojar va Ismoilni xizmatdan chetlashtirishni talab qildi. Ibrohim ularga erkinlik berdi (ular qul edi), ularni ta'minladi va jo'natib yubordi (Ibtido 21 Q.A).

Xudo Ibrohimni, Unga mutloq sodiqligi sinovi sifatida o'g'li Ishoqni qurbon qilishni buyurib, sinovdan o'tkazdi. Ibrohim va Ishoq Moriah tog'iga (keyinroq Quddus o'rnida) uch kunlik sayohat qilishdi. Ibrohim qurbongoh qurib, ustiga yog'och qo'ydi. Ishoq otasidan kuydiriladigan qurbonlik qo'zisi haqida so'radi. "O'g'lim, Xudo kuydiriladigan qurbonlik uchun O'ziga qo'zi beradi", dedi Ibrohim (Ibtido 22:8). Keyin Ibrohim o'g'lini bog'lab qo'ydi. Ibrohim uni o'ldirmoqchi bo'lganida, Rabbiyning farishtasi Ibrohimni to'xtatdi. Rabbiy dedi: "Endi men Xudodan qo'rqishingni bilaman, chunki sen yolg'iz o'g'lingni Men uchun rahm qilmading" (Ibtido 22:12b). Xudo qurbonlik qilingan Ishoqning o'rniga qo'chqor berdi. Va Xudo va'da qilingan nasl Ishoqning avlodlari orqali kelishini va bu urug' orqali Uning va'dasi amalga oshishini aytdi.

Commentary

Sharh

Ikkala hikoyani batafsil taqqoslash qanchalik qiziqarli bo'lmasin (va o'quvchi buni bo'sh vaqtlarida qilishi mumkin), biz qurbonliklar va gunohlar uchun kuydiriladigan qurbonliklar bilan bog'liq bo'lgan malumotlarni qidirmoqdamiz.

Yuqoridagi Muqaddas Kiob xikoyasining qisqacha mazmunida biz Ibrohim uchta muhim holatda qurbongohlar qurganini va o'sha qurbongohlarda kuydiriladigan qurbonliklar keltirganini belgiladik. Ibrohim har safar katta qarorgoh qurganida, u yerda qurbongoh qurib, gunoh uchun kuydiriladigan qurbonlik keltirardi (Ibtido 12:7; 12:8; va 13:18, Q.A).²⁷ Keyinchalik Is'hoq o'z otasi Ibrohimning an'analarini davom ettirganini ko'ramiz. (Ibtido 26:25, Q.A), undan keyin Ishoqning o'g'li Yoqub ham (Ibtido 31:54; 33:20, Q.A). Uchinchi marta Yoqub tarixiy Baytil shahrida qurbongoh qurgan edi,²⁸ va aynan shu yerda Xudo Yoqubga to'g'ridan-to'g'ri gapirib, unga qurbongoh qurishni buyurgan: "O'rningdan tur, Baytilga bor va u yerda yasha. U yerda akang Esovdan qochganingda senga zohir bo'lgan Xudoga qurbongoh qurgin" (Ibtido 35:1, Qadimgi Ahd). Yoqub xonadoniga dedi: "U holda turaylik va Baytilga boraylik, toki qayg'uli kunimda javob beradigan va qayerga borsam ham men bilan bo'lgan Xudoga qurbongoh quray" (Ibtido 35:3, Q.A).

Butun Muqaddas Kitob davomida Xudo O'zini "Ibrohim, Ishoq va Yoqubning Xudosi"²⁹ deb ataydi. Isoning o'zi, tirilish haqidagi savolga shunday dedi: "O'liklarning tirilishiga kelsak, Xudo sizlarga nima deganini o'qimaganmisizlar: "Men Ibrohimning Xudosi, Ishoqning Xudosi va Yoqub Xudosiman."? U o'liklarning emas, balki tiriklarning Xudosidir" (Matto 22:31-32 Y.A).

Bizning taxminimizcha, Ibrohim va Ishoqning oilasida ular o'zlarining o'tmishdoshlari, shu jumladan Nuhning tirik an'analaridan, inson Xudoga yaqinlashganda, qon qurbonliklari - ibodat qiluvchining gunohini yuvadigan qurbonlik qoni talab qilinishini o'rganishgan. Yoqubning misolida, biz Xudoning O'zi Yoqubga Baytilda qurbongoh qurishni va u erda qurbonliklar keltirishni aniq buyurganini o'qiymiz. Shunday qilib, biz bu avloddan-avlodga o'tib kelayotgan og'zaki an'analar emas, balki Rabbiyning O'zi tomonidan topshirilganligini ko'ramiz.

Shuni esda tutishimiz kerakki, Xudo Ibromning ismini "Yuqoriy Ota"dan Ibrohimga o'zgartirdi, bu "Ko'p xalqlarning Otasi" degan ma'noni anglatadi (Ibtido 17:5, Q.A). Keyinchalik, Yangi Ahdda havoriy Pavlus bu voqeaga ishora qiladi va o'z so'zlari bilan shunday yozadi: "...

hammamizning otasi bo'lgan Ibrohim bilan birlashdik" (Rimliklarga 4:16, Y.A). Bu tushuntirishni talab qiladi: Ibtido 15 (Q.A) da biz Xudo Ibrohimni tunda olib ketgani va unga yulduzlarga qarashni va agar imkoni bo'lsa, ularni sanashni buyurgani va "Sening nasling shunday bo'ladi" (Ibtido 15:5, Q.A). degan hikoyani o'qiymiz. Ibrohim Xudoga ishondi va bu unga solihlik deb topilgan (ya'ni, hisoblangan). Bu Xudoga etiqod yoki Xudoga ishonish yoki Xudoga bo'lgan imonni borligini, shundan keyin Xudoning nazarida solih bo'lish tamoyilini ko'rsatadi. "Imon bilan oqlanish" tamoyili shu erdan kelib chiqadi. Bu shuni anglatadiki, biz faqat o'z sa'y-harakatlarimiz bilan emas, balki Xudo biz uchun qilgan ishlari orqali, agar ishonsak, najot topishimiz mumkin.

Yahudiylar, masihiylar va musulmonlar Ibrohimni "imonlarining otasi" deb e'lon qilishadi. Agar shunday bo'lsa, Ibrohim bilan bir xil imonga ega bo'lishimiz juda muhim. Agar biz Ibrohimdan o'rnak olsak, biz ham Xudoning ta'minotiga bo'lgan imon yoki ishonch orqali najot topamiz. Bu erda gunoh uchun qurbonlik keltirishning ta'limotiga va namunasiga rioya qilishni anglatadi. Xar safar Xudoga yaqinlashganda. Bu uch ruhoniy Ibrohim, Ishoq va Yoqubning hayotida va ayniqsa, Xudo unga Baytilda qurbongoh qurishni va u yerda qurbonliklar keltirishni to'g'ridan-to'g'ri aytganida, Yoqubning misolida namoyon bo'ladi. Bu bizni qurbonlikning bu talabi Xudoning odamlarni qutqarish rejasida katta ahamiyatga ega bo'lishi kerakligi fikriga olib keladi.

E'tibor bering, Xudoning Ibrohimning ismini ulug'lash haqidagi va'dasi qanday amalga oshdi. Bugungi kunda barcha 1,7 milliard musulmon uning nomini hurmat qiladi; barcha 16 million yahudiy uning ismini hurmat qiladi; va barcha 2,3 milliard masihiylar uning ismini hurmat qiladilar. Bu dunyo aholisining yarmidan ko'pini tashkil qiladi. Musulmonlar, yahudiylar va masihiylar yaqinida yashovchi monoteist (birxudolik) bo'lmaganlar esa uning ismini tez-tez eshitadilar. Bashorat qanday amalga oshdi! Ibrohimni Xudoga ishongani uchun Xudo uni buyuk qilib yaratdi.

Yuqoridagi keltirilgan parchada o'ylash kerak bo'lgan narsa bor. Ibrohim o'zi tug'ilgan yurtdan, Xaldeylarning Ur shahridan quvib chiqarildi va unga Xudo ko'rsatadigan yurtga borish buyurilgan edi. Boshqacha qilib aytganda,

Xudo Ibrohimdan hech qachon ko'rmagan yurtga olib borishiga ishonishini so'radi. Albatta, keyinroq Muqaddas Yozuvlarda biz Ibrohim itoat qilganini o'qiymiz. U imon orqali Xudo bilan yurdi.

Yana bir e'tiborga loyiq jihat – “baraka” so‘ziga urg‘u berilgan. Xudo la'nati ostida bo'lgan dunyoda (Ibtido 3:17, Q.A ga qarang) "baraka" so'zi muhim ahamiyatga ega. U sizga sakrab tushadi. To‘fon, zilzilalar, muz bo‘ronlari, jazirama to‘lqinlar, bo‘ronlar, tornadolar, ocharchilik, kasalliklar, urushlar va o‘limlar hukm surayotgan dunyoda bu “baraka” so‘zi har bir och yurakning javobidir. Ibrohim nafaqat Xudo tomonidan baraka topdi, balki u va uning avlodlari yer yuzidagi barcha oilalar uchun baraka o‘tkazuvchi bo'lishlari kerak edi. Bu fikr haqida o'ylashga arziydi. Xudo bunga qanday munosabatda bo'ladi? Muqaddas Kitob vaqt o'tishi bilan ochilganda, biz Xudo bu va'dani eng kutilmagan tarzda qanday amalga oshirishini ko'ramiz.

Keyingi bobda biz yahudiy xalqining marosimlarida Xudoning qurbonligi qanchalik keskin tarzda tashkil etilganini ko'rib chiqamiz.

Additional Quranic references on Abraham:

Ibrohim haqidagi qo'shimcha Qur'on havolalari:

Q. 2:124-140; 2:258-260; 3:33; 3:65-68, 84; 4:125, 163; 6:74-84, 161; 9:114; 11:69-76; 12:6, 38; 14:35-41; 15:51-60; 16:120-123; 19:41-58; 21:51-72; 22:78; 26:69-104; 29:16-32; 33:7; 37:83-109; 38:45; 42:13; 43:26; 51:24-34; 53:37; 57:26; 60:4; 87:19.

Chapter 10

Moses

10-bob

Muso

Ibrohimning naslini kuzatib borib, biz Qur'onda ham, Muqaddas Kitobda ham Ibrohim Is'hoqning otasi bo'lganini, u esa o'z navbatida Yoqubning otasi bo'lganligini (Xudovand ismini o'zgartirgandan keyin "Isroil" deb ham ataladi; Ibtido 32:28, Q.A, batafsil ma'lumot uchun), u o'z navbatida o'n ikki ruhoniylar yoki qabilalar otasi edi. Ikkala kitobda ham o'nta aka-uka Yoqub/Isroilning Yusufga bo'lgan alohida munosabatiga hasad qilganliklari haqida hikoya qilinadi. Ikkala xabarda ham Yusuf savdogarlar tomonidan Misrga olib ketilgan va bir uyda qul qilib olingan; qanday qilib u uy boshlig'ining ishonchini qozongan, lekin xotini tomonidan vasvasa qilingani; U qochib ketayotganda, u kiyimining bir qismini ushlab yirtib olib, eriga ko'rsatdi va u Yusufni zindonga tashlashni buyurgani aytiladi.

Bir qator holatlar tufayli Yusuf fir'avnning tushlarini ta'bir qila oldi, keyin uni qamoqdan ozod qildi va uni butun mamlakatning ikkinchi hukmdori qildi. Umidsiz ochlik Yusufning akalarini Misrga oziq-ovqat izlatib olib keldi va oxir-oqibat ularning butun oilasi Misrga joylashdi (Q. 12:4-101; Ibtido 37:1-47:28, Q.A).

Vaqt o'tib borardi, eski fir'avnlarni o'lib, yangi fir'avnlarni paydo bo'ldi va Yusufning qilmishlari unutildi. Misrliklar yahudiy xalqining unumdorligi va kuchi haqida qayg'urdilar, shuning uchun ular yuzlab yillar davomida yahudiylarni qul qilib oldilar. Bu erda biz Musoning hikoyasini olamiz.

In the Quran

Quronda

Muso qissasining parchalari Qur'onning yigirma to'rt bobida bo'lgani va bir meyoriy qissada keltirilmagani uchun bu material xronologik tartibda qayta tartiblangan.

Fir'avn barcha yangi tug'ilgan yahudiy o'g'il bolalarni Nil daryosiga tashlab, cho'ktirishni buyurganida, Muso g'ayritabiyy sharoitlarda tug'ilgan. Musoni Fir'avnning xotini qutqargan, keyin uni o'z onasi emizgan. Voyaga

etganida, u misrlikning yahudiy bilan urushayotganini ko'rib, aralashib, misrlikni o'ldirib qo'ygan. Keyin u o'z hayotini saqlab qolish uchun Midiyon yurtiga qochishga majbur bo'ldi va u erda mahalliy qabila rahbarning qiziga uylandi.

Bir kuni yam-yashil vodiya qaynotasining qo'ylarini boqib yurib, olovda yonmagan, yonib turgan butani ko'rib qoldi. Alloh u orqali Musoga yuzlandi, Misrga qaytib, yahudiy xalqiga shafqatsizlarcha zulm qilgan mag'rur va yovuz Fir'avnga qarshi turishni buyurdi. Musoning sustkashligini da'vo qildi, shuning uchun Alloh uning akasi Horunni vakil qilib tayinladi.

30 Qur'onda Musoga havola qilingan asosiy ishoralar: 2:51-61; 5:22-26; 7:103-157; 10:75-92; 17:101-103; 20:9-97; 23:49; 28:3-4; 28:15-48; 40:36; 43:46-56. Qur'onda Muso haqida 400 dan ortiq oyat bor. Malumotlarning ko'p qismi takrorlanadi.

Fir'avn saroyida Muso ikkita g'ayritabiyy alomatni ko'rsatdi: birinchidan, u hasasini erga tashladi, u ilonga aylandi va mahalliy sehrgarlarning tayoqlarini / ilonlarini yutib yubordi; keyin qo'lini choponining ostiga qo'ydi, uni tortib oldi va uning teri kasalligiga chalinganini ko'rsatdi, keyin qo'lini choponiga qaytarib qo'ydi va uning butunlay sog'lom chiqqanini ko'rsatdi.

Fir'avn tasirlanmadi va Musoning yahudiy xalqiga haqiqiy Xudoga topinish uchun sahroga borishiga ruxsat berish haqidagi iltimosini rad etdi. Keyin Misr yurtini asta-sekin vayron qilib, to'qqizta o'lat jazolari boshlandi.

Nihoyat, chorasiz qolgan fir'avn yahudiylarni qo'yib yuborishga qaror qildi. Bu vaqtga kelib, misrliklar yahudiylardan allaqachon qo'rqishar edi. Misrliklar barcha qimmatbaho taqinchoqlarini yahudiylarga berishgan.

Yahudiylar Misrni tark etishdi. Shundan so'ng, fir'avn fikrini o'zgartirdi va ibroniylarni qo'lga olish va qaytarish uchun o'z qo'shinini yubordi. Muso quruqlikdan o'tishlari uchun Allohdan dengizning bir qismini so'radi. Yahudiylar o'tib ketishdi. Ammo fir'avn qo'shini ularning orqasidan ergashganida, dengiz qo'shinni qopladi va hammalari cho'kib ketdilar.

Yahudiylarning yeguliklari qolmadi va ular Musoga shikoyat qildilar. Allohga duo qildi, Alloh osmondan "manna" va bedana yubordi. Keyinroq, sahroga ketayotganlarida, ular chanqab qolishdi va yana Musoga shikoyat qilishdi.

Alloh unga toshga urishni buyurdi va undan har bir qabila uchun bittadan o'n ikki buloq oqib chiqdi.

Nihoyat, yahudiylar Tur (Sinay) tog'iga yetib kelishdi. Alloh Musoni qirq kechayu kunduz Tur tog'iga chorladi. Shu vaqt ichida Alloh unga Kitob va ahd yozilgan lavhalarni nozil qildi. Muso tog' yonbag'rida bo'lganida, yahudiylar Allohdan yuz o'girib, sigirni o'zlariga xudo qilishlarini iltimos qilib, Musoning akasiga murojaat qilishdi. Muso tog'dan tushgach, akasi Horunga g'azablanib, uning sochidan tortib, tanbeh berdi. Buni qilgan odamlar vabo bilan jazolandi.

Shundan so'ng yahudiylar Alloh Ibrohimga va'da qilgan Jannat-manand yerga borishlari kerak edi. Yetmishta oqsoqol tayinlandi. Alloh Shabbatni buzganlarni (yahudiylarni) maymunga aylantirib jazoladi. Yahudiylar Allohga isyon qildilar, faqat ikki kishidan tashqari. Alloh ularni qirq yil azobda musibatda sarson qilib, jazoladi.

Muqaddas Kitobdagi asl ta'rif bilan Qur'ondagi Muso qissasining qisman takrorlanishi o'rtasida taxminan 2000 yillik uzilish joy bor. Muso haqida yozilgan malumotlar yoki uning o'zi yozgan, Tavrotning beshta kitobidan to'rttasida mavjud (Qadimgi Ahdning birinchi besh kitobi), 137 bobda, jami kamida 2800 oyatda mavjud. Qur'on Muso haqidagi Muqaddas Kitob ma'lumotlarining faqat kichik bir qismiga to'xtalib o'tadi. Darhaqiqat, Qur'onda Muso haqidagi Muqaddas Kitob ma'lumotlarining o'n to'rt foizidan ko'p bo'lmagan qismi tilga olingan. Ushbu tadqiqotda qiziq narsa Qur'onda tilga olinmagan Muqaddas Kitobdagi malumotlarining qolgan sakson olti foizidagi ikkita eng muhim voqeadir: (1) Misrdagi o'ninchi jazo va (2) Sinay cho'lidagi tog'da Xudo bilan Muso o'rtasida sodir bo'lgan voqea.

In the Bible

Muqaddas Kitobda

Muqaddas Kitob va Qur'onda Musoning tug'ilishi, Midiyonga qochib ketishi, Misrga qaytishi va fir'avn bilan fojiali uchrashuvlari haqida bir xil malumotlar

mavjud. Keling, to'qqizta jazo haqidagi Muqaddas Kitob hikoyasini ko'rib chiqaylik. Ular quyidagi tartibda sodir bo'lgan: (1) Nil daryosi qonga aylandi, (2) qurbaqa vabosi, (3) burqa vabosi, (4) so'na vabosi, (5) chorvaning o'limi vabosi, (6) chipqon vabo, (7) do'l vabo, (8) chigirtka vabosi va (9) zulmat vabosi. Har bir vabodan keyin Xudo Fir'avnni qalbini qotirib qo'ydi. Fir'avn 400 yillik Misr qulligidan so'ng yahudiy xalqini ozod qilmoqchi emas edi. Bu o'ninchi vaboga olib keldi (Qur'onda aytilmagan). Keling, bu o'ninchi vabo haqida o'qib chiqamiz:

Egamiz Musoga aytgandi: “Men fir'avnni boshiga ham, Misr yurtiga ham yana bitta falokat yuboraman, o'shandan keyingina bu yerdan ketishingizga u sizlarga ijozat beradi. Chiqish 11:1 (Q.A).

Shunda Muso fir'avnga dedi: — Egamiz shunday aytmoqda: “Tun yarmida Misr bo'ylab yuraman. Shunda Misrdagi hamma to'ng'ich o'g'illar — taxtda o'tirgan fir'avnni to'ng'ichidan tortib, qo'l tegirmonida o'tirib ishlayotgan cho'ri xotinning to'ng'ich o'g'ligacha nobud bo'ladi. Hatto chorvaning birinchi erkak bolasigacha nobud bo'ladi. Chiqish 11:4-5 (Q.A).

Muso bilan Horun Misrda yashar ekanlar, Egamiz ularga quyidagi ko'rsatmalarni berdi: “Bu oy sizlar uchun ilk oy, yilning birinchi oyi bo'ladi. Isroil xalqining butun jamoasiga yetkazinglar: shu oyning o'ninchi kuni oila boshliqlari bitta qo'zi yoki uloqcha tanlaydi. Buni xonadondagilar tanovul qiladi. Bitta jonliq bir oilaga ko'plik qiladigan bo'lsa, oila a'zolarining soni va bir odam tanovul qiladigan go'sht miqdori hisoblab chiqiladi. So'ngra o'sha oila jonliq go'shtini yonidagi qo'shnisi bilan bo'lishadi. Nuqsonsiz, bir yashar erkak jonliqni tanlab olinglar. Birinchi oyning o'n to'rtinchi kuni kechqurungacha qo'zilar alohida saqlanglar. So'ngra Isroil xalqi jamoasining har bir xonadoni o'zining qo'zisini so'yishi lozim. So'ng ular qurbonlikning qonidan olib, qurbonlik go'shti tanovul qilinadigan uy eshigi kesakisining yonlariga va tepasiga surtishsin. Chiqish 12:1-7 (Q.A).

“...Egangizga, bag'ishlangan Fisih qurbonligi shudir. O'sha tunda Men Misrning bu boshidan narigi chetigacha o'tib, insonlarning har bir to'ng'ich o'g'illarini ham, chorvaning birinchi erkak bolasini ham o'ldiraman. Men, Egangiz, Misrning hamma xudolariga qarshi hukmni ijro

etaman. Eshiklaringizning romiga surtilgan qon yashayotgan uylaringizni belgilaydi. Qonni ko'rib, sizlarni chetlab o'taman. Men Misrni jazolaganimda, o'lat ofatidan sizlar omon qolasizlar. Chiqish 12:11b-13 (Q.A).

Bu kunni sizlar to abad esda tutishlaringiz lozim. Har yili bu kunni Men, Egangizga, atalgan bayram qilib nishonlanglar. Bu bayram avlodlaringiz osha doimiy qonun–qoida bo'lib qolsin. Chiqish 12:14 (Q.A)

Egamiz yarim kechasi Misrliklarning jamiki to'ng'ichlarini — taxtda o'tirgan fir'avnning to'ng'ich o'g'lidan tortib zindonda yotgan asirning to'ng'ich o'g'ligacha o'ldirdi. Hamma chorvaning birinchi erkak bolasini ham nobud qildi. Chiqish 12:29 (Q.A)

O'sha kecha fir'avn, uning hamma a'yonlari va butun Misr xalqi uyg'onib ketdi. Butun Misrni qattiq dod–faryod tutdi. Odam nobud bo'lmagan birorta xonadon yo'q edi. O'sha tundayoq fir'avn Muso bilan Horunni chaqirtirib aytdi: — O'zlaringiz ham, Isroil xalqingiz ham yo'qolinglar! Mening yurtimdan chiqib ketinglar! O'zlaringiz aytganingizday, borib Egangizga sajda qilaveringlar. Mol–qo'ylaringizni ham olib ketinglar. Ammo ketayotganingizda, meni duo qilinglar. Chiqish 12:30-32 (Q.A)

Qur'on Xudoning Muso orqali Misrning barcha xudolariga qarshi qilgan dastlabki to'qqiz balosini tasdiqlaydi. Lekin u o'zini xudo deb atagan fir'avn va fir'avnga xudodek munosabatda bo'lgan barcha misrliklar ustidan Xudoning oxirgi buyuk hukmi haqida sukut saqlaydi.

Yahudiy xalqining bu buyuk najoti Rabbiy nazarida shu qadar muhim ediki, U barcha avlodlar uchun abadiy bo'lishini xohladi. Bu "Fisih bayrami" deb nomlanishi kerak edi. "Fisih" so'zi o'lim farishtasi har bir uyning yonidan o'tib, yahudiylarning uylarining kesaklari va eshik ustunlariga qurbonlik qo'zisining qoni surtilganini ko'rib ularni chetlab o'tkanini anglatadi. Bu Xudoning O'z xalqi bilan tuzgan birinchi ahdining eng ulug' bayrami hisoblangan, chunki u Misr qulligidan ularning buyuk ozodligini nishonlagan.

Qur'onni ham, Muaddas Kitobni ham o'qiganlarni qiziqtirgan narsa islomda qurbonlik so'yish o'rtasidagi o'xshashlik va farqdir (Q. 37:107, kuchli yoki

muhim qurbonlik) va isroilliklar o'rtasida (bir yoshli qo'zichoq bitta nuqsonsiz) va undan keyingi umumiy ovqatlanish. Farqi shundaki, islomda "buyuk qurbonlik" qoniga ahamiyat berilmagan, Muqaddas Kitobda esa qurbonlik qo'zisining qoni nihoyatda muhim. Aslini olganda, bu yahudiylar va misrliklar uchun hayot-mamot masalasi edi. Agar ular o'zlarining eshik ustunlari va kesakilarini qon bilan surtishmaganlarida edi, O'lim farishtasi ularning ustidan o'tib ketgan bo'lardi; Agar eshik ustunlari va kesakilarida qon bo'lmaganida, bu uyning to'ng'ichlari, hatto chorvaning to'ng'ichlari ham o'lgan bo'lar edi.

Ushbu Muqaddas Kitob hikoyasidan biz misrliklarning Isroil xalqini tark etishga ruxsat berganining asl sababini bilib olamiz. Keyin, Qur'on va Muqaddas Kitobni o'qib, biz Fir'avn fikrini o'zgartirib, yahudiylarni erning o'rtasida ham quvg'in qilganini bilib oldik, u erda Xudo Qizil dengiz suvlarini yahudiylar uchun bo'lib, keyin suvlarni qaytarib berdi, fir'avn qo'shini ustidan, hammasini cho'ktirdi. Qanday bo'lmasin, ushbu dastlabki vahiy orqali qon izidan yurganingizda eslash kerak bo'lgan eng muhim narsa bu ajoyib davomiylkdir, gunoh qurbonlik hayvonlarining qoni bilan qoplanadi. Bu mohiyatan hayot va mamot masalasidir: iymon keltirgan va itoat qilganlar uchun hayot va ishonmaganlar uchun o'lim.

Qon izi mavzusini davom ettirar ekanmiz, biz Musoning Sinay tog'ida Xudo bilan yuzma-yuz bo'lgan qirq kunlik dahshatli voqعاتiga ham nazar tashlashni istadik, Muqaddas Kitobda Xo'rib tog'i va Qur'onda Tur tog'i deb ham ataladi. Xudoning yuragida qanday yonayotgan savollar bor ediki, u Musoni qirq kun davomida bir emas, ikki marta o'sha olovli toqqa chaqirishga undadi?

Xudo Musoga O'zining rejasini, dunyoda haqiqiy teokratiya (ruhoniylar qo'lida bo'lgan siyosiy hokimiyat) bo'ladigan yagona xalqni qanday yaratishni belgilagan rejasini. Ushbu rejaning markazida "Yeg'ilish chodiri" deb nomlangan ibodat markazi bor edi. Esingizda bo'lsin, yahudiy xalqi sahroda yashagan va u erda keyingi qirq yil yashaydi. Xudoning huzuri shon-shuhrat bulutida tushadi va Muso uni Yeg'ilish chodirida kutib oladi. Bu jamoat chodiri (shuningdek, muqaddas chodir deb ham ataladi) asrlar o'tib, Xudoning ko'rsatmasi bilan o'rniga chiroyli ma'bad qurilgan. Shuningdek, ertalab va

kechqurun Uchrashuv chodirida, keyin esa ma'badda kuydiriladigan qurbonlik uchun hayvonlarni tayyorlash uchun ruhoniylar tayinlanishi ham talab qilingan.

Muso Xudo bilan tog' cho'qqisida bo'lgan qirq kun davomida bu rejani Xudo Musoga tushuntirganligi sababli, reja o'n ikki qabiladan biri (Musoning o'z qabilasi) levilardan Rabbiyning ruhoniylari bo'lishini talab qildi. Shu bilan birga, odamlarning muqaddas Xudoga qarshi qilgan turli gunohlarini yuvish uchun Xudoga turli qurbonliklar keltirish buyurilgan. Ruhoniylar oddiy xalq nomidan qurbonlik hayvonlari va ularning qonlari bilan muomala qilivchilar bo'lgan. Bu ruhoniylar o'zlarining ruhoniy liboslariga qon sepish orqali Xudo oldidagi muqaddas burchlarini bajarish uchun bag'ishlangan bo'lishlari kerak edi.

Xudo Musoga ushbu murakkab qurbonliklar tizimining asosiy ma'nosini tushuntirdi: “Zotan jonzotning joni uning qonidir. Egamiz qonni sizlarga qurbongoh ustida gunohlaringizni yuvish uchun bergan. Jon ato etadigan qon sizlarni gunohlaringizdan poklaydi”. (Levilar 17:11, Q.A).

Bu Xudoning Muso va uning akasi Horunga Xudoga qanday ibodat qilish kerakligi haqidagi ko'rsatmalarining sahifalari va sahifalarining juda qisqacha xulosasi. Bu qurbonliklar orqali odamlar hukmdan qo'rqmasdan Xudoga sajda qilishlari va chin dildan tavba qilishlari va bu qurbonliklarni Xudoga chin yurakdan keltirishlari bilan gunohlari kechirilishiga ishonch hosil qilishlarini bilishlari mumkin edi.

Shuni ta'kidlash kerakki, qon butun Muqaddas Kitobda doimiy mavzu bo'lib, Xudoning nazarida katta ahamiyatga ega. Keyinchalik, Xudo bizga ruhiy masalalarda qonning chuqur ma'nosini qanday o'rgatishini ko'rib chiqamiz.

Chapter 11

Job

11 Bob

Ayyub

Ko‘rinib turibdiki, Ayub (Ayyub) katta boylik va nufuzga ega bo‘lgan. Uning Xudoga bo‘lgan ishonchi juda kuchli edi. Uning Xudo bilan yaxlitligi mustahkam edi. Uning buyuk qayg‘udagi sabri ko‘pchilikka o‘rnakdir. Bu biz yaxshiroq bilishimiz kerak bo‘lgan odam.

In the Quran

Quronda

Ayub ilhom olganlar (Q. 4:163) va Alloh hidoyat qilgan zotlar qatoriga kiritilgan (Q. 6:84).

Ayub qayg‘u ichida Rabbiyni chaqirdi. Alloh musibatni ketkazdi va qavmini ikki barobarga oshirdi (Q. 21:83-84). Ayub Allohga nido qildi: «Shayton menga g‘am va azob-uqubat keltirdi». Alloh Ayubga oyog‘ini (toshga) urishni amr qildi, ichimlik va tahorat uchun suv oqdi. Alloh qavmini qaytardi va ularning sonini ikki baravar oshirdi. Keyin Alloh unga bir oz o‘t bilan urishni³¹ buyurdi. Ayub Xudoga murojaat qilishda sabrli va qat‘iyatli edi (Q. 38:41-44).

31 Alining izohiga ko‘ra "... xotinini urdi".

Muqaddas Kitobga murojaat qilganimizda, Ayub qayerda yashaganligi va bu Muqaddas Kitob hikoyasining maqsadi nima ekanligini aniqlaydigan ko‘plab qiziqarli ma‘lumotlarni topamiz. ³²

In the Bible

Muqaddas Kitobda

Muqaddas Kitob hikoyasini chuqurroq o‘rganar ekanmiz, bu butun adabiyotda ba‘zilar inson va Shayton o‘rtasidagi eng katta yakkama – yakka qarshiligi deb ataydigan juda uzun yozuv ekanligini bilib olamiz. Aslida, bu xisobod Ayub deb nomlangan alohida Qadimgi Ahd (Q.A) “kitobi”dir.

Bu xudojo‘y insonga, Xudoning nazarida benuqson bo‘lgan solihga qaratilgan. Kitob bu odamni Xudo marhamatlashi bilan tugaydi, Xudo unga yetti o‘g‘il va uch qizdan iborat yangi oilani ato etgan. U Shayton qo‘lida bo‘lgan hamma narsaning dahshatli vayron bo‘lishidan oldin unga egalik qilganidan ikki baravar ko‘p berdi.

Ayub yashagan sanaga kelsak, juda kam ma'lumotlar mavjud. Qadimgi Ahd kitobining ibroniy tili qadimgi arab tiliga juda o'xshaydi. U Ibrohim, Ishoq va Yoqub davridan ko'p o'tmay yashashi mumkin edi. U Sharqdagi eng boy odam sifatida tanilgan, ehtimol Shimoliy Arabistonda. Uning 7000 qo'yi, 3000 tuyasi, 500 juft ho'kizi va 500 eshagi bor edi. Xudo Shaytonga uni sinashga ruxsat berishdan oldin, uning etti o'g'li va uchta qizi bor edi.

32 Esingizdami, Qur'onda ko'p marta Muqaddas Kitob aytganlarini u tasdiqlayotgani aytilgan.

Kulfat shayton Xudoning huzurida butun dunyo bo'ylab go'yo hamma narsa unga tegishli bo'lgandek yurganligi bilan maqtanganida boshlandi. Xudo undan Xudoning nazarida benuqson bo'lgan Ayub haqida o'ylab ko'rganini so'radi. Shayton Ayub faqat Xudo uni himoya qilgani uchun Xudoga xizmat qilganini aytdi. Xudo Shaytonga Ayubga zarar etkazishga ruxsat berdi. Keyin Shayton Ayubning mol-mulkini, keyin uning bolalarini, keyin esa sog'lig'ini yo'q qildi. O'shanda Shayton va bu xudojo'y Ayub o'rtasida buyuk yakkama – yakka kurash boshlandi.

Ayub hikoyasining ushbu kitobning asosiy mavzusi bilan bog'liq bo'lgan qismlariga o'tayotganimizda, bu odamning Shaytondan azob chekayotganida aytgan ba'zi ajoyib so'zlari ham sizni qiziqtirishi mumkin. Albatta, kitobning asosiy mavzusi odamlarning gunohlarini qoplash uchun keltiriladigan qurbonliklar bilan bog'liq bo'lganligi sababli, bu matnda ular kursiv bilan yoziladi. (Quyidagi barcha materiallar, agar boshqacha ko'rsatilmagan bo'lsa, Ayub kitobidan olingan.)

Bir vaqtlar Uz degan yurtda Ayub ismli bir odam yashar edi. Bu odam aybsiz va solih edi. U Xudodan qo'rqardi, fosiqlikdan yuz o'g'irgan edi. Ayub 1:1

Ziyofatlar tugagandan keyin Ayub farzandlarini chaqirtirardi. “Farzandlarim yuraklarida Xudoni la'natlab, gunoh qilgan bo'lishlari mumkin”, deya erta tongda ularning har biri uchun kuydiriladigan qurbonliklar keltirib, ularni poklardi. Ayub har doim shunday qilar edi. Bu Ayubning odati edi.

Keyinchalik bizga aytilishicha, ularning otasi juda boy bo'lganligi sababli, Ayubning etti o'g'lining har biri tez-tez navbatma-navbat ziyofat uyushtirar va unga uchta qizi taklif qilinadi (Ayub 1:5) 33.

Rabbiy Shaytonga Ayubni sinashga ruxsat berdi. Shayton Ayubning yetti o'g'li va uch qizini, barcha chorva mollarini, xizmatkorlarining ko'p qismini o'ldirdi va nihoyat, shayton Ayubning tanasiga og'riqli yaralar soldi (Ayub 1:12; 2:6-7).

Ayub bu qayg'ularga javoban dedi: “Onamning qornidan yalang'och tushgandim, dunyodan ham yalang'och ketaman. Hamma narsamni Xudo bergan edi, Xudoning O'zi olib qo'ydi. Egamning nomiga hamdu sanolar bo'lsin!” (Ayub 1:21).

Ayubning uchta do'sti unga hamdard bo'lish uchun keldi va u bilan yetti kun jim o'tirdi, (Ayub 2:11). Nihoyat, Ayub shunday dedi: “Ha, nimadan qo'rqqan bo'lsam, o'sha boshimga tushdi. Xavfsiraganlarim sodir bo'ldi. Ko'nglim tinch emas, menda xotirjamlik yo'q, Tinchlik yo'q, g'am—tashvish esa kelaveradi.” (Ayub 3:25-26).

Ayub kitobining 4, 5, 8 va 11-boblarida Ayubning uchta do'sti u bilan bahslasha boshlaydi va bu balolarning barchasi uning boshiga qandaydir yashirin gunoh sabab bo'lganini aytishadi. Ayub do'stlarining tortishuvlariga shunday javob berdi: «Haqiqatan ham men shunday ekanini bilaman; Lekin qanday qilib odam Xudo oldida to'g'ri bo'lishi mumkin?»

Bu vaqt davomida Ayub Xudovandga kambag'allar, bevalar, etimlar va boshqalarga g'amxo'rlik qilishda qilgan barcha solih ishlarini eslatdi (Ayub 29:1-25). Ayub aytdi: “Ikkimiz oramizda hakam yo'qki, Bizni ajrim qilsa.” (ya'ni u bilan Xudo o'rtasida). Ayub vositachi yoki shafatchini, ya'ni hukm va rahm-shafqat keltirish uchun u bilan Xudo o'rtasida turishi kerak bo'lgan odamni chaqirdi (Ayub 9:33).

Ayub shunday dedi: “Mayli, U meni o'ldirsin. Boshqa umidim yo'q—ku! O'z ishlarimni Uning oldida himoya qilaman.” (Ayub 13:15) va “Mana, hozir mening guvohim samodadir, Mening himoyachim yuksakda o'tiribdi. Do'stlarim meni mazax qilyapti, Men esa Xudo oldida ko'z yosh to'kaman. Qani endi birontasi O'z yaqini uchun Xudoga iltijo qilganday, Men uchun ham Xudoga yolvorsa.” (Ayub 16:19, 20b-21). Bu ajoyib. Bu erda Ayub Isoning kelishini kutadi, keyinchalik u Muqaddas Kitobda bu shafatchi sifatida tasvirlangan.

Ayub davom etadi:

“Ammo men bilaman, Mening Xaloskorim hayotdir, Vaqti kelib, U meni himoya qiladi. Terim irib ketgan bo'lsa ham, Mana shu tanamda Xudoni ko'raman. Men Uni o'z ko'zlarim bilan ko'raman, Ha, men ko'raman, boshqa hech kim emas. Yuragim orziqib ketyapti!” (Ayub 19:25-27).

Bu erda "Xaloskor" so'zi kimnidir ozod qilish uchun qon to'laydigan odamni anglatadi.

Ayub o'zini shunday deb ta'kidladi: “U esa mening yurgan yo'limni biladi, U meni sinagandan keyin sof tilladay bo'laman.” (Ayub 23:10). Ammo u boshqa bo'limlardagi holatidan ham qattiq shikoyat qildi. U Xudoning unga nisbatan adolatsizligini his qildi. Uning uchta do'sti Ayub bunday taqdirga loyiq bo'lish uchun noto'g'ri ish qilganiga doimo shama qilishdi. Ayub va uning uch katta do'sti o'rtasidagi suhbatni tinglayotgan bo'lishi mumkin bo'lgan, yosh yigit gapni bo'ldi (Ayub, 25-bob) va “Gunohkor odamning Xudo bilan bahslashishga qanday haqqi bor?” dedi.

Nihoyat, Rabbiyning O'zi aralashib, O'zining yaratgan mo'jizalari haqida gapirib berdi (Ayub, 38-41 boblar) va Ayubdan u qaerdaligini va Xudoning ajoyib, murakkab va qudratli yaratilishining buyukligi va ulug'vorligi haqida haqiqatda nimani bilishini so'radi.

Ayub kamtarin odam bo'ldi va uning so'zlaridan ba'zilari: "...O'zim tushunmaydigan narsalar haqida og'iz ochdim. Aqlim yetmaydigan ajoyibotlar haqida gapirdim. Sen haqingda birovlardan eshitgandim, Ammo endi ko'zlarim bilan Seni ko'rib turibman. Shuning uchun endi aytganlarimni qaytib olaman, Boshimga tuprog' u kul sochib, tavba qildim.” (Ayub 42:3b, 5-6).

Shunda Rabbiy Ayubning uch do'stini u qilmagan ishni qilishni taklif qilganliklari uchun tanbeh qildi va ularga shunday buyurdi:

“Endi yettita buqa va yettita qo'chqor olib, Ayubning yoniga boringlar. O'sha yerda o'z gunohlaringiz uchun Menga kuydiriladigan qurbonlik keltiringlar. Ayub sizlar uchun ibodat qiladi. Men uning ibodatlarini qabul qilaman, sizlarga

ahmoqligingizga loyiq jazo bermayman. Sizlar Men haqimda to'g'ri so'zlarni gapirmadingiz. Ayub esa to'g'ri gapirdi." (Ayub 42:8, kursiv qo'shilgan).

Keyin uchta do'st Rabbiyning amrini qildilar va Rabbiy Ayubning ibodatini qabul qildi: "Ayub o'z do'stlari uchun ibodat qilganidan keyin, Egamiz uning boyligini qayta tikladi. Unga oldingidan ikki baravar ko'p baraka berdi."; "Ayubning qolgan umri davomida Egamiz unga oldingidan ham ko'proq baraka berdi: bu davrda Ayubning o'n to'rt mingta qo'ylari, olti mingta tuyasi, ming juft ho'kizi va mingta eshagi bor edi." (Ayub 42:10, 12). Ayubning barakasi shayton qo'lidan yo'qotgan hayvonlar sonidan ikki baravar ko'p edi.

Biz e'tibor qaratmoqchi bo'lgan narsa kuydiriladigan qurbonlikka, ya'ni hayvonlarni o'ldirishga, ularning qonini to'kishga gunohlarni yuvishga urg'u berilgan. Ushbu Muqaddas Kitob kitobining boshida, Ayubning bolalari har safar ziyofat qilganlarida, ularning bo'lishi mumkin bo'lgan gunohlari uchun qurbonliklar keltiriladi. Ayubning shunchalar ahmoqona gapirgan uchta do'sti hodisasi, bu buqalar va qo'chqorlarning o'ziga bino qo'yish gunohlari uchun to'kilgan qonlari oqlovchi bo'ldi. Bunga Ayubning uni yolg'on ayblagan uchta do'sti uchun qilgan shafolat ibodati qo'shildi.

Bu Odam Ato va Momo Havo uchun hayvonlarni so'yib, qonlarini to'kkan va o'ldirilgan hayvonlarning terisidan ularga kiyim tikib, uyatlarini yashirgan Xudoning asl ezguligiga mos keladi. Ularning o'g'li Hobil bu saboqni Xudo uning onasi va otasi uchun qilgan ishlaridan o'rgandi. Nuh bu ibodatni qurbonlik uchun hayvonlar va qushlarni maxsus tanlaganida qilgan. Ayub o'z farzandlari va do'stlarining gunohlari uchun qurbonliklar keltirdi. Bu saboq avloddan-avlodga o'tib kelgan. Shunday qilib, keling, insoniyat tarixining ushbu dostonida keyin nima bo'lganini ko'rishni davom ettiramiz.

Chapter 12

David

12-bob

Dovud

Dovud tarixda va Xudo uchun juda muhim shaxs edi. Uning yoshligida sher va ayiqni o'ldirishdagi mardliklari; gigant Go'liytning o'ldirilishida; keyin qanday qilib shoh, payg'ambar, she'r va qo'shiqlar muallifi bo'lganligi, hamma narsa uning serqirra, iste'dodli va o'ziga xos shaxs ekanligini ko'rsatib turibdi, biz uni yaqshiroq bilishimiz kerak.

In the Quran

Quronda

Qur'ondagi Dovudning quyidagi xulosasi to'qqiz bobga yoyilgan yigirma bir oyatdan olingan. Uning tug'ilishi yoki uzoq xizmat qilish muddati haqida hech qanday ma'lumot yo'q. Biz u haqidagi mulohazalarni 2, 4, 5, 6, 17, 21, 27, 34 va 38 kelib chiqishiga qarab keltiramiz.³⁴

³⁴ Qarang: Savol: 2:250–51; 4:163; 5:78; 6:84; 17:55; 21:78–80; 27:15; 34:10–11 va 38:17–26.

- Dovud Go'liytning o'ldirdi.
- Alloh unga zabur berdi
- Alloh Dovudni yetaklagan.
- Dovud imondan qaytgan isroilliklarni la'natladi. Bir kishining qo'yi qo'shnisining dalasida adashib qolsa, Alloh yaxshilik berdi. U Dovudga bilim berdi va Dovudga sovut qurollarini yasashni o'rgatdi.
- Tog'lar va qushlar bir ovozda to'planib, Dovudga qo'shib, ertalab va kechqurun Allohga hamd aytishdi. Dovud kuchli odam edi. Alloh uning saltanatini mustaxkamladi. Ikki aka-uka devordan oshib, Dovudga o'z ishini bayon qilish uchun Dovudning shaxsiy qarorgohiga kirishdi. Bitta qo'yi bo'lgan bir uka, to'qson to'qqizta qo'yi bo'lgan akasi uning yolg'iz qo'yini undan tortib olmoqchi bo'lganligi xaqida shikoyat qildi. Dovud boy akaning noxaqlik qilganini aytdi. To'g'ri hukm qilgan Dovudni Alloh imtihon qildi. Keyin Dovud Allohdan kechirim so'radi, yiqilib, ta'zim qildi va Allohga yuzlandi, keyin uni kechirdi. Alloh Dovudni yer yuzida vazir qilib 35 qoydi,

Dovudni nafsiga ergashmaslikdan ogohlantirdi va unga hisobot (qiyomat) kuni borligini eslatdi.

35 Bu matbaa xatosi emas, balki juda kam uchraydigan so'z bo'lib, "vice regent" so'zining yozilishiga o'xshaydi. Bu hukmdor yoki magistrat nomidan, ayniqsa ma'muriy vazifalarni bajarish uchun tayinlangan o'rinbosar.

In the Bible

Muqaddas Kitobda

Oltmish uchta bob, jumladan Dovudning hayoti haqidagi 2000 dan ortiq misra, shuningdek, Muqaddas Ruhning ilhomi ostida yozgan saksondan ortiq sanolar mavjud. Hikoyada Xudo uni qanday qilib Isroil shohi qilib tanlagani, u boshidan kechirgan urushlari, zabtlari, Ahd sandig'ini 36 Filistlardan qaytarishi, Ahd sandig'ini Quddusga olib kelishi, Bathsheba bilan zino gunohi tasvirlangan. Uning saroyida qo'zg'olon va uning o'g'li Sulaymon o'z o'rniga o'rinbosar qilib tayinlangan.

Ushbu kitobda bizni Dovud hikoyasining uch qismi qiziqtiradi. Birinchidan, u Shomuil payg'ambar orqali Isroil shohi bo'lishga moylangan. 1 Shohlar 16:13a (QA) da biz o'qiymiz: “Shomuil moy solingan shoxni oldi—da, akalarining ko‘z o‘ngida yigitning (Dovud) boshiga moy surtdi. O‘sha paytda Egamizning Ruhi Dovudni qamrab oldi va o‘sha kundan boshlab uni boshqaradigan bo‘ldi”.

O'sha kundan boshlab Dovudga tushgan Xudoning Ruhiga ishora qilish juda muhim. Chunki biz Muqaddas Kitobning bir chetidan ikkinchi uchigacha Xudoning barcha payg'ambarlari Xudo Ruhining kuchi bilan bashorat qilganliklarini o'qiymiz. Ba'zan "Muqaddas Ruh" deb ataladigan Xudoning Ruhi yaratilgan mavjudot emas, balki Tirik Xudoning haqiqiy, abadiy Ruhidir. Aynan shu Ruh Xudoning xizmatchilariga Rabbiy haqiqatda xohlagan narsani qilish uchun kuch beradi va yo'naltiradi. Demak, Dovudning hayotidagi keyingi voqealarga nazar tashlar ekanmiz, Dovud Muqaddas Ruhdan ilhomlangan va harakatga keltirganini eslashimiz kerak; farishta emas, balki Xudoning haqiqiy Ruhi. 37

36 Bu “kema” so‘zini Nuh payg‘ambarning kemasi bilan adashtirib yubormaslik kerak. Garchi ikkalasi ham konteyner turi bo'lsa-da, ulardan biri Nuh tomonidan o'zini, oilasini va yerdagi mavjudotlarni Buyuk To'fondan qutqarish uchun qurilgan

ulkan qayiq edi. Ikkinchisi esa Musoga Xudo tomonidan berilgan o'nta amr va boshqa muqaddas narsalarni o'z ichiga olgan sandiq edi.

37 Arab va ibroniy tillarida so'zlar bir xil: "Rux-ul-quddus".

Ikkinchidan, Dovuddan oldingi shoh Shoul davrida isroilliklar va filistlar o'rtasida ko'plab urushlar bo'lgan. Dovud shoh bo'lishidan sal oldin bo'lgan urushda filistlar Isroilni mag'lub etib, Ahd sandig'i deb atalgan narsani egallab olishdi. Bu Xudo tomonidan yaratilgan muqaddas diniy buyum edi; Uni yasash uchun hunarmandlarni yollagan Muso edi. U katta Uchrashuv chodiriga joylashtirildi, u erga Rabbiy tushar edi va Isroil xalqining topinishini boshqargan Oliy Ruhoniy bilan muloqotda bo'lar edi.

Filistlar Ahd sandig'ini qo'lga kiritgandan so'ng, ular halokatli o'latga duchor bo'lishdi (1 Shohlar 5 va 6 QA). Filistlar sandiqni qayerda saqlasalar, odamlar o'latdan o'lib ketishardi. Shunday qilib, filistlar Ahd sandig'ini Isroil xalqiga qaytarishga qaror qilishdi. Sandiqni qaytarish Dovudning sharafiga edi. U unga egalik qilganida, Quddusga qarab boradigan yo'ldan bir necha qadam tashlagach, biz Dovud bir ho'kiz va bo'rdoqi hayvonni qurbonlik qilganini o'qiymiz (2 Shohlar 6:1-15, QA). Bu Isroil xalqining gunohlari uchun va Unga bo'ysunmaganlarning hammasiga qarshi Xudoning g'azabini yumshatish uchun qurbonlik edi. Dovud Quddusga (o'sha paytda "Dovudning shahri" deb atalgan) kelganida, sandig'ini o'zi uchun tayyorlangan chodirga qo'ydi. Dovud Quddusda Egamiz oldida kuydiriladigan qurbonliklar va tinchlik qurbonliklarini keltirdi.

Nima uchun bu nazrlar Sandiqning Quddusga sayohati boshida qilingan va nega Sandiq o'z qarorgohiga yetib kelganida yangi nazrlar keltirildi? Javob: Xudo muqaddas Xudodir. U gunohga toqat qilolmaydi. Gunoh odamlarni Xudodan ajratib turadi. Isroil xalqi Egamizga qarshi katta gunoh qildi. Bu qurbonliklar Xudoga odamlarning gunohlari uchun to'lov sifatida zarur edi.

Nihoyat, Dovudning hayotidagi oxirgi ishlardan biri Quddusda Xudoga sajda qilish uchun ulug'vor Ma'badni qurish uchun ishlatiladigan barcha materiallarni to'plash edi. Lekin Xudo Dovudga aytdiki, u jangchi bo'lgan va [jangda dushmanlarining qonini to'kkan] bo'lgani uchun unga bu Ma'badni qurishga ruxsat berilmaydi. Xudo Dovudning o'rniga shoh bo'ladigan o'g'li Sulaymon

ma'badni qurish uchun tanlagan kishi ekanligini aytdi (1 Solnomalar 22:6-10, QA).

Dovud barcha oltin, kumush, mis va qimmatbaho qurilish materiallarini to'plagandan so'ng, u materiallarni Rabbiyning Ma'badiga bag'ishlash uchun maxsus kun ajratdi. Dovud Egamizga kuydiriladigan qurbonliklar keltirishni buyurdi: 1000 ta buqa, 1000 ta qo'chqor va 1000 ta qo'zi nazrlari bilan birga butun Isroil xalqi uchun mo'l-ko'l qurbonliklar keltirsin. Tom ma'noda, bu qurbonlarning barchasidan qon daryolari oqib chiqdi. Xo'sh, biz yana so'raymiz, nega? Esingizda bo'lsin, bularning barchasi Musoning qonuniga binoan. Ushbu Qonun odamlarning gunohlarini yuvish uchun bu qurbonliklar keltirilishini talab qildi: "Zotan, jonzotning joni uning qonidir. Egamiz qonni sizlarga qurbongoh ustida gunohlaringizni yuvish uchun bergan. Jon ato etadigan qon sizlarni gunohlaringizdan poklaydi." (Levilar 17:11, QA).

Dovud hukmronligining so'nggi kunlarida odamlarning gunohlari uchun to'kilgan muqaddas qon mavzusi alohida ta'kidlangan. Ammo keyingi bobda bilib oladigan bo'lsak, qurbonlik Dovudning o'g'li Sulaymonning hayoti davomida yangi tus oladi.

Chapter 13

Solomon

13-bob

Sulaymon

Tarixan Sulaymon bu yer yuzida yashagan eng dono va eng boy odamlardan biri hisoblanadi. Qur'onda ham, Muqaddas Kitobda ham bu inson haqida alohida eslatib o'tilgan, shuningdek, uning o'z davri odamlariga ko'rsatgan bilim va idroki haqida.

In the Quran

Quronda

Sulaymon haqidagi malumotlar Qur'onda beshta parchada keltirilgan: Quron:

2:102; 4:163; 6:84; 21:78-82; va 27:15–44. Biz Sulaymonga taalluqli bu oyatlarning barchasini quyidagicha umumlashtirishga jurat qildik, ular quidagilar:

Yovuzlar Sulaymonning qudrati haqida yolg'on ma'lumot berishdi. Bobildan afsungarlikni Sulaymon emas, yovuz odamlar o'rgatgan.

Sulaymonning ismi Alloh vahiy qilgan zotlardan ustundir. Uning ismi Alloh hidoyat qilganlar orasidadir.

Alloh unga (va Dovudga) bir kechada qo'shnisining dalasiga adashib kirib qolgan bir kishining qo'yi masalasida sog'lom fikr berdi. Allohning qudrati Sulaymonga qattiq shamolni mayin esib yubordi. Alloh Sulaymonga (va Dovudga) boshqalardan ko'ra ko'proq maxsus ilm bergan.

Alloh Sulaymonga qushlarning nutqini va boshqa ko'p narsalarni o'rgatdi. Sulaymon jinlarni (ruhlarni) va odamlarni bir tartib va saflarda to'pladi. Chumolilar vodiysiga kelganlarida, chumolilardan biri Sulaymonning qo'shini oyoq ostida qilmaslik uchun boshqalarga o'z uylariga borishni buyurdi.

Sulaymon barcha qushlarni yig'di va ularning orasida udoda (qush) yo'qligini payqadi. Sulaymon, agar u yo'qligi uchun yaxshi sabab ko'rsatmasa, uni jazolash bilan tahdid qildi. Udod kelib, uzoqqa sayohat qilganini va Saba (Sheva) ismli bir ayol, shohlika hukmronlik qilayotgan ajoyib taxtga ega ayolni topib olganini aytdi. Qirolicha va uning odamlari quyoshga sig'indilar. Shayton buni ularga yoqimli qilib ko'rsatdi. Lekin (shayton) ularni osmonlaru erdagi nur bo'lgan Allohdan to'sdi.

Sulaymon Udodga rostmi yoki yo'lg'on gapirganligini ko'rishini aytdi. U Udodga xatni olib, unga qanday javob berishlarini ko'rishni aytdi. Qirolicha bu Sulaymonning munosib maktubi ekanligini aytdi. (Bu maktubda) takabburlik qilma, balki unga (Sulaymonga) itoatkorlik bilan kel, dedi.

Qirolicha rahbarlari bilan maslahatlashdi. Ular u nima qilishni hal qilishi kerakligini aytishdi. Sulaymon o'z yo'l boshchilaridan: "Uning taxtini menga kim keltira oladi?" deb so'radi. Jinlardan biri Ifrit (yovuz ruh) unga taxtni olib kelishini aytdi. U Sulaymonning saroyiga kelganida, u o'z taxtini tanidi. Keyin

Sulaymon qirolichani Xudoga imon keltirdi. U Sulaymonning saroyiga taklif qilindi. U shisha qoplamani suvli ko'l deb o'yladi. U go'yo suvga kirmoqchi bo'lgandek etagini tortib, oyoqlarini ochdi. U xatosini anglagach, Sulaymon bilan birga olamlar Parvardigoriga bo'ysundi.

In the Bible with Commentary

Muqaddas Kitobda sharhlar bilan

Sulaymon Iso Masihning tug'ilishi eramizdan avvalgi 1033 yilda tug'ilgan. Uning otasi mashhur shoh Dovud edi. Onasining ismi Botsheva edi. Miloddan avvalgi 975 yilda vafot etgan. U Muhammaddan taxminan 1600 yil oldin yashagan. Uning hikoyasi Qadimgi Ahdning o'n to'qqiz bobida, jami 557 oyatda aytilgan.

Sulaymon davrida uning shohligining chegaralari hozirgi Iroqdagi Furot daryosidan Misr hududi bilan chegaradosh Sinay yarim orolining Al-Arish daryosigacha cho'zilgan. Shunday qilib, ming yil oldin Ibrohimga berilgan va'da Sulaymon davrida nihoyat amalga oshdi. Uning shohligining shon-shuhratini beqiyos edi.

Xudo Dovudga Xudoga topinish uchun ulug'vor ma'bad qurish uchun zarur bo'lgan barcha materiallarni yig'ish haqida aytganini eslang. Dovud ko'p qon to'kkan jangchi bo'lgani uchun Xudo ma'badni qurish uchun Dovud o'g'li Sulaymonni, tinchlikparvar odamni 38 tanladi. Bu Musoning uchrashuv chodiriga nisbatan sezilarli yaxshilanish bo'lishi kerak edi. Bu Quddusdagi ulug'vor ma'bad bo'lishi kerak edi. Keling, Sulaymon Xudoning ma'badini qurish haqida nima deganini ko'rib chiqaylik; u o'z rejasini quyidagicha e'lon qildi:

38 Sulaymonning ismi "tinchlik" degan ma'noni anglatadi.

“Mana, men Egam Xudoga atab bir uy qurmoqchiman. U erda xushbo'y hidli tutatqilartutatiladi, doimiy ravishda muqaddas nonlar nazir qilinib, xontaxta ustiga teriladi. Ertalab va kechqurunlari qurbonliklar kuydiriladi, shuningdek, Shabbat kunlarida, yangi oy bayramlarida va Egamiz Xudo belgilagan bayramlarda kuydiriladigan qurbonliklar keltiriladi. Isroil xalqi bularga doimo,

avlodlar osha rioya qiladi. Men qurmoqchi bo'lgan uy hashamatli bo'ladi, chunki Xudoyimiz boshqa xudolardan buyukdir". 2 Solnomalar 2:4-5 (QA)

Bu narsalarning vazifalari quyidagicha edi:

- Quydiriladigan qurbonliklar keltirilayotgan vaqtda xushbo'y tutatqilar keltirilishi kerak edi. Bu ibodat qiluvchilarning ibodatlarini ramziy ishora bo'lib xizmat qilardi, ular osmonda Xudoga ko'tarildilar, ularning ibodatlarini eshitdilar.
- Ko'rgazmali non alohida ma'noga ega edi. Odatda maxsus dasturxonda oltitadan ikkita to'pda o'n ikkita xamirturushsiz non bo'lar edi. Ular har bir insonning kundalik nonlari to'liq rizq beruvchi Xudoga bog'liqligini ramziy manoda ko'rsatar edi. Yangi nonlar haftaning oxirgi kunida ruhoniylar tomonidan eyilgan nonlarni o'rniga almashtirilardi.
- Yilning har kuni ertalab va kechqurun odamlarning gunohlari uchun quydiriladigan qurbonliklar keltiriladigan katta qurbongoh bor edi. Bu qurbonliklarning qoni quydiriladigan qurbonliklar keltiriladigan qurbongohga sepilishi kerak edi.

Shunday qilib, Sulaymon ma'badni ushbu vazifalar uchun tayyorladi. Shuningdek, u ma'badda "Muqaddaslar muqaddasi" yoki "Muqaddaslar joyi" deb nomlangan maxsus ichki xonani tayyorladi. Agar Ahd sandig'i Muso davrida qurilgan bo'lsa, Dovud davrida u Quddusdagi maxsus chodirda saqlangan. Sulaymon uni Muqaddaslar muqaddasida tinch turishi uchun ma'badga olib keldi. U Xudo O'z xalqi bilan birga ekanligining ramzi edi. Ma'bad nihoyat qurib bitkazilgach, yangi qurilgan qurbongohda quydiriladigan qurbonlik tayyorlandi. Keyin Sulaymon qurbongoh oldida turib, ulug'vor ibodat o'qib, ma'badni Xudoning uyi sifatida bag'ishladi va u erda Unga sig'indi. Bu ibodatning oxirida u Xudoning huzurini pastga tushishga taklif qildi. Keling, Xudo Sulaymonning ajoyib ibodatiga qanday javob berganini o'qib chiqamiz:

Sulaymon ibodatini tugatgan zahoti olov chiqdi. Osmondan tushib, quydiriladigan inomlar va qurbonliklarni yutib yubordi va Egamizning ulug'vorligi Ma'badni to'ldirdi. Ruhoniylar esa Egamizning uyiga kira olmadilar,

chunki Egamizning ulugʻvorligi Egamizning uyini toʻldirdi. Butun isroilliklar olov va Egamizning ulugʻvorligi maʼbadga tushganini koʻrgach, ular yoʻlakda yerga egilib, taʼzim qilib, Egamizga shukrona aytishdi: “Egamiz yaxshidir, Uning sodiq sevgisi abadiydir. .”

2 Solnomalar 7:1-3 (QA)

Bu birinchi va oxirgi marta emas osmondan olov tushib, kuydiriladigan qurbonlikni yutib yuborishi. Bu Muso davrida sahroda Uchrashuv chodirining bagʻishlanishi, Sulaymon davridagi ulugʻ maʼbadning bagʻishlanishi va Ilyos paygʻambar davrida Baal paygʻambarlari (butparast xudo) va Xudoning paygʻambari Ilyos³⁹, soxta paygʻambarlar oʻrtasidagi dramatik musobaqada maxsus holatlarda amalga oshgan. (3 Shohlar 18:38, QA).

Savol shundaki, bu olov nimani anglatadi? Bu, albatta, odamlarning gunohlari uchun keltiriladigan qon toʻkish bilan birga kuydiriladigan qurbonliklar uchun Xudoning roziligidir.

Sulaymon davrini tark etishdan oldin, biz oddiy odamlarning ushbu umumiy tadbirda ishtirok etishini sharhlashimiz kerak. Shoh Sulaymon xalq nomidan 22 000 hoʻkiz va 120 000 qoʻyni qurbon qildi. Bu etti kun davom etdi va butun Isroil xalqi Xudoning uyini muqaddaslash marosimini nishonladi. Maʼbadning maqsadi nima ekanligini eslang - bu odamlar oʻz gunohlari uchun qurbonlik keltirgandan keyin Xudoga sajda qilishlari mumkin boʻlgan joy edi. Qurbonlik qilish tizimining markazida qonga katta eʼtibor qaratilgan. Levitlar 17:11 (QA) dagi juda muhim oyatni yana bir bor koʻrib chiqing: “Zotan jonzotning joni uning qonidir. Egamiz qonni sizlarga qurbongoh ustida gunohlaringizni yuvish uchun bergan. Jon ato etadogan qon sizlarni gunohlaringizdan poklaydi”.

Hammasi Odam Ato va Momo Havo hayvonlar terisini kiyib olganlaridan boshlandi. Shunda ularning oʻgʻillaridan biri Hobil asil mohiyatni tushunib, oʻz qoʻylarining eng yaxshisini taklif qildi. Toʻfondan soʻng, Nuh Rabbiyga qarshi gunohlari uchun kuydiriladigan qurbonliklardan foydalangan holda hayvonlarni qurbon qildi. Keyin buyuk ruhoniylar Ibrohim, Ishoq va Yoqub qurbongohlar qurib, gunohlari uchun kuydiriladigan qurbonliklar keltirdilar.

Bu qon izi Ayub, Dovud va Sulaymon bilan davom etdi. Va bu Isoning davrigacha, yana ming yil davom etadi.

39 Qo'shimcha ma'lumot olish uchun Ilyos haqidagi bobga qarang.

Chapter 14

Jonah

14-bob

Yunus

Keyingi bir necha boblarda biz Yunusdan boshlab bir qancha payg'ambarlarning hayoti va rolini ko'rib chiqamiz va tushunamiz.

In the Quran

Quronda

Qur'onning dastlabki ikki zikrida Yunus (Yunnus, shuningdek, Yunus) payg'ambarlar qatorida ko'plab boshqalar bilan birga eslatib o'tilgan. Masalan, Q. 4:163 biz o'qiymiz:

Nuh va undan keyingi payg'ambarlarga nozil qilganimizdek, senga ham vahiy nozil qildik: Ibrohim, Ismoil, Ishoq, Yaqub va zurriyotlari, (Isroilning o'n ikki qabilasi), Iso, Ayub, Yunus, Horunga, Sulaymonga vahiy yubordik va Dovudga Zaburni berdik.

Xuddi shunday, Q. 6:86 da bu oyat payg'ambarlar ro'yxatida uchraydi: "Ismoil, Elishay, Yunus va Lutni ham, barchaga ummatlariga rahm qildik..."

Q. 10:98-oyatda Qur'on Yunusning hayotidagi aniq bir voqeaga ishora qiladi:

Nega (Biz ogohlantirganlardan) Yunus qavmidan tashqari iymonga kelgan, biron bir qishloq bo'lmadi, Yunusning qavmidan tashqari - iymoni unga manfaat olib kelishi kerak bo'lgan? Qachonki ular iymon keltirganlarida, ulardan xozirgi hayotlaridagi sharmandagarchilik jazosini olib tashladik va ularga ma'lum muddatgacha (hayotlaridan) zavqlanishlariga imkon berdik.

Qur'onda Yunusning oxirgi marta esga olinishida biz ko'proq rivoyatni o'qiyamiz:

Shuningdek, Yunus ham (biz tomonidan) yuborilganlar qatoridan edi. U (asirlikdan quldek) qochib (to'liq) yuklangan kemaga kelganida, qur'a tashlashga rozi bo'ldi va hukm qilindi: Keyin bir katta baliq uni yutib yubordi va u tanbeh beruvchi aybdor ishlarni qildi. Agar (tavba qilib) Allohni ulug'lamaganda, albatta, qiyomat kunigacha baliq ichida qolar edi. Ammo, Biz uni kasal holida kimsasiz qirg'oqqa tashladik va uning ustida qovoqqa o'xshagan o'simlik o'stirdik. Biz uni (vazifa bilan) yuz ming yoki undan ortiq kishiga yubordik. Va ular iymon keltirdilar. Shuning uchun, Biz ularga ma'lum vaqtgacha (hayotlaridan) zavqlanishlariga izn berdik.

Qur'on 37: 139-148

Bu to'rtta parcha bu qarshilik qiluvchi payg'ambar haqida yozilganlarning hammasidir.

In the Bible

Xudoning payg'ambarlari orasida Yunus alayhissalom o'zining g'ayrioddiy tajribasi tufayli butun dunyoning e'tiborini tortdi: uni ulkan baliq yutib yubordi, uch kunu uch kecha uning qornida yashadi, keyin esa Rabbiyning so'zi bo'yicha: quruq yerga tupurib chiqarildi. Uning hikoyasi Qadimgi Ahdda Yunus kitobida (1-4-boblar) qayd etilgan va Yangi Ahdda Iso tomonidan yana eslatib o'tilgan.

Rabbiyning so'zi Yunusga keldi va Xudoning so'ziga ko'ra, Isroil shohi⁴⁰ Isroilning chegaralarini kengaytirdi (2 Shohlar 14:25, QA). Shunday ekan, u o'z xalqiga ulug'vorlik olib kelishga yordam bergani uchun xalq orasida qanchalik mashhur bo'lganini tasavvur qilish oson. Yunus orqali Xudo O'z sevgisini hatto O'z xalqining dushmaniga ham ko'rsatishga qaror qildi. Bunday yorqin va uzoq martabadan so'ng, Xudo unga Ossuriya eridagi mashhur Naynavo shahrida yahudiy bo'lmaganlarga va'z qilishni topshirdi. Ossuriyaliklar bir vaqtlar buyuk imperiya bo'lib, barcha bosib olingan xalqlarga nisbatan haddan tashqari shafqatsizligi bilan mashhur edilar.

Ammo yaqinda, Yunus davrida, ular ko'plab o'zaro urushlar kechirgan va shu sababli ko'plab ocharchiliklar tufayli zaiflashib qolgan edi. Yunus Nineviyaga jo'natilishidan bir yil oldin quyoshning to'liq tutilishi⁴¹ sodir bo'ldi va bu voqea odamlarni qo'rqitdi. Boshqacha qilib aytganda, ular endi barcha qo'shnilar bilan tinch-totuv edilar. Bu Isroil payg'ambariga o'zining oldingi dushmanlariga va'z qilish imkonini beradi.

40 Yeribom II, 782-753 Miloddan avvalgi e.

41 Bu miloddan avvalgi 763 yil 16 iyunda sodir bo'lgan.

Ammo Yunus dushmanlariga yomonlik tilagan isyonkor va noto'g'ri odam edi. Avvaliga u bu odamlarga Xudoning rahm-shafqatini ko'rsatishdan bosh tortdi va Rabbiydan qochib ketdi. U Nineviyaga borish o'rniga, sohil bo'yiga borib, Tarshishga ketayotgan kemaga o'tirdi.

Tarshish G'arbiy O'rta er dengizi sohilida joylashgan shahar edi. Xudo bunday nafratlangan qochoq payg'ambar bilan nima qilmoqchi edi? Bu isyonkor payg'ambar tufayli Xudo dengizga dahshatli bo'ron yubordi. Kemani qutqarish uchun dengizchilar bo'ron o'rtasida yuklarini dengizga tashladilar, ammo bo'ron kuchayaverdi.

O'shanda har bir dengizchi o'zining butparast xudosiga ibodat qila boshladi. Bu orada Yunus kemaning pastki palubasida uxlab yotardi. Kemaning kapitan uni topib, nega o'z xudosini chaqirmayotganligini undan so'radi.

Keyin dengizchilar qur'a tashlashdi (omad o'yini) bu bo'ron uchun kim aybdor edi. Qur'a Yunusga tushdi. Dengizchilar undan kimligini, qayerdan kelganini va nima xato qilganini so'radilar. Yunusning aytishicha, u yahudiy bo'lib, u osmonlar, er va dengizlarni yaratgan haqiqiy Xudoga sajda qiladi. Dengizchilar juda qo'rqib ketishdi va Yunusdan bo'ronni tinchlantirish uchun nima qilish kerakligini so'radilar. Yunus ularga uni dengizga tashlashlarini, keyin dengiz tinchlanishini aytdi.

Dengizchilar Yunusni dengizga tashlab uni o'ldirishdan bosh tortdilar. Ular yanada qattiqroq eshkak eshishdi va bo'ron esa kuchayib ketdi. Dengizchilar hayratlanarli ish qildilar: ular o'z but xudolarini chaqirish o'rniga, hayotlarida birinchi marta haqiqiy Xudoni bu odamni dengizga uloqtirgani uchun

kechirishini so‘rashdi. Keyin Yunusni dengizga tashladilar. Bo‘ron darhol pasaydi.

Endi biz ushbu hikoyaning asosiy mavzusiga to‘g‘ri keladigan qurbonliklar mavzusiga keldik. Hatto bu butparast dengizchilar ham o‘z butlariga ibodat qilishni to‘xtatdilar va ularning hayotini saqlab qolgan haqiqiy Yaratuvchiga, Qutqaruvchi Xudoga ibodat qilishdi. "Bu voqeani odamlar ko‘rgach, Egamizdan qattiq qo‘rqdilar. Unga qurbonlik qilib, nazr atadilar." (Yunus 1:16). Ko‘rib turganingizdek, o‘tmishdagi barcha bu hikoyalar orqali qurbonliklar yo‘li cho‘ziladi.

Lekin Xudo javob beradi - har doim - U Yunus bilan hali tugatmagan edi. Yunusni yutib yuborishi uchun, U katta baliq tayorlab quydi. Yunus baliqning qornida, dengiz tubida bo‘lganida, Xudodan rahm shavqat so‘ray boshladi. Xudo uni eshitdi va baliqqa uni quruqlikka tupurishni buyurdi. Keyin Xudo Yunusga ikkinchi marta Naynavoga borishni aytdi. U shunday va‘z qilgan: "Qirq kundan keyin Naynavo vayron bo‘ladi". Ajablanarlisi shundaki, odamlar tavba qilishdi. Natijada Xudo odamlarga shafqat qildi.

Bu Naynavo aholisining yo‘q qilinishini xohlagan Yunusni xafa qildi. Xudodan farqli o‘laroq, uning qalbida bu musofirlarga muhabbat yo‘q edi. Xabarni etkazgandan so‘ng va ularning tavbalarini ko‘rgandan so‘ng, u Naynovoning vayron bo‘lishini tomosha qilish uchun soyali joyga (panada) o‘tirdi. Bunday bo‘lmadi. Yunus juda g‘azablangan edi, u o‘lishga tayyor edi. Uning noroziligi o‘rtasida Xudo bu isyonkor payg‘ambarga chuqur savol berdi: “Men qudratli Naynavo shahriga achinmasligim kerakmi?!nAxir, bu yerda oq qorani ajrata olmaydigan bolalarning o‘zidan 120 000 dan ortig‘i va hayvonlar yashaydi – ku! (Yunus 4:11, QA)

Naynavo nafaqat Xudoning rahm-shafqatiga sazovor bo‘ldi, balki U dengizchilarga, keyinroq Yunusga ham baliqning qornida rahm qildi. Xudo O‘zining yaratganlarini sevadi va "U sabir toqat qilyabdi, chunki hech kimning xalok bo‘lishini istamay, hammaning tavba qilishini xohlayapti" (2 Butrus 3:9, YA).

Alloh barcha halok bo'lmasligi uchun hammaning tavba qilishini istashi, O'zining irodasi va xohish-istaklarini odamlarga e'lon qilish uchun doimo elchilardan keyin elchilar yuborib turishining sababidir. Shu nuqtai nazardan, keling, Ilyos va Elishay ismli ikki mashhur payg'ambarga o'tamiz.

Chapter 15

Elijah and Elisha

15-bob

Ilyos va Elishay

Bu ikki kishi tarixda qachonlardir ro'yhatga olingan, ayrim eng kuchli mo'jizalar va eng ko'p turli xil g'ayritabiiy hodisalar uchun javobgardir. Ilyos va Elishay, ustoz va shogird mashhur va nufuzli odamlar edi. Ularning so'zlari, ishlari va bashoratlari shohlarni qo'rquvga solgan va boshqalarni esa xursand qilar edi. Ikkala erkakni ham etibor bilan chuqurroq o'rganishga loyiqdir.

In the Quran

Quronda

Bu erda biz Qur'ondan Ilyos haqida qayd etilgan ikkita parchani keltiramiz, Q. 6:84b-85 va Q. 37:122-132:

Biz Nuhni va uning zurriyotlarini... Iso va Ilyosni ham taqvodorlar safida yo'naltirib olib bordik.

Chunki ular (Muso va Horun) Bizning imonli qullarimizdan edilar. Biz yuborganlardan Ilyos ham shunday edi. Mana, u (Ilyos) o'z qavmiga (Isroilga) dedi: «Nahotki sizlar (Allohdan) qo'rqmaysizlarmi? Nahotki sizlar Baalga (majusiylarning xudosi) murojat qilib, yaratuvchilarning eng yahshisiga, Allohga, Parvardigoringiz va qoriqlovchingiz va ota-bobolaringizning Robbi va qo'riqchisi bo'lgan Allohni tark etasizmi? Lekin ular uni radetdilar va ular, albatta ular (jazoga) chaqiriladilar, Allohning (ular orasidan) tanlangan qullaridan tashqari. Va biz (bu ne'matni) keyingi avlodlar orasida (kelayotgan)

yanaham kechki davirlarda ham unga qoldirdik: "Ilyos kabilarga tinchlik va salom".

In the Bible

Muqaddas Kitobda

Agar Xudoning g'ayrioddiy payg'ambari bo'lgan bo'lsa, bu Ilyos edi. Uning hayoti, Muqaddas Kitobning Qadimgi Ahdida 3 Shohlar 17-22 boblarida yozilgan va 4 Shohlar 1 va 2-boblari (QA) bilan tugaydi. Quyida ushbu kitobning mazmuni bilan bog'liq holda ushbu parchalarning qisqacha mazmuni keltirilgan.

Ilyos Isroilning Iordan daryosining sharqida joylashgan unchalik malum-mashhur bo'lmagan qishloqdan edi. Xudo bu qudratli imon payg'ambarini Xudoni rad etgan Isroil shohiga qarshi chiqish uchun tanladi. Shohning ismi Axab edi. Axab Xudodan nafratlangan va kan'onliklarning soxta xudosi Baalga sig'inadigan Izavel ismli ayolga uylanib, eng yomon tanlov qildi. Shoh Axab Xudoning ma'badida Baalga qurbongoh o'rnatdi. U, shuningdek, qo'pol axloqsizlikka olib kelgan ayollarning unumdorligini anglatuvchi ustunni o'rnatdi.

Xudo Ilyosni shoh Axabga qarshi turish uchun ilhomlantirgan. Xudodan ilhomlangan Ilyos keyingi bir necha yil davomida yomg'ir bo'lmasligini e'lon qildi. Keyin Rabiyy Ilyosni Iordan daryosining sharqidagi daryo bo'yida yashirinish uchun olib ketdi, qarg'alar uni daryo quriguncha boqish uchun go'sht va non olib kelishar edi.

Keyin Egamiz uni Sidonning Sarepta shahriga yubordi, u yerda bir beva ayol unga g'amxo'rlik qildi. Bu beva ayol oxirgi ovqatni pishirishga hozirlanayotgan edi. Bashorat qilingan qurg'oqchilik va natijada ocharchilik tufayli oziq-ovqat yo'q edi. Ilyos uning yog'i va unining kundan-kunga mo'jizaviy tarzda to'ldirilishini so'radi va u ibodat qilganidek bajarildi.

Bu beva ayolnikida mehmon bo'lib yashayotganda, beva ayolning o'g'li vafot etdi. Ilyos o'lgan bolani o'z xonasiga olib bordi va Rabbiydan bolani tiriltirishini so'radi. Xudo bu ajoyib payg'ambarning duosini eshitdi va bolani

hayotga qaytardi. Bu bilan Ilyos o'zining haqiqiy Xudoning odami va haqiqiy Xudoga xizmat qilganini isbotladi.

Qurg'oqchilik va ocharchilikning uchinchi yilida Xudo Ilyosga shoh Axab bilan uchrashish uchun borishni buyurdi, u Ilyosni o'ldirish uchun qidirayotgan edi. Ocharchilik vaqtida malika Izavel Xudoning payg'ambarlarini o'ldirar edi. Ilyos o'z hayotini xavf ostiga qo'yib, shohga qarshi chiqdi. U shohni Rabbiyning amrlarini rad etishda va soxta xudo Baalga ergashishda aybladi. Ilyos shohni Isroil xalqini Baalning 450 ta payg'ambari va unumdorlik ma'budasining 400 ta payg'ambari bilan birga Karmil tog'ining cho'qqisiga olib chiqishga chaqirdi.

U erda, Karmil tog'ida Ilyos odamlarni Baalga yoki haqiqiy Xudoga sajda qilishga tanlov qilishga chaqirdi. Ilyos kuydiriladigan qurbonlik uchun ikkita buzoqni olib kelishni buyurdi: birini Baal payg'ambarlari, ikkinchisini esa Ilyos qurbonlik qilishi kerak edi. Sinov Baalga qurbonlikni yoqish uchun osmondan olov tushirish yoki haqiqiy Xudodan osmondan olov tushirish chaqiruvi bo'ladi.

Ilyos birinchi navbatda Baal payg'ambarlarini qo'yib yubordi. Bu soxta payg'ambarlar kun bo'yi Baalga faryod qilishdi, hatto o'zlarini pichoq bilan kesishdi. Ularga javob bo'lmadi. Keyin, kechqurun qurbonlik qilish uchun belgilangan vaqtda, Musoning qonuniga ko'ra, Ilyos haqiqiy qurbongoh qurdi, ustiga yog'och va qurbonlik jonivorini qo'ydi, so'ngra xizmatkorlarga qurbonlikka uch marta suv quyishni buyurdi. Keyin u bu qudratli ibodatni qildi:

Ey Ibrohimning, Ishoqning va Isroilning [boshqa ismi Yoqubning] Xudosi - Egamiz! Bugun Sening Isroilda Xodo ekanliging, men esa Sening quling ekanligim ayon bo'lsin. Bularning xammasi Sening amringga binoan bajo qilganim ayon bo'lsin. Menga javob ber, eu Egamiz, menga javob ber, mana bu xalq Sening Xudo ekanligingni, ularning dilini Sen O'zinga moyil qiluvchi ekaningni bilsin. 3 Shohlar 18:36-37 (QA)

Rabbiyning olovi qulab tushdi va u yerdagi hamma narsani: chorva mollarini, o'tinlarini, qurbongoh toshlarini va suvni yutib yubordi. Odamlar yuztuban yiqilib: “Rabbim, U Xudo, Rabbiy, U Xudodir”, dedilar.

Xudoning qurbongohini qayta tiklash va Musoning Qonuniga muvofiq bu oqshom qurbonligini nishonlash uchun Xudoning roziligining bunday ulkan tarzda namoyon bo'lishining buyuk ahamiyati nimada? Bu Xudoning xalqini butparastlik qulligidan qutqarishdan boshqa narsa emas. Xudo bu qurilmani gunohlarni kechirish uchun yaratgan. Bu olovning hal qiluvchi bayonoti, Xudo butun insoniyatning yagona Xudosi va Najotkori sifatida O'ziga haqiqiy topinish va hurmatni tikladi. Bu oxirgi va yakuniy qurbonlikka olib keladigan qon iziga qayta yo'naltirishdir.

Karmil tog'ida Xudoning ajoyib kuchining namoyon bo'lishidan keyin shunday bo'ldi: Ilyos Baalning soxta payg'ambarlarini qo'lga olishni va ularning hammasini o'ldirishni buyurdi. Keyin Ilyos uch yarim yillik qurg'oqchilikdan keyin Xudodan yomg'ir yog'dirishini so'radi. Xudo bu qudratli payg'ambarning duolarini ijobat qildi. Yomg'irlar keldi.

Bu vaqt o'tgandan keyin shoh Axab begunoh odamni o'ldirib, uning go'zal bog'larini tortib olib, yana gunoh qildi. Keyinchalik Axab jangda halok bo'ldi va Axabning malikasi Izabel, xuddi Ilyos payg'ambar aytganidek, o'z saroy derazasidan uloqtirildi va itlar tomonidan yeyildi.

Ilyos osmonga ko'tarilishidan oldin, Rabbiy unga shogirdi va yordamchisi Elishayni Isroildagi payg'ambarlik xizmatda o'zining vorisi qilib tayinlashni buyurdi.

Koproq hayratga solgan narsa, Xudo Ilyosni qanday hayratlanarli tarzda osmondagi uyga olib ketgani bo'ldi - bo'ronda arava va olovli otlar ko'rinishida. Ilyos hech qachon o'lmagan. U Isoning hayotida yana paydo bo'ladi.

Elisha in the Quran

Elishay Qur'onda

Elishay (Al-Yasa) Q. 6:86-oyatda zikr qilinadi: "Ismoil, Elishay, Yunus va Lut ham. Hammasiga Biz xalqlardan ustun iltifot ko'rsatdik"

Q. 38:48 biz shunday o'qiymiz: "Ismoil, Elishay va Zul-kiflni [Hizqilni] eslang: ularning har biri yaxshilik guruhidan edi".

Elisha in the Bible

Muqaddas Kitobdagi Elishay

Muqaddas Kitobda eslatib o'tilganidek, Elishayning tarjimai holi 3 Shoxlar 19-bobda va yana 4 Shoxlar kitobining 2-13 boblarida (QA) mavjud.

Elishay haqida e'tibor berish kerak bo'lgan eng muhim narsa, Xudo bu boy odamni o'z xizmatiga chaqirganda sodir bo'lgan voqeadir. Keling, Muqaddas Kitob buni qanday tasvirlaganini ko'rib chiqaylik:

Ilyos u erdan ketib, Shofot o'g'li Elishayni topdi. U o'n ikki juft ho'kiz bilan yer haydayotganlarning orasida bo'lib, o'n ikkinchi juft ho'kizni haydab ketayotgan edi. Ilyos Elishayni yonidan o'tayotib, chakmonini uning ustiga tashladi. Elishay ho'kizlarini qoldirib, Ilyosning orqasidan yugurib bordi. Ijzat ber, borib, ota – onamni o'pib xayirlashib kelay, keyin orqangdan etib boraman, - dedi u Ilyosga. Ilyos Elishayga dedi: - Bor, lekin mensenga qilganimni o'ylab ko'r! Elishay Ilyosning yonidan qaytib borib, o'zining bir juft ho'kizini so'ydi. Omoch bo'yinturuqlarini yoqib, ho'kizlarining go'shtini pishirib, odamlarga berdi. Odamlar go'shtni eb bo'lgach, Elishay Ilyosning ortidan jo'nadi va unga xizmat qila boshladi. 3 Shohlar 19:19-21 (QA)

Ushbu hikoyada qon izini topa olasizmi? Avvaliga bu oila va do'stlar bilan umumiy ovqatlanish deb o'ylashingiz mumkin. Ammo bu Xudoni sahna ortida qoldirishi mumkin edi. Bu xizmatkorlarning hammasi taqvoli odamlar edi. Ular uchun har bir voqea Xudo bilan boshlanadi va Xudo bilan tugaydi. Shuning uchun qurbonlik manosini o'tkazib yubormang. Elishay marosimga ko'ra o'zining juft ho'kizlarini o'ldirdi, ya'ni ularning qonini to'kdi. Keyin ularni qurbonlik tarzida taqdim qildi. Qon uning

qalbini qutqardi. Xudoning haqiqiy xizmatkori doimo Xudoni anglab yurgan.

U ham hammamiz kabi gunoh qilgan oddiy odam ekanligini bilar edi. Esingizda bo'lsin, hech kim: "Men hech qachon gunoh qilmaganman" deb ayta olmaydi. Xudo bu poklanish uchun qurbonlik qonini to'kish orqali odamlarni Xudo bilan yarashtirishning U tanlagan usuli ekanligini o'rgatdi.

Agar siz ushbu ikki ishonchli payg'ambar haqida ko'proq ma'lumotga ega bo'lishni istasangiz, 3 Shohlar 17:1-19:21 (QA) ni o'qishni tavsiya qilamiz.

The next prophet we will look at was not a worker of miracles, but was a man moved by God to communicate some of the most dynamic prophecies ever uttered.

Следующий пророк, которого мы рассмотрим, был не чудотворцем, а человеком, движимым Богом, чтобы сообщить некоторые из самых динамичных пророчеств, когда-либо произнесенных.

Biz ko'rib chiqadigan keyingi payg'ambar mo'jiza yaratuvchi emas, balki Xudo tomonidan ilgari aytilgan eng mahsuldor bashoratni etkazish uchun harakatga keltirgan odam edi.

Chapter 16

Isaiah

16-bob

Ishayo

Qur'on "Kitob" (Muqaddas Kitob) dagilarga nisbatan "payg'ambarlar" atamasini ishlatganda, bu o'z nomlari bilan atalgan Qadimgi Ahd kitoblariga ega bo'lgan o'n etti kishilik guruhni nazarda tutadi. Ishayo ulardan biri. Uning bitiklari va bashoratlari biz uchun juda muhim.

In the Quran

Quronda

Qur'onda 2:136 va 3:84-oyatlardagi (barcha) payg'ambarlarga vahiy larni tasdiqlovchi ikkita havola mavjud. Ular deyarli bir xil narsani aytayotgani uchun biz oxirgi oyatni keltiramiz:

Ayting: «Alloh, bizga nozil qilingan narsaga, Ibrohim, Ismoil, Ishoq, Yaqub va qabilalarga nozil qilingan narsaga [Yoqubning o‘n ikki o‘g‘li] va Muso tomonidan berilgan (Kitoblar)ga, Iso va ularning Rabbiysidan payg‘ambarlarga iymon keltirdik".

Miloddan oldin Xudoning ko'plab payg'ambarlari bo'lgan. Qur'on ularning hammasini nomlamaydi. Biz Qur'onda ismi tilga olinmagan Ishayoni tanladik. Muqaddas Ruhning ilhomi ostida u tomonidan yozilgan Qadimgi Ahdning katta kitobi uning nomi bilan atalgan. Uning xizmat qilgan yillari taxminan miloddan avvalgi 740 yildan 681 yilgacha bo'lgan. Uning xizmati Muso va Isoning davrlari o'rtasida edi.

In the Bible

Muqaddas Kitobda

Nega bu payg'ambar? Nega uning kitobi? Yaxshi savollar. Bu erda qisman javob. Birinchidan, bu Masihning kelishi orqali barcha gunohkorlarga umid baxsh etadi. Uning bashoratlari U haqida ko'p gapirgan.

Ishayoning kelajakdagi voqealar haqidagi barcha bashoratlari amalga oshdi. U Isroilning kelajagi, Ossuriya va Bobil imperiyalari haqida bashorat qilgan. Ammo tarixning bu tasdiqlari qanchalik ishonarli bo‘lmasin, bu bizning maqsadimiz emas. Biz faqat Iso Masih haqida nima bashorat qilganini ko'ramiz. Misol uchun, Isoning tug'ilishidan 700 yil oldin, Ishayo payg'ambar Iso Masih bokira qizdan tug'ilishini bashorat qilgan edi, Ishayo 7:14b (QA) oyatida aytilishicha, “ana, qiz homilador, u o‘g‘il tug‘adi va Uning ismini Emmanuil qo‘yadi”.

Ibroniychada "Emmanuil" so'zi "Xudo biz bilan" degan ma'noni anglatadi. Ushbu parcha Yangi Ahdda Havoriy Matto Xushxabarida Isoning tug'ilishi haqida quyidagicha keltirilgan:

Iso Masihning tug'ilishi shunday sodir bo'ldi: Isoning onasi Maryam Yusufga unashtirib qo'yilgan edi. Ularning nikohidan oldin Maryam Muqaddas Ruhdan homilador ekanini bildi. Maryamning bo'lg'usi eri Yusuf solih odam bo'lib, Maryamni sharmanda qilishni istamay, birovga bildirmasdan fotihasini buzmoqchi bo'ldi. Yusuf bu haqda o'ylab yurganda, Egamizning bir farishtasi unga tushida zohir bo'lib dedi: "Ey Dovud o'g'li Yusuf! Maryamga uylanishdan qo'rqma, chunki qornidagi Bola Muqaddas Ruhdan paydo bo'lgan. Maryam o'g'il tug'adi, Uning ismini Iso qo'yasan, chunki U O'z xalqini gunohlardan qutqaradi." Bu barcha voqealar Egamizning payg'ambar orqali aytgan quyidagi so'zlari bajo bo'lishi uchun yuz bergan edi: "Qiz homilador bo'ladi, u o'g'il tug'adi, Uning ismini Immanuil deb qo'yishadi." Immanuil "Xudo biz bilan" deganidir. Yusuf uyg'onib ketdi. Egamizning farishtasi buyurgandek, u Maryamga uylandi. Ammo Maryam O'g'ilni tug'maguncha Yusuf Maryamga yaqinlashmadi. Bola tug'ilganda esa Yusuf Unga Iso deb ism qo'ydi. Matto 1:18-25 (YA)

Bu parhada sizni musulmon sifatida bezovta qilishi mumkin bo'lgan ko'p narsalar bor. Birinchidan, Muqaddas Ruh haqiqatan ham Tirik Xudoning Ruhidir. U yaratilgan farishta emas. U abadiy, Xudoning Ruhidir. U faqat gapirsa bo'ldi va Uning irodasi, bu taqvodor bokira qiz juda o'ziga xos bolani homilador qilganida bo'lgani kabi, amalga oshiriladi. Xudo O'z O'g'liga ikkita ism berib, bu borada boshchilik qildi, ularning ikkalasi ham juda muhim:

1. "Iso". Asl tilda Iso "Qutqaruvchi" yoki "Ozod qiluvchi" degan ma'noni anglatadi. Yuqoridagi bashoratda aytib o'tilganidek, U O'z xalqini gunohlaridan qutqaradi.
2. "Emmanuel". Bu nom juda chuqur ma'noga ega. Bu so'zma-so'z "Xudo biz bilan" degan ma'noni anglatadi. Bu so'z va voqeaning to'liq

ma'nosi shundaki, bu O'g'il ayoldan tug'ilgan insoniy tabiatga va Xudoning abadiy Ruhidan kelib chiqqan holda ilohiy tabiatga ega bo'ladi.

O'ylab ko'r. Xudo bizga O'zining kimligini ko'rsatish uchun bu yerga inson qiyofasida tashrif buyurishga qaror qildi.

Xudo bizning oramizda yashashga qaror qilganida, U kuchli hukmdor sifatida yashashni emas, balki O'zining do'stlari deb ataganlar orasida oddiy hayot kechirishni tanladi. Savol shundaki, insoniyat bizning oramizda yashayotgan Xudoni qadrlaydimi?

Ishayo payg'ambar inson tabiatini yaxshi kuzatuvchi edi. U insoniy buzuqlik va shafqatsiz odamlar orasida yashadi. Mana u shunday yozgan:

Sizlarning ishingiz yaramas ishlardir, Sizlarning qo'llaringiz zo'ravonlikka to'la. Fosiqlarning oyog'I yomonlikka shoshiladi, Ular behuda qon to'kishga juda usta. Ularning fikrin- zikri gunoh bilan band, Qadamidan halokatu vayrona keladi. Ular tinchlik yo'llarini bilmaydi, Yurgan yo'lida adolat yo'q. O'zlariga egri yo'llar qildilar, Bu yo'ldan yurganlar tinchlik bilmaydi. Ishayo 59: 6b-8 (QA)

O'ylab ko'ring: bugun biz urushlar, zo'ravonlik, jinoyat, boshqalarni suiiste'mol qilish va hokazolar o'rtasida yashayapmiz. Agar Xudo bizning oramizda yashasa va butunlay himoyasiz bo'lsa, qanday bo'lar edi? Iso Masih kelishidan 700 yil oldin Ishayo shunday yozgan:

Uning qiyofasi inson zotiga o'xshash joyi qolmagan edi... Bizni o'ziga jalb qiladigan Go'zallik, ulug'vorlik unda yo'q edi. Bizni o'ziga rom etadigan Hech bir jozibasi yo'q edi. Odamlar undan nafratlandilar, uni rad etdilar. U qayg'u, azob-uqubat nimaligini bilardi. Hamma undan yuz o'girdi, undan hazar qildi. Biz uni odam qatorida sanamadik. Ha, dardlarimizni u o'ziga oldi, Og'riqlarimizni u o'z zimmasiga oldi. Biz esa o'yladik: "Uni Xudo urgan, Alamdiyda, jabrlangan u!" U esa bizning gunohlarimizni deb

yarador bo'ldi, Bizning ayblarimiz tufayli ezildi. Bizga tinchlik keltiradigan jazo unga tushdi, Uning yaralari bizga shifo berdi. Hammamiz qo'ylarday yo'ldan adashdik, Hammamiz o'z yo'limizdan ketdik. Hammamizning ayblarimizni Egamiz uning zimmasiga yukladi. U jabr ko'rdi, o'zi uqubat chekdi, Ammo miq etmadi, og'zini ochmadi. Bo'g'izlanishga olib borilgan qo'ziday, Jun qirquvchi oldida jim turgan qo'yday U miq etmadi, og'zini ochmadi. Hukm bilan, kuch bilan olib ketildi. Uning nasli haqida kim o'ylaydi? Tiriklar yurtidan u uloqtirildi, Xalqimizning gunohi tufayli unga zarba tushdi. Garchi u yovuzlik qilmagan bo'lsa ham, Og'zidan yolg'on so'z chiqmagan bo'lsa ham, Unga yovuzlar qatori qabr berilgandi, Ammo o'lganda u boylar yoniga qo'yildi. Egamiz O'z qulini ezishni, azoblashni ma'qul ko'rdi. Shunday bo'lsa ham, Egamizning quli o'z naslini ko'radi, Uzoq umr kechiradi, Chunki u o'zini gunoh uchun nazr qildi. U orqali Egamizning xohishi bajo bo'ladi. Chekkan azoblarining natijasini ko'rib, U mamnun bo'ladi. Mening solih qulim o'z bilimi tufayli Ko'pchilikni oqlab, ularning aybini o'ziga oladi. Shu bois buyuklar qatorida unga ulush beraman, U kuchlilar bilan o'ljalarni bo'lishadi. Axir, u o'zini o'limga tutib berdi, Gunohkorlar qatorida sanaldi. Ko'plarning gunohini u o'ziga oldi, Gunohkorlar uchun vasiylik qildi.

Ishayo 52:14b; 53:2b-12 (QA)

Bu Ishayo payg'ambar, Isoga o'xshab kim kelishi kerak, dunyoning Najotkori, Emmanuil, Xudo biz bilan, haqida bashorat qilgan narsadir. Yo'q, U zabt etuvchi podshoh sifatida kelgani yo'q - u keyinroq qiyomat kunida Masih bo'lib qaytib kelganda keladi. Bu asrda U dunyoning gunohini o'ziga olish uchun Xudoning Qo'zisi sifatida keldi. Bu najot vaqti. Bu insoniyat uchun sinov vaqti — bizning qalblarimiz Xudoning abadiy najotimiz uchun bergan in'omini tan olishimiz va qabul qila olishimiz uchun sinovdan o'tkaziladigan vaqt.

Iso Masihning davriga o'tishdan oldin, biz o'zimizga savol berishimiz kerak: bu Odam Atodan taxtgacha bo'lgan qon izining bir qismimi? Ha bu shunday. Haqiqiy qurbonlik yoki qon to'kish bo'lmasa-da, bu bashorat falon vaqt va falon voqeani bashorat qiladi.

Yana bir payg'ambar, Malaki, tadqiqotimiz uchun muhim ahamiyatga ega. Keling, Xudo muhim vahiy-lari orqali bizga nimani o'rgatishini ko'rib chiqaylik.

Chapter 17

Malachi

17-bob

Malakiy

Malaki o'n etti payg'ambardan yana biri bo'lib, uning nomi Muqaddas Kitobdagi Qadimgi Ahdda yozilgan kitobga ega. Uning bashorati suvga cho'mdiruvchi Yahyo va Isoning kelishi bilan bog'liq. Malakiyning bashoratli yozuvlari, ayniqsa, Yahyo cho'mdiruvchi va Iso kelishidan oldingi to'rt yuz yillik sukunatdan oldin berilgan so'nggi bashoratlar bo'lgani uchun dolzarbdir.

In the Quran

Quronda

Yana avvalgi bobda keltirgan oyat bu yerda ham bizga xizmat qiladi:

Ayting: «Alloh, bizga nozil qilingan narsaga, Ibrohim, Ismoil, Ishoq, Yaqub va qabilalarga nozil qilingan narsaga [Yoqubning o'n ikki o'g'li] va Muso tomonidan berilgan (Kitoblar)ga iymon keltirdik, Iso va payg'ambarlar ularning Rabbiyidan ... " Q. 3:84.

In the Bible

Muqaddas Kitobda

Bu oxirgi payg'ambarning ismi Malaki bo'lib, "Mening elchim" degan ma'noni anglatadi. Undan keyin to'rt yuz yil davomida biron bir payg'ambar ko'tarilmagan edi. Nega payg'ambarchilik vafot etdi? Nega Xudo to'rt asr davomida sukut saqladi? Muqaddas Kitob gapirmaydi. Lekin bizda juda yaxshi fikr bor. Barcha payg'ambarlar odamlarni butparastlik va

kufrdan qaytarish va ularga solihlar yo‘liga to‘g‘ri yo‘lni ko‘rsatish uchun yuborilgan, ammo odamlar doimo Xudoga va uning payg‘ambarlariga qarshi isyon ko‘targanlar. Malaki Xudodan yuz o‘giran va halokat yo‘lini tanlagan odamlar uchun Xudoning oxirgi ovozi edi.

Malaki orqali Xudo isyonkor xalqni Xudoni haqorat qilishda aybladi. Bu odamlar qanday yo‘llar bilan Xudoga qarshi chiqdilar? Va buning qon iziga nima aloqasi bor? Kopdan - kop!

Xalq qo‘zg‘oloni to‘rtkara bo‘lgan edi:

- Bu Xudo va odamlar o‘rtasida yarashuvga erishgan qurbonlik tizimiga hujum edi;
- Bu Xudoning suratini aks ettirishi kerak bo‘lgan oila yaxlitligiga hujum edi;
- Bu axloqiy tizimning buzilishi, yaxshilikdan yomonlikka sabab bo‘lgan; va yana
- Bu ruhoniylarni qo‘llab-quvvatlash va Xudoga topinishning markaziy joyi - ma‘badni saqlab qolish uchun mo‘ljallangan moliyaviy tizimning buzilishi edi.

Keling, payg‘ambarchilikni to‘xtatishga olib kelgan bu yomon amallarni ko‘rib chiqaylik.

Malaki orqali Xudo bu masalani ko‘tardi: “ Sarvari Olam shunday deydi: — Ey ruhoniylar, o‘g‘il otasini hurmat qiladi—ku! Xizmatkor xo‘jayinidan qo‘rqadi—ku! Agar Men Otangiz bo‘lsam, nega Meni hurmat qilmaysiz? Agar Xo‘jayiningiz bo‘lsam, nega Mendan qo‘rqmaysiz? Sizlar Meni xo‘rlayapsiz. Yana: “Qanday qilib Seni xo‘rlabmiz?” deb so‘raysiz” (Malaki 1:6, QA).

Ruhoniylar bu savollardan hayron bo‘lib, 6-oyatda shunday deb so‘rashdi: "Qanday qilib biz Sening ismingni xor qildik?"

Xudo payg'ambar orqali javob berdi: "Mening qurbongohimda nopok qurbonlik keltirdingiz" (Malaki 1:7). Ko'r, cho'loq va kasal hayvonlar qurbonlik qilingan. Bu yomon edi; bu Xudoga nisbatan sevgi va hurmat ko'rsatmadi. Aksincha, bu hayvonlar xunuk, kasal va nomukammal edi. Xudo bunday nafratli qurbonliklarni qabul qilmadi. U O'zining qudratli maqsadini e'lon qildi: " Zero, dunyoning u chekkasidan bu chekkasigacha bo'lgan barcha xalqlar orasida Mening nomim ulug'lanmoqda. Butun yer yuzida Menga atab tutatqilar tutatilmoqda, halol qurbonliklar keltirilmoqda. Ha, xalqlar orasida buyukdir Mening nomim! — deydi Sarvari Olam" (Malaki 1:11, QA).

Xudoning ma'badi butun dunyo uchun ko'rgazmaga aylanishi kerak edi. Uning ruhoniylari muqaddas bo'lishlari kerak edi. Qurbonliklar mukammal bo'lishi kerak edi. Butun dunyo Uning ulug'vorligini va insoniyatni qutqarish yo'lining donoligini ko'rishi kerak edi. Mukammal qurbonliklarning qoni ramziy ma'noda insonning gunohlarini yuvishi kerak edi. Muqaddas Bitikda aytilganidek, ruhoniylar bu bilimlarni saqlab qolishlari va imonlilarga qurbonliklarning to'g'ri ma'nosini to'g'ri o'rgatishlari kerak edi. Ruhoniylar Muso qonunining shartlarini bajara olmadilar. Natijada, odamlar buzildi, Ma'bad harom bo'ldi va Xudo dunyo oldida sharmanda bo'ldi.

Keyin odamlar o'z oilalarini vayron qilishdi. Ular buni ikki yo'l bilan qilishdi:

- Xudoning erkaklari butparast ayollarga havas qilib, ularga uylanishdi. Ular Xudo bilan qilgan ahdlarini buzdilar.
- Keyin xotinlari bilan ajrashib, oilalarini vayron qilib, bu bilan farzandlarini halok qildilar. Malaki 2:14-15 da Rabbiy bu haqda nima deganini o'qing (QA):

Egamiz sen bilan yoshligingdagi xotining o'rtangda guvoh bo'ldi, sen unga xiyonat qilding, garchi u ahd bo'yicha sening umir yo'ldoshing va xotining bo'lsa ham. U [Xudo] ularni birligida [Muqaddas] Ruhning bir qismi bilan

birlashtirmadimi? Va Xudo nimani qidirdi? Ilohiy nasl. Shunday ekan, o'zingizni ruhingizda saqlang va hech biringiz yoshligingizning xotiniga xiyonat qilmasin.

Bu itoatsiz ruhoniylar nafaqat Ma'badni tahqirlashdi, balki Xudoning Kalomi nikohning muqaddasligi va bolalarni Xudoning bilimi va hurmatida tarbiyalash to'g'risida o'rgatgan ta'limotlarga e'tibor bermay, oilaviy hayotning buzilishiga hissa qo'shdilar. Malakiydan kamida besh yuz yil oldin shoh Sulaymon Hikmatlar kitobida quyidagi so'zlarni yozgan:

Rabbiydan qo'rqish - bilimning boshlanishi; Nodonlar donolik va nasihatga e'tibor bermaydilar.

Rabbiydan qo'rqish donolikning boshlanishidir va Muqaddas Xudoni bilish aqlidir. Chunki men tufayli sening kunlaring ko'payadi, umringga yillar qo'shiladi. Hikmatlar 1:7 va 9:10-11 (QA)

Keling, yovuzlikni yaxshi deb atagan bu imonli odamlarning uchinchi muvaffaqiyatsizligi haqida o'qib chiqamiz.

Xudo ularni o'z yovuzliklari bilan Uni charchatayotganda aybladi. O'zlarining gunohlariga aldanib, ular Rabbiyga Uni charchatmayotganliklarini aytishdi. Ular kerakli marosimlardan o'tib, yetarlicha dindor bo'ldik deb o'ylashdi.

Xudo ularning ikkiyuzlamachiligiga aldanmadi. Uning Shohligidagi bu ikkiyuzlamachi fuqarolarga nima deganini o'qing:

Sarvari Olam shunday deydi: “Shundagina Men hukm qilgani oldingizga boraman. Mendan qo'rqmaydigan hammaga — sehrgar, zinokor, yolg'on qasam ichganlar, mardikorlarning ish haqini ushlab qoladiganlar, yetim va bevalarni ezuvchilarga va musofirlarni turtkilaganlarga qarshi tezda guvohlik beraman.” Malaki 3:5 (QA)

Keling, hamma odamlar Xudoni haqorat qilib nima qilganliklarini umumlashtiraylik. Ular kasal hayvonlarni buzuq ruhoniylarga olib kelishdi,

ular ularni qabul qilib, qurbonlik qilishdi. Bu ruhoniylar xudojo'y oilalarni Rabbiyning kalomini o'rgatmasdan, xudosiz oilalarga aylantirdilar. Ular imonlilarning imonsizlarga nikohlanishini ma'qulladilar va ajrashishni ma'qullashar edi.

Ularning yuqoridagi turli gunohlari ro'yxatiga yana bittasini qo'shish kerak: pulga bo'lgan muhabbati, ularning ochko'zlikgi. Bu Ma'badni qolab quvatlashni qashshoqlashtirdi, qurbonlik qilish tizimining buzilishiga hissa qo'shdi va ruhoniyni maoshini to'lashga yordam bermadi. Shu munosabat bilan Xudo ularni Uni talon-taroj qilishda aybladi: ular Xudoga ushr (daromadlarining o'ndan bir qismini) berishdan bosh tortdilar. Ularning ochko'zligi ibodatning barcha jabhalariga putur etkazdi va shu bilan Xudoning nomini xalqlar oldida yo'q qildi. Bashoratning ovozi to'rt yuz yil davomida jim bo'lganligi ajablanarli emas. Xudoning xalqi Muso payg'ambar davridan (miloddan avvalgi 1400 yil) Malaki davrigacha (miloddan avvalgi 400 yil) Xudoning kalomiga qarshi isyon ko'targan.

Ming yillar davomida o'z burchini e'tiborsiz qoldirganligi natijasida (bir nechta istisnolardan tashqari) Xudo yuzaki barcha payg'ambarlik ishlaridan voz kechgandek tuyuldi. Darhaqiqat, U O'z xalqini O'zining sevgisi, O'zining donoligi va insoniyatni qutqarishda O'zining solihligining buyuk namoyon bo'lishiga tayyorlardi. U dunyoni O'zining eng katta hayratiga tayyorlash uchun payg'ambarni kotarmoqchi edi:

Sarvari Olam shunday deydi: "Mana, Men O'z elchimni yuboryapman. U Men uchun yo'lni hozirlaydi. U to'satdan O'z Ma'badiga keladi. Sizlar izlayotgan Rabbiy O'shadir. Ahd elchisi Uning O'zidir. Sizlar Undan g'oyat mamnun bo'lasiz." Malaki 3:1 (QA)

"Mana, Men, Egangizning ulug' va dahshatli kuni kelishidan oldin, oldingizga Ilyos payg'ambarni yuboryapman". Malaki 4:5 (QA)

Malakining bu ikki bashorat aslida Yahyo cho'mdiruvchi va Isoga ishora qiladi. Yangi Ahdda biz Ilyos payg'ambar Isoning o'tmishdoshi Zakariyoning o'g'li Yahyo cho'mdiruvchi kiyofasida kelganini bilib olamiz.

Va shuning uchun biz uning hikoyasi qon iziga qanday mos kelishini ko'rish uchun keyingi bobga o'tamiz.

Chapter 18

Zechariah and His Son, John the Baptist

18-bob

Zakariyo va Uning O'g'li Yahyo cho'mdiruvchi

400 yillik sukunatdan so'ng, Xudo O'zining farishtasi Jabroilni Zakariyo ismli ruhoniyni oldiga yuborib, unga qariganida va uning tug'mas xotinida o'g'l tug'ilishini, Yahyo payg'ambar (suvga cho'mdiruvchi) Masihning peshvosi bo'lishini aytdi.

Zechariah in the Quran

Qur'onda Zakariyo

Qur'onda Zakariyo haqidagi ishoralarning qisqacha mazmuni.

(Zakariya):

- Aytilishicha, Zakariyo Isoning onasi Maryamga g'amxo'rlik qilish uchun mas'ul bo'lgan (Q. 3:37). Bir kuni u xotini bilan keksayib, farzand ko'ra olmasliklariga qaramay, Allohdan merosxo'r so'rab, xonasida ibodat qilayotgan edi. Alloh uning duosini ijobat qilib, bir farishta yuborib, unga Yahyo ism qo'yiladigan bola haqida xushxabar yubordi. Zakariyoning bunga ishonish qiyin bo'ldi va u Xudodan bir alomat so'radi. Zakariyo uch kunu uch kecha gapira olmasligiga ishora berildi (Q. 3:38-41; 19:2-11).
- Rabbiy uning xotinini bepushtlikdan davoladi. Zakariyo odamlarni Allohga hamd aytishga va Unga sharaf aytishga pand - nasihat qilgan (21:89-90).
- U Allohning payg'ambarlari ro'yhatiga kiritilgan (Q. 6:85).

Zechariah in the Bible

Muqaddas Kitobdagi Zakariyo

Muqaddas Kitob qaydnomasida (Luqo 1:5-24, 57-80, YA) biz Zakariyoning hikoyasi haqida ko'proq ma'lumot topamiz. U juda dindor va xudojo'y ruhoniyligida tasvirlangan. U qur'a yo'li bilan (ya'ni tasodifan) buyuk Ma'badning Muqaddaslar Muqaddasligiga kirish va Rabbiyning huzurida tutatqi tutatmoq uchun tanlangan.⁴²

42 Ertalab va kechqurun xushboy tutatqi tutatilishi imonlilarning Xudoga ko'tarilgan ibodatlarining ramzi edi.

U Muqaddaslar Muqaddasligida o'zining ruhoniylig vazifasini bajarayotganda, farishta Jabroil unga zohir bo'lib, Rabbiy uning ibodatini eshitganini va uning xotini Elizabet juda keksa bo'lsa-da, o'g'li bo'lishini, uning ismi Yahyo bo'lishini e'lon qildi. Zakariyo Jabroildan bu qanday bo'lishini so'radi, chunki u va uning xotini keksayib qolgan va endi farzand ko'ra olmas edilar. Shubhalari natijasida Jabroil bola tug'ilmaguncha Zakariyo boshqa gapira olmasligini aytdi. U ma'badni tark etganida, u gapira olmasdi.

Taxminan bir yil o'tgach, uning xotini bola tug'di. Qarindoshlari chaqaloqqa otasining sharafiga Zakariyo ismini berishni xohlashdi, lekin Elizabet rad etdi, uning ismi Yahyo edi. Keyin ular Zakariyodan uni nima deb atashini so'rashdi u planshet talab qildi va uning ismi Yahyo ekanligini yozdi. Shu zahoti Zakariyo yana gapira boshladi. U Muqaddas Ruhga to'lib, bashorat qila boshladi. Uning bashorati ibroniycha she'r shaklida edi:

“Isroil xalqining Xudosi — Egamizga hamdu sanolar bo‘lsin! U bizga yordamga keldi, O‘z xalqini asoratdan xalos qildi. Azaldan bizga va’da berganday, Muqaddas payg‘ambarlari orqali aytganday, Quli Dovud xonadonidan Bizga qudratli Najotkorni yubordi”. Luqo 1:68-70 (YA)

Garchi bu bashoratda qon to'g'risida to'g'ridan-to'g'ri eslatib o'tmagan bo'lsa-da, u "qutqarilgan" va "najat" so'zlarini ishlatishda nazarda tutilgan. Aniqroq qilib aytadigan bo'lsak, Muqaddas Kitobda "qutqarish", "qutqarilgan", "qutqaruvchi" va "qutqarilish" so'zlari uzoq tarixga ega. Bu

so'zlar 157 marta uchraydi, bu butun Muqaddas Kitobni tashkil etuvchi oltmish oltita kitobning yigirma to'qqiztasida Qadimgi va Yangi Ahdda qayd etilgan. Darhaqiqat, bu so'zlarning bir yoki boshqasi Muqaddas Kitobning birinchi kitobida (Ibtido) va oxirgi kitobida (Vahiy) uchraydi. To'g'ri, bu so'zlarning ma'no doirasi keng. Ammo asosiy mano, odatda qurbonlikni to'lash orqali ozod bo'lishdir. Boshqacha qilib aytganda, tegishli qurbonlik keltirish orqali hayotni qutqarish mumkin. Albatta, bu qutqaruvchi qurbonliklari, qutqarilishi kerak bo'lganning nomidan, qurbonlik qilinadigan hayvonning qonini to'kishni o'z ichiga olgan. Ruhoniy sifatida Zakariyo ruhoniylarning vazifasi hayvonlarni o'ldirish va qurbongohda kuydiriladigan qurbonlik qilish ekanligini juda yaxshi bilar edi.

Zakariyo o'zining buyuk bashoratli she'rida "najot" so'zini ham eslatib o'tgan. Mana, ingliz tilidagi tarjimada aniq so'zlar: "Va sen, bola [Yuhanno], Parvardigorning payg'ambari deb nomlanasan; / chunki sen Uning yo'llarini tayyorlash uchun Rabbiyning oldiga borasan, / Uning xalqi najotni fahmlamog'ini berish uchun / ularning gunohlari kechirilishida" (Luqo 1:76-77, YA).

Ushbu muhim so'zlarda biz "najot" gunohlarning kechirilishini anglatishini topamiz. Musoning Qonuniga qaytganimizda, qurbonlik qilgan odamning gunohlari uchun gunoh qurbonligi sifatida keltiriladigan qimmatbaho hayvonlar qurbonliklarini eslaymiz. Bu har bir inson o'z gunohlarining kechirilishini qidiradi. Darhaqiqat, butun dunyo bu qutqarilishni, bu najotni, gunohlarini kechirish va'dasini qidirmoqda. Savol tug'iladi: gunohkorlarni kechirishda Xudoning marhamati nimaga asoslanadi? Bu bashoratda "Rabbiy" deb ham ataladigan Parvardigor qanday qilib odamlarga bu najotni keltiradi?

Zakariyo davrida bu uzoq kutilgan Qutqaruvchi Masih deb ham atalgan.⁴³ Ayub sinovdan o'tganida imon haqidagi buyuk bayonotini eslang:

Ammo men bilaman, Mening Xaloskorim hayotdir, Vaqti kelib, U meni himoya qiladi. Terim irib ketgan bo'lsa ham, Mana shu tanamda Xudoni ko'raman. Men Uni o'z ko'zlarim bilan ko'raman, Ha, men ko'raman, boshqa hech kim emas. Yuragim orziqib ketyapti! Ayub 19:25-27 (QA)

43 Masih "Moylangan" degan ma'noni anglatadi.

Bu Masih O'z xalqini gunohlaridan qutqaradigan Qutqaruvchi, Najotkor sifatida tushunilgan. Zakariyo o'g'li Yahyo Qutqaruvchi va Najotkor deb atalgan Masihning kelishi uchun yo'l tayyorlayotganini tushunar edi. Bu bashoratga e'tiborimizni qaratgan narsa shundaki, Masih ham "Rabbiy" deb ataladi.

John the Baptist in the Quran

Qur'onda suvga cho'mdiruvchi Yahyo

Qur'onda Yahyo haqida bor-yo'g'i yetti oyat bor. Uning tug'ilishi otasi Zakariyoga e'lon qilingan (Q. 19:7; 3:39; 21:90) va u Xudodan kelgan haqiqat kalomiga guvoh bo'lishi kerak edi. Uning ismi Qur'onda tilga olingan payg'ambarlar ro'yxatiga kiritilgan (Q. 6:85). Uni taqvodor, ota-onasiga mehribon, Kitobni mahkam ushlashni unga nasihat qilishgan, shunda unga donolik beriladi. Keyin bu duo Yuhannoga aytili: "Unga tug'ilgan kunida ham, o'lgan kunida ham, tirilishida ham salomlar bo'lsin" (Q. 19:12-15).

John the Baptist in the Bible

Muqaddas Kitobda suvga cho'mdiruvchi Yahyo

Suvga cho'mdiruvchi Yahyo haqidagi Muqaddas Kitob malumotlariga murojaat qilsak, Yangi Ahdni tashkil etuvchi bir nechta kitoblarda, Qur'ondagi "Injil" deb nomlangan kitoblar to'plamida juda ko'p qiziqarli tafsilotlar qayd etilgan. Suvga cho'mdiruvchi Yahyo haqidagi ushbu havolalarning diqqatga sazovor joylari quyida keltirilgan:

O'sha kunlarda Yahyo cho'mdiruvchi Yahudiya cho'lida va'z qila boshladi. U odamlarga: "Tavba qilinglar, chunki Osmon Shohligi yaqinlashdi!" deb aytardi. Yahyo to'g'risida Ishayo payg'ambar shunday degan edi: "Cho'lda bir ovoz yangramoqda: «Egamizga yo'l hozirlang, Unga to'g'ri yo'l oching! »" Matto 3: 1-3 (YA)

So'ngra ortidan Yahyoning shunday so'zlari keladi: Tavba qilganingizni ko'rsatish uchun men sizlarni suvga cho'mdiryapman. Lekin mendan ham qudratliroq bo'lgan bir Zot ortimdan kelmoqda. Men Uning choriqlarini ko'tarib yurishga ham arzimayman. U sizlarni Muqaddas Ruhga va olovga cho'mdiradi. (Matto 3:11, YA).

Yuhanning bu bashoratidan yana ikkita fikrini yodda tutishimiz kerak, ular, birinchidan, Osmon Shohligi (shuningdek, Xudoning Shohligi deb ham ataladi) Iso tomonidan joriy etilayotgani; ikkinchidan, Yahyo yo'l tayyorlagan odam Rabbiy deb atalishi.

Luqo Xushxabari yana Ishayo payg'ambarligini eslatib o'tadi, lekin ba'zi tushuntirishlar bilan: "Cho'lda bir ovoz yangramoqda: «Egamizga yo'l hozirlang, Unga to'g'ri yo'l oching! Har bir jarlik to'ldiriladi, Har bir tog'u tepalik pasayadi. Qing'ir-qiyshiq yo'llar rostlanadi, O'nqir-cho'nqir so'qmoqlar tekis bo'ladi. Butun jonzot Xudoning najotini ko'radi!» Luqo 3:46-6 (YA)

Ushbu parchada bizni quyidagi so'zlar qiziqtiradi: " Butun jonzot Xudoning najotini ko'radi ". Bu najot nima? Odamlar nimadan qutqariladi? Ushbu kitobni o'qiyotganingizda, ushbu savollarga javoblar ayon bo'ladi.

Suvga cho'mdiruvchi Yahyo haqidagi materialni o'rganishni davom ettirib, endi biz Yangi Ahdning Yuhanno Xushxabari deb nomlangan kitobiga murojaat qilamiz. Bu Yuhanno Isoning havoriylaridan biri bo'lib, suvga cho'mdiruvchi Yahyo bilan adashtirmaslik kerak. Bu xushxabarda biz

Yahyo cho'mdiruvchi va u kim haqida guvohlik berish uchun kelgani haqida o'qiymiz:

Xudo Yahyo ismli bir odamni yubordi. Yahyo Nur haqida shahodat qilgani kelgan edi, toki hamma uning shahodati orqali imon keltirsin. Yahyoning o'zi Nur emas edi, u faqat Nur haqida shahodat qilgani kelgandi. Har bir odamni yoritadigan haqiqiy Nur dunyoga kelayotgan edi. Ha, Kalom dunyoda edi, Dunyo U orqali yaratilgandi, Biroq dunyo Uni tanimadi. U O'z yurtiga keldi, Lekin O'z xalqi Uni qabul qilmadi. Ammo Uni qabul qilganlarning hammasiga, Unga imon keltirganlarga, U Xudoning farzandi bo'lish huquqini berdi. Ular tana xohishidan emas, Er xohishidan ham emas, Tabiiy yo'l bilan emas, Balki Xudodan tug'ilgan farzandlardir. Yuhanno (havoriy, suvga cho'mdiruvchi emas) 1:6-13 (YA)

Ushbu parchada ko'plab yangi va hayratlanarli tushunchalar mavjud. Yahyo suvga cho'mdiruvchi "Dunyoning Nuri" deb ataladigan Zotga yo'l tayyorlayotgani nazarda tutilgan. Keyin biz Nurga ishonganlar Xudodan [qaytadan] tug'iladilar va shuning uchun Xudoning bolalari deb ataladigan ajoyib so'zlarni o'qiymiz. Siz uchun, o'quvchi, bular, shubhasiz, mutlaqo yangi g'oyalardir. Shunday ekan, Qur'on tasdiqlagan oyatlarni ochib berayotib, sabr-toqatli bo'lishingizni so'raymiz.

Suvga cho'mdiruvchi Yahyo bilan bog'liq materialni tark etishdan oldin, biz yana bir holat haqida gapirib o'tishimiz kerak, chunki unda insoniyat kelajagi uchun Xudoning butun rejasining kaliti mavjud. Bu biz nazarda tutganimiz:

Ertasi kuni [Yahyo suvga cho'mdiruvchi] o'zi tomon kelayotgan Isoni ko'rib, shunday dedi: “Mana, dunyoning gunohini o'z zimmasiga oladigan Xudoning Qo'zisi! Men U haqida: “Menning ortimdan kelayotgan odam, Mendan oldida turadi”, dedim... O'zim Uni bilmasdim, lekin buning uchun suvga cho'mdirib, Isroilga O'zini ochib berish uchun keldim.

O'sha paytgacha men Uning kimligini bilmas edim. Lekin "Odamlarni suvga cho'mdirasan", deb meni yuborgan Xudo menga shunday degan edi: "Muqaddas Ruh kimning ustiga tushib qo'nganini ko'rsang, bilki, Muqaddas Ruhga Cho'mdiruvchi O'shadir." Men buni ko'rdim va sizlarga: "Bu Xudoning O'g'lidir", deb aytyapman. Yuhanno 1:29-31,33-35 (YA)

Aziz do'stim, biz Muqaddas Ruh bilan suvga cho'mish siz uchun qanchalik hayratlanarli ekanligini va Qur'onda ismi tilga olingan Yahyo payg'ambar Isoni "Xudoning O'g'il" deb ataganini o'qish sizni qanchalar o'yga solayotganini bilamiz. Yuz o'g'irishdan oldin, iltimos, Qur'onda necha marta u avvalgi Muqaddas Yozuvlarni tasdiqlash uchun kelgani xaqida gapirilganligini eslang.⁴⁶ Bular Qur'on berilgan kunlarda mavjud bo'lgan va buzilmagan va o'zgartirilmagan Muqaddas Kitobdir. Bu sizlarga o'rgatilgan narsa emasligini bilamiz. Ammo biz sizdan ushbu kitobning boshidagi materialni o'qib chiqishingizni so'raymiz, bu esa bu Muqaddas Yozuvlar o'zgartirilmagan yoki buzilmaganligini ko'rsatadi.

Agar sabr-toqatli bo'lsangiz, bu kitobni o'qib bo'lganingizda (va umid qilamizki siz uni to'liq o'qib chiqasiz), sizga Muqaddas Kitob ta'limotlari qanchalik mantiqiy ekanligini ko'rsatamiz degan umiddamiz. Biz bilan qolib, oxirigacha o'qisangiz, katta marhamatga erishasiz. Axir, bu ishlarning barchasi biz hammamiz gunohlarimiz kechirilishini qabul qilishimiz va qiyomat kuni dahshatli do'zaxga tushmasligimiz haqida.

"Ushbu bashorat so'zlarini ovoz chiqarib o'qiyotgan odam baxtlidir. Uni tinglab, kitobda yozilganlarga amal qiluvchilar baxtlidir. Axir, bu hodisalar hademay yuz beradi" (Vahiy 1:3, YA).

46 "Qur'on va boshqa manbalar tomonidan tasdiqlangan Muqaddas Kitob" bobiga qarang.

Chapter 19

Jesus: In Old Testament Prophecies

19-bob

Iso: Qadimgi Ahd bashoratlarida

Ushbu qon izi bo'ylab sayohatimiz bizni mo'jiza natijasida tug'ilgan Insonga olib boradi; mukammal inson xarakteri; Ajoyib kuchga ega odam; va bu sayyorada bo'lganida cheksiz azob chekkan Shaxs. Va U yana Yerga keladigan Shaxsdir. Bu Shaxs Iso.

In the Quran

Qur'onda

Shubxasiz - Iso Qur'ondagi eng jalb qiluvchi shaxsdir. O'n to'rt sura bo'ylab tarqalgan to'qson uch oyatning ba'zilarida Isoning ta'rifiga qarang. Iso quyidagicha chaqiriladi va tanishtiriladi:

- U Allohning kalomidir (Q. 4:171).
- U Allohdan kelgan Ruhdir (Q. 4:171).
- U solih (gunohsiz) (Q. 3:46).
- Yahudiylar Iso Masihni (Iso al-Masihni) o'ldirganliklarini da'vo qilishdi (xochda) (Q. 4:157).
- Alloh Isoni O'ziga kotardi (Q. 4:158).
- Iso o'liklarni tiriltirdi, tug'ma ko'rlarga ko'rish qobiliyatini berardi, odamlarni moxovdan davoladi va tirik qushlarni yaratdi (Q. 5:110).
- U Allohning rahmati edi (Q. 19:21).
- Allohning qudrati ila Bokira Maryamdan dunyoga keldi (Q. 19:20, 22).
- U O'zining o'limi va tirilishi haqida bashorat qilgan. (Q. 19:33).
- U barcha xalqlar uchun alomat deb atalgan (Q. 21:91).
- Isoning kelishi qiyomat kunining belgisi bo'ladi (Q. 43:61).

Bu oyatlar hech kimga o'xshamagan Isoning ajoyib ta'rifini beradi.

Prophecy in the Bible

Muqaddas Kitobdagi bashorat

Ushbu bo'limda biz Eski Ahddagi bashoratni ko'rib chiqamiz. Ulardan ba'zilar ko'rib chiqish uchun, ba'zilar esa yangi malumotlar bo'ladi.

Prophetic Action in the Days of Abraham

Ibrohim davridagi payg'ambarlik harakati

Ibrohim Masih tug'ilishidan 2000 yil oldin qiyin paytlarda yashagan. Uning

sharqida jiyani Lutning kelajagiga ta'sir qilgan urush borar edi. Shimoldan to'rtta kuchli qo'shından iborat koalitsiya Kan'on yurtiga bostirib kirib, uni zabt etdi va o'ljalarni va xalqning bir qismini, jumladan, Ibrohimning jiyani Lut va Lutning oilasini olib ketdi. Ibrohim o'zining o'rgatilgan jangchilarini safarbar qildi va shimoliy qo'shinlarni ta'qib qildi. Kutilmagan hujum bilan u qo'shinlarni mag'lub etib, jiyanini qaytarib olishga muvaffaq bo'ldi. Ibrohim ham ularning barcha mol-mulkinini qaytarib berdi. Jangdan qaytgach, uni Salem ("tinchlik" ma'nosini anglatadi) shohi kutib oldi, uning ismi Malkisidq (uning ismi "adolat Podshohi" degan ma'noni anglatadi). U Xudoning ruhoniysi edi. Malkisidq g'olib Ibrohimga non va sharob olib keldi (Ibtido 14:1-24, QA).

Bu hikoya o'rinsiz bo'lib tuyulishi mumkin, faqat ming yil o'tgach, Rabbiyning kelishi haqida bashorat qilgan shoh Dovud, Zabur 110: 1, 4 (QA) da Malkisidqni Masih bilan bog'lagan: "Egamiz aytmoqda" "Dushmanlaringni oyoqlaring ostiga payondoz qilmagunimcha, Sen Mening o'ng tomonimda o'tirgin" "Sen Malkisidik singari To abad ruhoniysan" 47.

Ushbu bashoratda, Yangi Ahdda tushuntirilganidek, bu parchada "Rabbiy" ("Rabbim" emas) Isoga ishora qiladi. Yangi Ahddagi Ibroniylarga yozilgan Maktubning ilhomlantirilgan yozuvchisi ham Isoni Malkisidq deb atagan (Ibroniylarga 5:6, YA). U Iso haqida gapirar ekan, "Sen Malkisidq singari To abad ruhoniysan", dedi.

Shunday qilib, Iso Xudoning abadiy ruhoniysi deb e'lon qilinadi. Ruhoniyniing vazifasi nima? Javob ikki xil: ruhoniyy Xudo va odamlar o'rtasidagi vositachidir. U Xudo nomidan Xudoning kalomini odamlarga e'lon qiladi va odamlar nomidan Xudoga qurbonlik qiladi. Iso ikkala rolni ham bajargan. Bu Isoni boshqa rollariga qoshimcha bolib abadiy Ruhoniyy qiladi.

47 Malkisidqning boshi ham, oxiri ham yo'q edi (Ibroniylar 7:3, YA ga qarang).

Moses' Prophecy

Musoning bashorati

O'shanda Egamiz menga shunday [Muso, Miloddan o'n to'rt yuz yil oldin] dedi ... "Ularning aytganlari to'g'ri. Ular uchun o'z xalqi orasida senga o'xshagan bir payg'ambar chiqaraman, Men unga nima aytishni o'rgataman. O'sha payg'ambar bergan amirlarimning hammasini ularga aytadi". Qonunlar 18:17-18 (QA)

Ba'zi musulmon do'stlarimiz bu ularning payg'ambarlari haqidagi bashorat ekanligini da'vo qilishga harakat qilishadi, lekin unday emas. Muso birodarlariga, Isroilning o'n ikki qabilasiga gapirdi. Iso O'zining insoniy tomonida o'n ikki qabiladan biri bo'lgan Yahudodan kelib chiqqan. Bu bashoratning Iso tomonidan amalga oshishini ko'rsatadigan ikkita parcha bor. Keling, Yangi Ahddan ushbu ikkita iqtibosni ko'rib chiqaylik.

Mana havoriy Butrus o'zining birinchi va'zida Muqaddas Ruh Butrusga tushganidan keyin Iso haqidagi bashoratni qo'llab, bu parchadan qanday foydalangan:

"Muso Shunday degan edi: "Egangiz Xudo sizlar uchun xalqingiz orasidan menga o'xshagan bir payg'ambar chiqaradi. Uning aytgan har bir so'ziga quloq solinglar. O'sha payg'ambarga itoat etmaydigan har kim Xudoning xalqi orasidan ajratib olinib, yo'q qilinadi". Havoriylar 3:22-23 (YA)

Birinchi masihiylarning shahidi Stefan bu bashoratni Iso haqidagi guvohligida o'zini himoya qilish uchun qanday qo'llagan: "Isroil xalqiga: "Xudo sizlar uchun o'z xalqingiz orasidan menga o'xshagan bir payg'ambar chiqaradi", deb aytgan ham osha Muso edi. 48 Havoriylar 7:37 (YA)

David's Prophecies

Dovudning bashoratlari

Birinchi va eng hayratlanarli bashorat ikkinchi zaburda (Zabur) mavjud. U

dastlab shoh Dovudni shoh qilib tayinlaganida aytilgan edi: “Men Sionga, O’zimning muqaddas tepaligimga O’z shohimni joylashtirdim. Egamizning so’zlarini shoh elon qilmoqda: “Egamiz menga shunday dedi: Sen mening o’g’limsan, Bugun men senga ota bo’ldim”. (Zab. 2:6-7, QA).

Bu ming yil o'tgach, Ibroniylarga 1:5-6, 8 (YA) da keltirilgan va Isoga ishora qiladi:

Xudo qaysi farishtaga: “Sen Mening O’g’limsan, bugun Men seni dunyoga keltirdim” (Zabur 2:7, QA da birinchi marta aytilgan), degan edi?

Ammo O'g'il haqida U shunday deydi: "Sening taxting, ey Xudo, abadulabad ..." (ilk bor Zabur 43:6, QA da aytilgan).

48 Biz bu ma'lumotni qavs ichida joylashtirdik, chunki Havoriy Butrus va ruhga to'lgan xizmatkor Stefan bu bashoratning haqiqiy amalga oshishi Iso ekanligini tan olishgan.

O'ylash kerak bo'lgan narsa bor. Iso bashoratda "Xudoning O'g'li" deb ataladi. Zaburda O'g'ilni "Xudo" deb ham atashadi va O'zining taxtida U abadiy hukmronlik qiladi. Bu Iso kim? O'ylaymizki, siz Uning payg'ambardan ham kattaroq ekanligini bilib olasiz. Keling, Ishayo payg'ambarga qaytaylik.

Isaiah’s Prophecies (700 years BC)

Ishayoning bashoratlari (miloddan avvalgi 700 yil)

Biz ushbu ajoyib bashoratni ushbu kitobning Ishayo bobida aytib o'tgan edik:

“Eshiting, ey Dovud xonadoni! Odamlarni bezdirganingiz sizlarga kamlik qilganday, Xudoyimni ham bezdirasizlarmi?! Endi Rabbiyning O’zi sizlarga alomat beradi: ana, qiz homilador, u o’g’il tug’adi va Uning ismini Immanuil qo’yadi”. Ishayo 7:13-14 (QA)

Bizning Xudoyimiz muloqot qiluvchi Xudodir va O'zining farishtasi Jabroil orqali tushida Bokira Maryamning bo'lajak eri Yusuf bilan gaplashdi va U Yusufga kelayotgan O'g'il haqida ikkita ajoyib narsani ochib berdi:

“Mariyam o’g’il tug’adi, Uning ismini Iso qo’yasan, chunki U O’z xalqini gunohlardan qutqaradi”. Bularning barchasi Rabbiyning payg’ambar (Ishayo) orqali aytgan so’zlari bajo bo’ldi: “Mana, qiz homilador, u o’g’il tug’adi va Uning ismini Immanuil qo’yadi”, ya’ni “Xudo biz bilandir” deganini anglatadi. (Ishayo 7:14, QA).
Matto 1:21-23 (QA)

Ishayoning Muqaddas Ruh tomonidan ilhomlantirilgan navbatdagi bashorati yanada hayratlanarli bayonotni o’z ichiga olgan edi:

Mana biz uchun bola tug’ildi, O’g’il bizga berildi. Hukumronlik Uning zimasidadir, Nomi Ajoyib Maslahatchi, qudratli Xudo, Abadiy Ota, Tinchlik Shahzodasidir. Dovudning tahtida Uning hukumronligi ortib boradi. Tinchlik to abad hokum suradi. Hozirdan boshlab, to abad U adolat va haqiqat ila Shohligini mustahkamlab, barqaror qiladi. Sarvari Olam jon kuydirib, Buni bajo aylaydi. Ishayo 9:6-7 (QA)

Xudoning borligini - mohiyatini tushunmasdan turib, bu bashoratni tushunish mumkin emas edi. Isoni nafaqat O’g’il, balki Ota, Maslahatchi⁴⁹ va Xudo deb ataydi! Muqaddas Kitob yana va yana Xudo yagona ekanligini ta’kidlaydi. Dovud singari Muso buni tasdiqladi. Hamma payg’ambarlar shunday qilganlar. Iso ham shunday qildi. Isoning barcha havoriylari shunday qilishgan. Bugungi kunda barcha masihiylar shunday qilishadi. Xo’sh, bu bashoratni tushunishning kaliti nimada va u Isoga qanday taalluqlidir? Javob Xudoning O’zi haqidagi vahiydadir. U suverendir. U O’zini O’zi xohlagan tarzda ochib berishni tanlashi mumkin. U insonning cheklangan fikrlashiga bog’liq emas. U yuqori.

49 Yuhanno 14:26 ga qarang (YA, Yangi xalqaro versiya): “Ammo Mening nomimdan Otam yuboradigan Maslahatchi, Muqaddas Ruh sizlarga hamma narsani o’rgatadi va sizlarga aytganlarimni eslatadi”.

Keling, Muqaddas Kitobda keltirilgan misoldan foydalanaylik. Muqaddas Kitobning birinchi sahifasida Xudo bizga yol - yoriq berdi:

Keyin Xudo shunday dedi: “Endi inson zotini yarataylik, ular O’z suratimizday, O’zimizga o’hshagan bo’lsin». Shunday qilib, Xudo O’z suratiday qilib yaratdi inson zotini, Erkagu ayol qilib yaratdi ularni.

Ibtido 1:26-27 (QA)

Buni tushunishning eng yaxshi usuli quyidagi o’rnakli misoldan foydalanishdir. Muqaddas Ruhning kuchi bilan Xudo ham O’zini sevgi sifatida ochib berish uchun tanlangan. Bizda shunday ibora bor: “Xudo sevgidir.”⁵⁰ Sevgini insoniy nuqtai nazardan yaxshiroq tasvirlash uchun biz uchta narsadan foydalanamiz: sevuvchi, sevikli va ular o’rtasida ifodalangan sevgi. Bu misolda sevuvchi Ota, sevikli O’g’il va ular o’rtasida oqayotgan sevgi buning barchasi Ruhdir, barchasi Xudoning birligida. Keyingi parchalarda biz Xudoning bu sevgisi insonga qanday namoyon bo’lishini ko’rib chiqamiz.

Qadimgi Ahd Ishayo kitobining 52:13-53:12 oyatlarida biz Xudoning odamlarga bo’lgan sevgisini izhor qilishning kutilmagan usulini tanlagani haqidagi chuqur ta’sirli bashoratni topamiz. Bu Ishayoda topilgan to’rtta “xizmatkorlar qo’shig’i” dan biridir. Iso Qur’onda xizmatkor sifatida tilga olingan (4:172; 19:30). Ammo Yangi Ahdda ham U xizmatkor sifatida tilga olingan. Iso O’zi haqida xizmatkor sifatida kelganini aytdi. Ishayo payg’ambarining bashoratini o’qiganimizda bizga ko’proq tushuncha beradigan bir misol keltiramiz. Bu Mark 10:45 da (YA) mavjud: “Axir, Inson O’g’li ham O’ziga xizmat qildirish uchun emas, balki O’zi boshqalarga xizmat qilish va O’z jonini fido qilib, ko’plarni ozod qilish uchun kelgan”. Va boshqa bir parchada U buni sevgining eng oliy namoyondasi deb ta’riflagan: “Kim o’z jonini do’stlari uchun fido qilsa, bundan ortiq sevgi yo’q” (Yuhanno 15:13, YA).

50 1 Yuhanno 4:8 da topilgan va 1 Yuhanno 4:16 da takrorlangan (YA).

Isoning tug’ilishidan taxminan yuz yil oldin yahudiylar kelayotgan Najotkor tushunchasini ishlab chiqdilar, uni Masih deb atashdi («Moylangan», arabchada Masih, yunonchada Masih, inglizchada Masih). Yahudiylar Masih rimliklarni Isroildan quvib chiqaradigan va Xudoning Shohligini

o'rnatadigan g'olib shoh bo'lishini kutishgan. Ular Masihning "Azob chekuvchi Najotkor" bo'lishini tasavvur ham qilishmagan. Shuningdek, ular Xushxabar (Injil) Isoga ishongan va abadiy hayot in'omini olganlarning gunohlari kechirilishi haqida bo'lishini tushunishmagan.

Shu nuqtai nazardan, keling, Ishayoning navbatdagi "Azob chekuvchi xizmatkorning qo'shig'I" ni ko'rib chiqaylik. Chunki biz bu bashorat qilinganidan keyin yetti yuz yil o'tib kelgan Iso haqida gapiryapmiz. Mana shu qo'shiqning misralaridan bir necha parchalarni keltiramiz:

Odamlar undan nafratlandilar, uni rad etdilar. U qayg'u, azob – uqubatnimaligini bilardi... Ha, dardlarimizni u o'ziga oldi, Og'riqlarimizni u o'z zimmasiga oldi... Uni Xudo urgan, Alamdiyda, jabirlangan u... U esa bizning gunohlarimizni deb yarador bo'ldi, Bizning ayiblarimiz tufayli ezildi... Uning yaralari bizga shifo berdi... Hammamizning ayiblarimizni Egamiz uning zimmasiga yukladi... Bo'g'izlanishga olib borilgan qo'ziday... egamiz O'z qulini ezishni, azoblashni maqul ko'rdi... Chunki u o'zini gunoh uchun nazr qildi... Ko'pchilikni oqlab, ularning ayibini o'ziga oladi... Ko'plarning gunohini u o'ziga oldi, Gunohkorlar uchun vasiylik qildi. Ishayo 53:3-12 (qisman) (QA)

Bu qo'shiqda qon to'kilish haqida gapiradigan so'zlar bor. Qayta qarang va bu so'zlarga e'tibor bering: shikastlgan, jabirlgan, ezilgan, yaralar, so'yish, qurbonlik. Keling, bu Iso Masihning hayotida qanday amalga oshirilganini ko'rib chiqaylik.

Chapter 20

Jesus: In the Gospels

Iso: Xushhabarlarda

Ushbu bobda biz Isoning o'n ikki shogirdidan biri bo'lgan havoriy Matto tomonidan yozilgan Muqaddas Ruhdan ilhomlangan hikoyalar bilan ishlaymiz; Isoning o'n ikki shogirdlaridan biri bo'lgan havoriy Butrus bilan yaqindan hamkorlik qilgan Mark; Luqo, havoriy Pavlus bilan yaqindan

hamkorlik qilgan shifokor va tarixchi; va havoriy Yuhanno, Isoning o'n ikki shogirdidan eng yaqini edi.⁵¹

51 Zakariyo o'g'li Yahyo cho'mdiruvchi bilan adashmaslik kerak.

Bu yozuvlarni ilhomlantirgan Xudoning Muqaddas Ruhi, Xudoning Ruhi bo'lganligi sababli, hikoyalar ilhomlangan Muqaddas Bitiklar deb ataladi. Ular so'nggi ikki ming yil davomida Isoning hayotidagi voqealarning ishonchli va asil hisobotlari sifatida qabul qilingan. Ushbu yozuvlar to'rt xil odam tomonidan yozilgan. Ular har bir muallifning guvohligini aks ettiradi. Tasavvur qilish mumkinki, to'rttasida umumiy bo'lgan juda ko'p malumotlar mavjud. Lekin har birida o'sha muallifga xos bo'lgan mazmun ham bor. Birgalikda bu to'rtta kitob - Matto, Mark, Luqo va Yuhanno - bizga Isoning hayoti, Uning xabari va Unga ishonishimiz va najot, ya'ni kechirim olishimiz uchun kerak bo'lgan hamma narsa haqida bilishimiz kerak bo'lgan barchasini aytib beradi, yaniy gunohlar kechirilishi va abadiy hayotning kafolati.

Avvalgi bobda Iso haqidagi Qur'on ma'lumotlarini umumlashtirganimiz bois, bu yerda takrorlashga hojat yo'q. Bizning mavzuimiz qurbonlik bo'lganligi sababli, biz o'sha mavzuga tegishli malumot mavzusini tanlash bilan cheklanamiz ⁵². Keling, Xushxabar mualliflari Iso haqida nima deyishganini, shuningdek, Isoning to'g'ridan-to'g'ri iqtiboslarni ko'rib chiqaylik.

Jabroil farishta Maryamga O'g'lining kelishi haqida aytgan so'zlari bilan boshlash yaxshidir:

“Maryam, qo'rqma, sen Xudodan inoyat topding. Sen homilador bo'lib, o'g'il tug'asan. Uning ismini Iso qo'yasan. U buyuk bo'ladi. Uni Xudoyi Taoloning O'g'li deb atashadi. Egamiz Xudo Unga bobosi Dovudning taxtini beradi. ⁵³ U to abad Isroil xalqi ustidan hukumronlik qiladi, hukumronligining oxiri bo'lmaydi”. Luqo 1:30-33 (YA)

Maryamning bu qanday sodir bo'lishi haqidagi savoliga Jabroil farishta bu javob bilan javob berdi: “Muqaddas Ruh seni qamrab oladi, Xudoyi

Taoloning qudrati seni qoplaydi. Shu bois tug'adigan o'g'ling muqaddas bo'ladi, U Xudoning o'g'li deb ataladi" (Luqo 1:35, YA). Va keyinroq Jabroil shunday deb izoh berdi: "Xudo uchun imkonsiz narsa yo'q!" (Luqo 1:37, YA).

52 Isoning hayotining boshqa barcha tafsilotlari bilan qiziquvchilarga qiziqishingizni kuzatishni tavsiya qilamiz. Bu juda foydali bo'ladi.

53 Insonga kelsak, Iso shoh Dovudning avlodidan chiqqan.

Jabroilning bu hayratlanarli tashrifi ba'zi tushuntirishlarni talab qiladi. Birinchidan, ba'zilar ishonganidek, Jabroil farishta hech qachon Muqaddas Ruh bilan adashtirmaslik kerak. Muqaddas Ruh barcha farishtalar kabi yaratilgan mavjudot emas, balki Xudoning abadiy ruhidir.

Bundan tashqari, Uning ismini Iso deb atash, ya'ni "Qutqaruvchi" yoki "Ozod qiluvchi" degan ma'noni anglatadi, Iso O'z xalqini gunohlaridan qutqaradi. U buni qilish usuli qon to'kilishini talab qiladi.

Sakkizinchi kuni chaqaloq Iso ma'badda taqdim etilganida, Musoning qonuniga ko'ra, Xudoning Ruhi boshchiligidagi Shimo'n ismli taqvodor shogird Isoni qo'llariga olib, Xudoni duo qildi va Maryamga dedi: Isoning onasiga: "Mana, shu go'dak Isroil xalqi orasida ko'p odamlarning qulashiga va yuksalishiga sababchi bo'ladi" (Sening qalbingga ham qilich sanchiladi 54)...". (Luqo 2:34-35, YA).

Keyinchalik, Iso hayotining birinchi o'ttiz yili davomida noma'lumlikda yashadi. Faqatgina istisno, U o'n ikki yoshda bo'lganida: U Ma'baddagi olimlar bilan Muqaddas Bitikdagi ko'plab mavzularni muhokama qildi (Luqo 2:41-51, YA).

U o'ttiz yoshga to'lganida, xizmatini boshlashdan oldin, suvga cho'mish uchun amakivachchasi Yahyo cho'mdiruvchining huzuriga keldi. Uning suvga cho'mishida nima sodir bo'ldi:

Iso suvga cho'mdirildi. U suvdan chiqan zahoti, osmon ochilib ketdi va Iso O'z ustiga Xudoning Ruhi kaotar shaklida tushib qo'nganini ko'rdi. Shu

payt osmondan: “Bu Mening sevikli O’g’limdir, Undan nihoyatda mamnunman”, degan ovoz keldi. Matto 3:16-17 (YA)

Bu voqeada Xudoning maqsadining birligiga, birligiga e’tibor bering: Otaning ma’qullovchi ovozi va Uning Ruhi huzurida moylanish O’g’il xizmatining ochilishida ishtirok etadi. Ruh sifatida tasvirlangan Xudo uchun O’z O’g’liga ilohiy roziligini berish ajoyib voqeadir. Xudo va Shayton o’rtasidagi buyuk urush odamlarning qalblari uchun boshlanmoqchi edi. Bu Uning O’g’lining hayotiga qimmatga tushadi, lekin U g’alaba qozonadi.

54 Biz keyingi voqealardan bilamizki, “ Sening qalbingga ham qilich sanchiladi ” degan bu ibora, Maryam o’z O’g’lining xochda qatl etilganini ko’rgan vaqtini nazarda tutadi.

Xushxabarda, Mark 1:12-13a (YA) va Matto 4:1-11 (YA) da Iso suvga cho’ngandan so’ng darhol sodir bo’lgan voqeani o’qiymiz: “Muqaddas Ruh Isoni darhol sahroga boshlab ketdi. Iso sahroda qiriq kun bo’lib, shayton tomonidan vasvasaga solindi” (Mark Xushxabari). Va Mattoda: “Iso qirq kun va qirq kecha ro’za tutdi, oxiri och qoldi. Shunda iblis kelib, Isoni vasvasaga solmoqchi bo’lib...” (2-oyat). Bu vaqt ichida Shayton uchta katta vasvasani taqdim etdi. Bularning har biriga javoban Iso: “Yozilganki”, deb javob berdi va keyin har bir vasvasaga tegishli Muqaddas Kitob javobini xotiradan keltirdi. “Shundan keyin Isoni iblis tark etdi. Farishtalar kelib, Isoga xizmat qildilar” (11-oyat).⁵⁵

55 Shuni qo’shimcha qilishimiz kerakki, bu vaqtda Shayton Isoning xochga mixlanishini rejalashtirgan.

Ushbu birinchi uchrashuvda Shaytonga muvaffaqiyatli qarshilik ko’rsatganidan so’ng, Iso odamlarni qutqarish, jinlar zulmidan va hatto o’liklarni tiriltirish orqali O’zining shifo xizmatini boshladi. Keyingi uch yillik xizmat davomida Iso O’z vazifasining eng yuqori cho’qqisiga barqaror ravishda yaqinlashdi. Keling, Isoning so’zlarini o’qib chiqaylik: "Axir, Inson O’g’li ham O’ziga xizmat qildirish uchun emas, balki O’zi boshqalarga xizmat qilish va O’z jonini fido qilib, ko’plarni ozod qilish uchun kelgan" (Mark 10:45, YA).

E'tibor bering, "Inson O'g'li" iborasi Iso O'zini Insonning vakili deb ataganini, "Xudoning O'g'li" esa U O'zining ilohiyligini, dunyoning Najotkori sifatida ilohiy vazifasini bajarish uchun osmondan tushishini nazarda tutgan. U ikkala tabiatga ega bo'lgan bitta shaxs: insoniy va ilohiy.

Oldingi bobda aytib o'tganimizdek, Muqaddas Bitikda shunday deyilgan: "Xudo sevgidir" (1 Yuhanno 4:8 YA). Isoning xizmatini sevgi hayoti, boshqalarga mehr bilan xizmat qilishda O'zini berish, hammaga rahm-shafqat ko'rsatish deb ta'riflash mumkin. Bir kuni Iso sevgini shunday ta'riflagan: "Kim o'z jonini do'stlari uchun fido qilsa, bundan ortiq sevgi yo'q" (Yuhanno 15:13, YA).

U Unga nima bo'lishi haqida boshqa yo'l – yo'riqlar berdi. U O'zini yaxshi cho'pon sifatida quyidagi so'zlar bilan ko'rsatardi: "Men yaxshi cho'ponman. Yaxshi cho'pon o'z qo'ylari uchun jonini fido qiladi..." va yana "Men qo'ylarim uchun jonimni fido qilaman" (Yuhanno 10:11, 15, YA).

Iso shogirdlarini xochga mixlanishi kerak bo'lgan taqdirli kunga tayyorlashga harakat qildi, lekin shogirdlar tushunishmas edi:

U shogirdlariga ta'lim berib: "Inson O'g'li odamlar qo'lga tutib beriladi. Uni o'ldirishadi, uchunchi kuni esa U tiriladi". Shogirdlar esa bu so'zlarni tushunmadilar... (Mark 9:31-32a, YA).

Ushbu ilohiy fojiani tushunish uchun biz Musoning Qonunini ko'rib chiqishimiz kerak bo'ladi, bu sizga tanish bo'lmasligi mumkin. Musoning fir'avn bilan to'qnashuvidagi hikoyasini eslaysizmi? Qur'onda misrliklarning to'qqizta jazo qilingani aytilgan; Lekin Muqaddas Kitobda o'ninchi jazo haqida aytilgan, ya'ni misrliklar isroilliklarni ozod qilishlariga sabab bo'lgan dahshatli vabo.

Xudo Isroilning har bir oilasiga har bir xonadon uchun bittadan qo'zi so'yishni va uning qoni bilan ularning eshiklari va eshiklarining kesakilariga surtishni buyurdi. Xudo butun Misr bo'ylab halokat farishtasini yubormoqchi edi va eshik ustunlarida bu qon bo'lmagan har bir xonadonning to'ng'ichlarini o'ldiradi, lekin u eshik ustunlarida qon bo'lgan

uylardan tegmay o'tadi. Bu isroilliklar har yili Iso payg'ambar kunlarigacha va undan keyin ham nishonlagan Fisih bayramini har yili nishonlashga olib keldi. Qurbonlik qo'zisining qoni tufayli har bir isroillik oila bu dahshatli o'lim kechasidan xalos bo'ldi. Bu Isoning davridan 1400 yil oldin sodir bo'lgan.

Asrlar o'tishi bilan Fisih bayrami Iso davrida nishonlanadigan shaklga aylandi. Har bir oila uchun bir qo'zi so'yildi. Qo'zi qovurilgan va maxsus xamirturushsiz nonni o'z ichiga olgan maxsus taom tayyorlandi. Bu non bo'laklarga bo'lindi va bir qismi barcha yig'ilganlarga tarqatildi. Yakunida esa, "baraka kosasi" deb nomlangan sharob berildi edi.

Albatta, Iso hayotining har yili bu bayramni nishonlagan. Ammo xochga qo'yishdan bir kun oldin, U juda noanaviy ish qildi. Keling, Muqaddas Kitobdan nima bo'lganini o'qib chiqamiz:

Xamirturushsiz non bayramining birinchi kunida shogirdlar Isoning oldiga kelib dedilar: "Fisih taomini qayerda emoqchisiz? U aytdi: "Quddusga falonchining oldiga borib, unga shunday deb aytinglar: Ustozimiz sizga: "Vaqtim etdi. Men Fisih ziyofatini shogirdlarim bilan sizning uyingizda o'tkazmoqchiman"... Kech kirganda, Iso o'n ikki shogirdi bilan dasturxon atrofida yonboshladi. Ovqatlanayotganlarida Iso: "Sizlarga chinini aytayin, orangizdan bittangiz Menga xiyonat qiladi, - dedi... Ha, Inson O'g'li U haqida yozilganday jon beradi. Ammo Inson O'g'liga xiyonat qilgan odamning holiga voy! "

Matto 26:17-18, 20-21, 24a (YA)

Xiyonatni Yahudiyalik Yahudo ismli kishi qilgan. Yahudo Isoning o'n ikki shogirdidan biri edi. Yahudo o'g'ri edi: u kambag'allarga yordam beradigan bir qop pulni idora qilar va undan o'g'irlar edi. Shayton uning yuragiga Isoga xiyonat qilish istagini soldi. O'sha kechada Shayton Yahudoning ichiga kirib, Isoni qo'lga olish uchun askarlarni yetakladi.

Endi dasturxon atrofidagi sahnasiga qaytamiz:

Ular ovqatlanayotganda, Iso noni oldi, duo o'qib sindirdi. Noni shogirdlariga berib: "Olib englar, bu Mening tanamdir, -dedi. Sharob quyilgan kosani ham oldi, shukrona duosini o'qib, ularga uzatdi: Bundan hammalaring ichinglar, dedi. Bu sharob Xudoning ahdini bildiradi. Bu ahd ko'plarning gunohini yuvish uchun to'kiladigan qonim evaziga kuchga kiradi. Sizlarga shuni aytay: bir kun kelib, Men sizlar bilan birga osmodagi Otamning Shohligida yangi sharob ichaman". Matto 26:26-29 (YA)

Bu mutlaqo hayratlanarli. Iso sharob kosasini olib: "Bu Mening qonim. Uni iching." Bu aqlga sig'maydi. Bu nimani anglatadi? U xamirturushsiz non bilan ham shunday qildi. "Bu mening tanam. Englar." Bu ramziy bo'lishi kerak; lekin bu nimani anglatadi? Biz o'qishimiz va bilib olishimiz kerak. Biz bu g'alati suhbatni tushunib etishimiz kerak.

Chapter 21

Jesus: The Meaning of His Flesh and Blood

(revised 2021)

21-bob

Iso: Uning tanasi va qonining ma'nosi

(2021 yilda qayta ko'rib chiqilgan)

Isoning tanasini yeyishmi? Isoning qonini ichishmi? Bu qanday bo'lishi mumkin? Birinchidan, ular U talab qilgan narsaga muvofiq nima qilishimiz kerakligi haqidagi o'hshatish (metaforadir).

Iso, albatta, hech birimizdan Uni tom ma'noda eyishni yoki Uning haqiqiy qonini ichishimizni so'ramaydi. Bu bema'ni va imkonsiz bo'lar edi. Hatto Uning shogirdlari ham buni tom ma'noda qabul qilish kerak emasligini tushunishdi.

Turgan gap, nima yeyish kerak? Bu biz tanlagan narsani tanamizga qabul qilishdir. Biz uni chaynaymiz, yutib yuboramiz, keyin tanamiz uni hazm qiladi va ozuqa moddalarini barcha kerakli usullarda ishlatadi. Xuddi shu

narsa biz ichadigan narsaga ham tegishli. Biz uni qabul qilamiz, yutamiz, so'ngra tanamizning tabiiy jarayonlari ovqat hazm qilish va undan foydalanish uchun xarakatga tushadi.

Oziq-ovqat va ichimlik hayot uchun zarurdir. Ikkalasi bo'lmasa, biz o'lamiz.

Xo'sh, Isoning O'zi haqida hayot uchun zarur ekanligini aytgani juda g'alati... abadiy hayot uchun?

Aslo. Yuhanno kitobining 6-bobida O'zi haqidagi Uning so'zlarini tinglang:

“Men osmondan tushgan hayotbaxsh nondirman. Bu nonni egan kishi abadiy yashaydi. Dunyoga hayot baxshida etish uchun beradigan nonim Mening tanamdir... Sizlarga chinini aytaman: agar Inson O'g'lining tanasini emasangizlar va Uning qonini ichmasangizlar, sizda hayot bo'lmaydi. Mening tanamni egan va qonimni ichgan odam esa abadiy hayotga egadir. Men uni oxiratda tiriltiraman. Mening tanam – haqiqiy ozuqa, qonim haqiqiy ichimlikdir. Tanamni eb, qonimni ichadigan odam Mendan, Men esa unda yashayman. Modomiki, Meni barhayot Ota yuborgan ekan, Men Ota tufayli yashayman. Mening tanamni egan har biro dam esa Men tufayli yashaydi... Men bergan nonni egan odam esa abadiy yashaydi” (Yuhanno 6:51, 53-57, 58b, YA).

Isoning bu so'zlari, U Chiqish kitobining 12 bobida sodir bo'lgan voqealarning turlari, tasvirlari va hodisalari amalga oshganinig to'g'ridan-to'g'ri vahiysidir. Chiqish kitobidan parchada o'ninchi vabo sodir bo'lishi kerak edi. Bu o'lat butun Misr yurtidagi barcha to'ng'ichlarning o'limi bo'lishi kerak edi. Ammo Egamiz Isroil xalqiga g'amxo'rlik qilib, uylari eshiklarining uchta joyiga6 beg'ubor va nuqsonsiz bir yoshli qo'zining qonini – surtishni buyurdi. Bundan tashqari, ular to'liq kiyingan va kochib o'tishga tayyor bo'lgan xolda, aynan shu qo'zichoqni pishirishlari va eyishlari kerak edi. Rabbiyning O'zi bu taomni va o'sha kechaning hodisasini “Rabbiyning Fisihi” deb ataydi. Qolaversa, Xudo Musoga nima bo'lishi haqida aytgan:

“Eshiklaringizning kesakisiga surtilgan qon yashayotgan uylaringizni belgilaydi. Qonni ko’rib, sizlarni chetlab o’taman. Men Misirni jazolaganimda, o’lat ofatidan sizlar omon qolasizlar”. Chiqish 12:13 (QA)

Qo'zining qoni tufayli o'lim bu uyni chetlab o'tdi va ichkaridagilarning hayoti saqlanib qoldi. Bundan tashqari, qon, eshik kesakisiga qo'llanilishi kerak bo'lgan usul tufayli, Chetlab o'tish tasvirini aks ettirdi. Keyin Masih O'zini Yuhanno 6 bobda Fisih bayramining amalga oshishi bilan to'g'ridan - to'g'ri bog'laydi, chunki qon bilan himoyalangan barchaning hayotini saqlab qolgan. Shuning uchun havoriy Pavlus shunday deydi: “Chunki Masih O’z jonini fido qilib, bizning Fisih qurbonligimiz bo’ldi” (1 Korinfliklarga 5:7b, YA).

Bundan tashqari, Iso O'zini “osmondan tushgan tirik non” deb ham aytadi. Bu Xudo isroilliklarni sahroda och qolmasliklari uchun manna bilan ta'minlaganligi bilan bevosita bog'liqdir (Chiqish, 16-bob). Bu Xudoning mo’jizaviy, hayot beruvchi inoyati edi. Iso aniq aytadiki, Uning tanasi abadiy hayot beradigan nondir, sahrodagi non (manna) esa isroilliklarning vaqtinchalik hayoti uchun yetarli edi.

Fisih qo'zisi kabi, beg'ubor, U har birimiz hayotga ega bo'lishimiz uchun O'z hayotini berdi. Xudoning “To’kilgan qon orqaligina gunohlar kechiriladi” (Ibroniylarga 9:22, YA) so‘zini bajarish uchun to‘kilgan qon kabi, Uning qoni bizni har qanday gunohdan tozalashga qodir (1 Yuhanno 1:7, YA).

Masihiylar uchun Fisih bayrami bugungi kunda “Rabbiyning kechikligi” yoki “Kechiklik xizmati” deb ataladigan narsaga aylandi. Havoriy Pavlus 1 Korinfliklarga 11:23-26 (YA) da aytganidek, ko'pchilik masihiylar tomonidan muntazam ravishda nishonlanadi:

Rabbimiz Iso xoinlarcha tutib berilgan kechada qo’liga noni oldi – da, shukrona duosini aytib, sindirdi va shunday dedi: “Bu non Mening tanamni bildiradi. Tanam sizlar uchun fido bo’ladi. Birgalikda non sindirib eganingizda Meni xotirlanglar”.Ovqatlanib bo’lganlaridan keyin, Iso yana

shukrona aytib, sharob quyilgan kosani oldi – da, shunday dedi: “Bu kosa Xudoning yangi ahdini bildiradi. Bu ahd sizlar uchun to’kiladigan qonim evaziga kuchga kiradi. Birgalikda kosadan sharob ichganingizda Meni xotirlanglar”. Har safar birgalikda shu tarzda non eb, sharob ichar ekansiz, Rabbimiz kelguniga qadar Uning o’limini elon qilayitgan bo’lasizlar.

Bu faqat ramziy manoda. Masihiylar Isoning tanasini yemaydilar yoki Uning qonini ichmaydilar. Non va sharbat muntazam ravishda Iso O'zining singan tanasi va to'kilgan qoni bilan imon keltirgan va imon orqali qutqarilganlar uchun keltirgan to'kish qurbonligining ruhiy bayramida qatnashish uchun ishlatiladi.

Shunday qilib, Iso Masihning tanasini eyish va Uning qonini ichish imon orqali amalga oshiriladi, Uni qabul qilish va faqat imon orqali hayotingizga olib kirish, shunda U abadiy hayotga ega bo'lish uchun mutlaqo zarur bo'lgan mukammal ozuqa bo'lishi mumkin.

Chapter 22

Jesus: The Testimonies of His Apostles

22-bob

Iso: Uning havoriylarining guvohliklari

Havoriy Butrus va Yuhanno Isoning erdagi xizmatining barcha kunlarida uning hamrohlari bo'lishgan. Ular Uning hukmiga guvoh edilar; Yuhanno Uning qatl paytida o’sha erda bo’lgan; ikkalasi ham Uning tirilishidan keyin qabrni ziyorat qildilar; va ikkalasi ham Uning osmondagi Otasining oldiga ko'tarilishini kuzatganlar.

Aytishlaricha, Butrus o'zining shogirdi Markga Iso haqidagi hikoyani aytib bergan. Keyinchalik Butrus Isoning izdoshlariga takroran ikkita muhim ilhomlantiruvchi maktub yozgan. Yuhanno Xushxabarda o'z guvohligini o'z nomi bilan yozgan. U, shuningdek, Isoning boshqa izdoshlariga, ilhomlantiruvchi maktublar va shuningdek Vahiy kitobini yozgan.

Boshqa tomondan, havoriy Pavlus Isoni er yuzida bo'lganida tanimagan, biroq Iso keyinchalik Pavlusga hayotini o'zgartiruvchi vahiyda namoyon bo'lgan va bu uning imonga kelishiga va havoriyligiga olib kelgan. Pavlusning guvohligi Havoriylari kitobida yozilgan. Keyin u ko'plab yangi tashkil etilgan jamoatlarga, shuningdek, Isoning muhim izdoshlariga o'n uchta ilhomlantiruvchi maktub yozdi.

Bundan tashqari, Isoning ismi oshkor etilmagan izdoshidan yana bir guvohligi bor, u ham ibroniylar orqali Iso haqida kuchli guvohlik bergan. Ibroniylarga Iso Qadimgi Ahddagi ko'plab bashoratlarni qanday amalga oshirgani haqida Xudo tomonidan ilhomlantirilgan hikoyadir.

Keling, bu odamlar Isoning osmonga ko'tarilishidan keyin Muqaddas Ruhning ilhomi ostida nima yozganlarini o'qib chiqamiz. Bu, albatta, bizning qon izi mavzusiga mos keladigan tanlangan parchalar bo'ladi.

Ushbu tanlovlarga o'tishdan oldin shuni ta'kidlash kerakki, Qur'onda Isoning shogirdlari zikr qilinadi, lekin ismlari aytilmagan. Qur'ondagi faqat uchta ishorada ular Xudoga iymon keltirganliklari, Xudoga bo'ysunganliklari va Xudoning yordamchilari ekanliklari aytiladi (3:52, 5:112 va 61:14). Quyidagi parchalar Isoning shogirdlari aslida nimaga ishonishganini ko'rsatadi.

Selections from the Writings of Apostle Peter

Havoriy Butrusning Yozuvlaridan sarlavhalar

Zotan, sizlar ota–bobolaringizdan o'rgangan bema'ni turmush tarzingizdan kumush yoki oltinga o'xshash o'tkinchi narsalar evaziga emas, balki Masihning qimmatbaho qoni evaziga qutulgansizlar. Masih Xudoning benuqson qurbonlik Qo'zisidir. Xudo Masihni dunyo yaratilishidan oldin bu xizmat uchun tayinladi. Endi bu oxirgi kunlarda esa Uni sizlar uchun zohir qildi. Sizlar Masih orqali Xudoga ishonasizlar. Xudo Masihni tiriltirib, ulug'vorlikka erishtirgani uchun ham sizlar imoningizda sobit turibsiz, chin qalbdan Xudoga umid bog'lagansiz.

1 Butrus 1:18-21 (YA)

U gunohlarimizni O‘ziga oldi, a’zoi badani xochda azob chekdi. Shu tufayli biz gunoh uchun o‘lganmiz va solih hayot kechira olamiz. Uning yaralaridan biz shifo topdik. Ilgari sizlar adashib yurgan cho‘ponsiz qo‘ylarga o‘xshar edingizlar, endi esa jonlaringizning Posboni bo‘lgan Cho‘ponga qaytib keldingizlar. 1 Butrus 2:24-25 (YA)

Selections from the Writings of the Apostle John

Havoriy Yuhannoning Yozuvlaridan sarlavhalar

Aziz bolalarim, men sizlarga gunoh qilmanglar deb, shularni yozyapman. Bordi–yu, birortamiz gunoh qilib qo‘ysak, Otamiz Xudoning oldida homiyimiz — Iso Masih bor, U odildir. U bizni gunohlarimizdan poklash uchun qurbon bo‘ldi. Nafaqat bizning, balki butun dunyoning gunohlari uchun qurbon bo‘ldi. 1 Yuhanno 2:1-2 (YA)

Xudo bizga bo‘lgan sevgisini shunday namoyon qildi: U bizga hayot berish uchun yagona O‘g‘lini dunyoga yubordi. Haqiqiy sevgi — bizning Xudoga bo‘lgan sevgimiz emas, balki Xudoning bizga ko‘rsatgan sevgisidir. Zero, Xudo bizni gunohlarimizdan poklash uchun O‘z O‘g‘lini qurbon qildi. 1 Yuhanno 4:9-10 (YA)

Shunda men osmondan baland ovozda aytilgan bu so‘zlarni eshitdim: “Xudoyimiz najotu qudratini ayon qildi, Mana, Uning Shohligi keldi. Masihining hokimiyati o‘rnatildi. Axir, birodarlarimizning tuhmatchisi yerga uloqtirildi, Ha, Xudoyimiz huzurida kecha–kunduz Ularga tuhmat qilayotgan iblis pastga otildi. Ular Qo‘zining qoni tufayli, O‘zlarining shahodat so‘zi tufayli uni yengdilar. Hatto o‘lim xavfi ostida bo‘lganlarida jonlarini ayamadilar. Vahiy 12:10-11 (YA)

Selections from the Writings of the Apostle Paul

Havoriy Pavlusning Yozuvlaridan sarlavhalar

Ha, biz chorasiz bo‘lganimizda, belgilangan vaqtda Masih biz — betavfiqlar uchun o‘ldi. Shu yo‘sinda Xudo bizga bo‘lgan O‘z mehr–muhabbatini namoyon qildi. Demak, biz Masihning to‘kilgan qoni tufayli oqlangan ekanmiz, albatta U bizni Xudoning qahr–g‘azabidan qutqaradi. Biz hali Uning dushmanlari bo‘lgan paytimizda, Xudo O‘z O‘g‘lining o‘limi orqali bizlarni O‘zi bilan yarashtirdi. Biz endi Xudo bilan yarashgan ekanmiz, albatta O‘g‘lining hayoti tufayli najot topamiz. Bundan tashqari, biz Rabbimiz Iso Masih tufayli Xudo bilan bo‘lgan munosabatimizdan faxrlanamiz. Axir, Iso Masih orqali biz Xudo bilan yarashganmiz–ku.

Rimliklarga 5:6, 8b-11 (YA)

Fikr–zikringiz Iso Masihnikiday bo‘lsin. Iso Masih Xudoning tabiatiga ega edi, shunda ham U Xudo bilan tengligini mahkam tutmadi. Aksincha, U bu ulug‘vorlikdan voz kechib, qul tabiatiga kirdi, inson bo‘lib tug‘ildi. U inson qiyofasida yashab, o‘zini past tutdi. Itoatkorlik bilan yashab, hatto o‘limga, xochdagi o‘limga ham rozi bo‘ldi. Shuning uchun Xudo Uni eng yuqoriga yuksaltirdi va Unga har qanday ismdan yuqori ismni ato etdi. Toki Isoning oldida yeru osmondagi va yer ostidagi borliq jon tiz cho‘ksin, har bir til Iso Masihni Rabbiy, deb tan olsin. Mana shu Otamiz Xudoga shuhrat keltiradi. Filippiliklarga 2:5-11 (YA)

Endi yashayotgan men emas, balki Masihdir. U mening hayotimni boshqaryapti. Hali tirik ekanman, Xudoning O‘g‘liga bo‘lgan imon bilan yashayman. Axir, U meni yaxshi ko‘rib, O‘zini men uchun fido qilgan. Galatyaliklarga 2:20 (YA)

Masihning to‘kilgan qoni orqali Xudo bizni kechirib, gunohlarimizdan ozod qildi. Efesliklarga 1:7 (YA)

Selections from the Writings in the Book of Hebrews

Ibroniylarga Kitobdagi Yozuvlardan sarlavhalar

Ammo “qisqa vaqtgagina farishtalardan past bo‘lgan” insonni, ya’ni Isoni biz ko‘rib turibmiz. U inson bo‘lib keldi, Xudoning inoyati tufayli butun insoniyat uchun azob chekib, o‘ldi. Shu sababdan endi “izzatu sharaf tojini kiydi.” Zero, U O‘z o‘limi orqaligina o‘lim keltiruvchi iblisning qudratini yo‘q qila oldi va umr bo‘yi o‘lim qo‘rquviga qul bo‘lgan odamzodni ozod qilishga muvaffaq bo‘ldi. Ibroniylar 2:9, 14b-15 (YA).

Darhaqiqat, Tavrot qonunlari bo‘yicha qariyb hamma narsa qon bilan poklanadi, to‘kilgan qon orqaligina gunohlar kechiriladi. Ibroniylar 2:22 (YA).

Masih esa gunohlarni abadiy yuvib tashlaydigan yagona qurbonlikni keltirib, Xudoning o‘ng tomonida o‘tirdi... Darvoqe, U bittagina qurbonlik orqali gunohdan poklagan odamlarini to abad barkamol qildi. Ibroniylar 10:12,14 (YA).

Isoga ko‘z tikaylik. Axir, U bu imon musobaqasida biz uchun yo‘l ochib, butun masofani bizdan oldin yugurib o‘tdi. Iso kelajakdagi shodlikka erishish uchun, sharmandali o‘limni pisand qilmay, xochda azob bilan jon berdi. Hozir esa U Xudo taxtining o‘ng tomonida o‘tiribdi. Ibroniylar 12:2 (YA).

Ushbu parchalarning to'rtta ilhomlantirilgan yozuvchilarining to'plangan guvohliklari Iso O'zining bevosita izdoshlari va undan keyin Unga ishonganlarning barchasi ustidan o'zgartiruvchi kuchga ega ekanligidan kuchli dalolat beradi.

Chapter 23

Jesus: The Last Adam, the Man From Heaven

23-bob

Iso: Oxirgi Odam Ato, osmondan kelgan odam

Davom etishdan oldin, Shayton Odam Atoga sajda qilishdan bosh tortishi haqidagi asosiy tushunmovchilikni 56 aniqlab olishimiz kerak. Muqaddas Kitob Isoni oxirgi Odam Ato deb ataydi. Keling, parchani o'qiymiz:

Muqaddas Bitiklarda yozilgani bo'yicha: "Birinci odam — Odam Ato tirik jon bo'ldi". Oxirgi Odam Ato, ya'ni Iso Masih esa hayotbaxsh ruh bo'ldi. Mana shundan ko'rinib turibdiki, ruhiy tana emas, moddiy tana birinchi kelgan. Moddiy tana o'tib ketgandan keyingina, ruhiy tana keladi. Birinchi odamning tanasi moddiy jismdir, u tuproqdan yaratilgan, ikkinchi Odam, ya'ni Masih esa samoviydir. Tuproqdan yaratilgan ilk odam qanday bo'lsa, qolgan hamma odamlar ham shundaydir. Samoviy Odam, ya'ni Masih qanday bo'lsa, samodagilar ham xuddi Unga o'xshaydilar. Biz tuproqdan yaratilgan odamga o'xshar ekanmiz, bir kun kelib samoviy Odamga ham o'xshagan bo'lamiz. 1 Korinfliklar 15:45-49 (YA).

56 Bu haqda ko'proq ma'lumot olish uchun 6-bobga qarang.

57 Qarang: "Iso: odamlarda Xudoning qiyofasini tiklanishi".

Keyin, bularning barchasini aniq ko'rsatadigan boshqa asosiy parchaga murojaat qilganimizda, biz o'qiymiz: "To'ng'ich O'g'lini bu dunyoga yana yuborishidan oldin esa, Xudo shunday deb aytadi: "Hamma farishtalarim Unga sajda qilsinlar." Ibroniylar 1:6 (YA).

Bu ikki parcha birinchi bo'limda Isoni "oxirgi Odam Ato", ikkinchisida esa "to'ng'ich" sifatida belgilaydi. Shunday qilib, Muqaddas Bitikda Masihga, topinadigan farishtalar shu jumladan Shayton haqida gapiriladi. Qur'on birinchi Odam Atoni oxirgi Odam Ato bilan adashtirib yubordi (Q. 2:34; 7:4 qarang.), ya'ni Masih bilan.

Agar bizda faqat odiy inson bo'lgan birinchi "Odam" bo'lganida edi, biz hammamiz halok bo'lar edik, chunki Xudoning g'azabi va hukmi Odam Atoning qulagan, gunohkor avlodida tug'ilganlarning barchasiga tushar edi. Ammo ikkinchi yoki oxirgi "Odam" Iso bilan bizga hukmdan qochish umidi berilgan.

58 Isoga odamlar orasida eng oliy sharaf berilgan. Bu "birinchi tug'ilgan" so'zining ma'nosi.

Chapter 24

Jesus: Restoring God's Image in Humans

24-bob

Iso: Xudoning odamlardagi qiyofasini tiklanishi

Odam Ato va Momo Havo (Ibtido 1:26-27; 5:1 QA) va Nuh (Ibtido 9:6 QA) haqidagi Muqaddas Kitob hikoyalarida Xudo suratida yaratilgan odamlar haqida aniq ishoralar mavjud. Ammo bu dastlabki hikoyalarda Xudoning surati tushuntirilmagan. Keyinchalik, Qadimgi Ahdda erkaklar va ayollar Xudoning bolalari sifatida tasvirlanganda Xudoning surati nazarda tutilgan (Zab. 102:13); va Xudo bizning Otamiz sifatida tasvirlangan, masalan, Muso davrida (Qonunlar 32:6, QA) va Malaki yozuvlarida (2:10, QA), lekin bu tushuntirilmagan.

Isoning inson qiyofasida paydo bo'lishi bilan Xudoning surati haqidagi bu tushuncha yana mashhur bo'ldi. Ibroniylarga biz o'qiymiz: “O‘g‘il — Xudo shuhratining porlashi, Xudo borlig‘ining aniq suratidir.” (Ibroniylarga 1:3, YA).

Xudo O'zining qiyofasida odamlarni yaratmoqchi bo'lgan narsani hech qachon unutmaydi. Endi, insoniyatning gunohkor tabiati tufayli, muammo odamlarni Xudo suratida qayta yaratishdir. Iso buni shunday ifodalagan: “Sizga chinini aytay: qaytadan tug‘ilmagan bironta odam Xudoning Shohligini ko‘rolmaydi.” (Yuhanno 3:3, YA).

Iso buni aytishi mumkin edi, chunki U bizning gunohlarimiz uchun to'lov qurboni bo'lish orqali insonning buzuv tabiati muammosini hal qildi.

Havoriy Pavlus buning natijasini shunday yozganida tushungan:

“Binobarin, kim Masihga tegishli bo‘lsa, u yangi ijoddir. Eski hayot o‘tib ketdi, yangisi kirib keldi.” (2 Korinfliklarga 5:17, YA).

Pavlus bu haqiqatni quyidagi oyatlarda bir necha bor ifodalagan:

Biz tuproqdan olingan odam suratini ko'tarib yurganimizdek, biz ham osmondan kelgan odam (Masih)ning suratini ko'tarib yuramiz. 1 Korinfliklarga 15:49 (YA)

Biz hammamiz ochiq yuzimiz bilan Egamizning ulug'vorligini ko'rib turibmiz. Biz bora–bora o'zgarar ekanmiz, yanada ulug'vor bo'lib, Egamizga o'xshagan bo'lamiz. Bularning hammasi Egamizning Ruhi orqali sodir bo'lmoqda. 2 Korinfliklarga 3:18 (YA).

Oldingi yashash tarzingizga tobe bo'lmang, eski o'zligingizdan voz keching, chunki u aldovchi ehtiroslar tufayli buzilib ketgan. Yangichasiga fikr–zikk qiladigan bo'linglar. Xudoning suratida yaratilgan, haqiqiy solihlik va muqaddaslikdan iborat bo'lgan yangi tabiatga burkaninglar. Efesliklarga 4:22-24 (YA).

Birbiringizga yolg'on gapirmanglar. Chunki sizlar eski tabiatingizni yomon odatlari bilan birga o'zingizdan soqit qildingizlar. Buning o'rniga siz yangi tabiatga burkandingiz. Sizlar Xudoni yaqinroq bilib borarkansiz, sizning yangi tabiatingiz uni yaratgan Xudoning surati bo'yicha o'zgarib bormoqda. Kolosaliklarga 3:9-10 (YA).

Havoriy Butrusning jamoatlarga yozgan ikkinchi maktubida biz o'qiyimiz:

Rabbimiz Iso O'z ulug'vorligi va ezguligi ila bizni da'vat etib, O'zini bizga tanitdi. Endi biz Xudoga munosib hayot kechira olamiz, chunki Rabbimiz ilohiy qudrati bilan bizga zarur bo'lgan barcha fazilatlarni ato etdi. Masihning sharofati bilan biz Xudo va'da qilgan barakalarni oldik. Endi sizlar buzg'unchi ehtiroslar dastidan avj olgan bu dunyoning axloqsizligidan qochib, Xudoning ilohiy tabiatidan bahramand bo'la olasizlar. 2 Butrus 1:3-4 (YA).

Ibroniylarga 9:22b (YA) da o'qiganimizni eslang: "to'kilgan qon orqaligina gunohlar kechiriladi".

Iso biz uchun O'zining buyuk qurbonligi bilan biz bilan Xudo o'rtasidagi gunoh to'sig'ini olib tashladi va Yaratuvchimiz suratida yangilanishimizga

imkon yaratdi. Va bizda Xudoning suratini tiklash orqali U Otamiz Xudo bilan muloqot qilishimizga imkon yaratdi.

Chapter 25

Jesus: The Victory of the Lamb

25-bob

Iso: Qo'zining g'alabasi

Isoning xochga mixlanishidan ancha oldin, halok bo'lgan insoniyatni muqaddas Xudo bilan yarashtirish masalasi samoviy kengashlarda hal qilingan. Yangi Ahdning so'nggi kitobida biz o'qiymiz: “ Yerdagi yashovchilarning bari unga sajda qiladi. Ulardan hech birining nomi bo'lg'izlangan Qo'zining hayot kitobiga kiritilmayapti. Dunyoga asos solinganidan beri shunday bo'lib kelyapti.” (Vahiy 13:8, Yangi xalqaro versiya, Yangi tarjima).

Xudo O'zining bashoratli ko'rinishida Shaytonning osmondagi isyonini va er yuzidagi odamlarning keyinchalik gunohkor bo'lishini oldindan ko'rgan va bizni gunohning oqibatlaridan qutqarish yo'lini rejalashtirgan. Suvga cho'mdiruvchi Yahyo Iso bilan birinchi marta uchrashganida nima deganini eslang: “Mana, dunyoning gunohini o'z zimmasiga oladigan Xudoning Qo'zisi” (Yuhanno 1:29, Yangi Ahd). Va bokira Maryamga unashtirilgan Yusufga Jabroil farishtaning so'zlarini eslang: “Maryam o'g'il tug'adi, Uning ismini Iso qo'yasan 59, chunki U O'z xalqini gunohlardan qutqaradi” (Matto 1:21, YA).

59 "Iso" ismi Qutqaruvchi yoki Ozod qiluvchi degan ma'noni anglatadi.

Iso O'zining eng oliy qurbonlik qo'zisi bo'lishini bilar edi. U buni O'zining shogirdlariga ochiqchasiga e'lon qildi: “Men O'z irodamni emas, balki Meni Yuborgan Otamning irodasini ado etish uchun osmondan tushganman” (Yuhanno 6:38, YA). Va keyinroq U qo'shib qo'ydi: “Hech kim jonimni Mendan tortib ololmaydi. Men O'z ixtiyorim bilan uni fido qilaman.

Jonimni berishga va uni qaytarib olishga hokimiyatim bor. Buni Menga Otam buyurgan.” (Yuhanno 10:18, YA).

Agar Iso xohlasa, xochga mixlanishning dahshatli azobidan qochib qutula olarmidi? Ha, lekin U bunday qilmadi. Uning hibsga olinishiga to'sqinlik qilmoqchi bo'lgan shogirdlariga javoban, U shunday dedi: “Kerak bo'lganda edi, Men Otamga iltijo qilgan bo'lardim. U Menga o'sha zahotiyoq o'n minglab farishtalariniyuborgan bo'lardi. Shuni bilmaysanmi? Liekin bunday qilganimda edi, qanday qilib Muqaddas bitiklar amalga oshardi? Axir, bularning hammasi sodir bo'lishi kerak - ku!” (Matto 26:53-54 YA).

Iso hayotining oxirgi haftasida nima qilayotganini bilar edi. U Isroil xalqini bosib olgan Rim hukumati bilan uchrashmoqchi edi. Uni xiyonatda, ya'ni Rim kuchi bilan raqobatlasha oladigan siyosiy shohlikni yaratganlikda soxta ayblashardi. Qo'g'irchoq shoh Hirod Isoni xochga mixlash uchun Rim bilan til biriktiradi. Yahudiy din rahbarlari Isoni qatl qilishga chaqirishdi, chunki ular Uning mashhurligiga hasad qilishar edi. Oddiy odamlarning olomoni Isoning xochga mixlanganida yig'lash uchun ularning hukmdorlari tomonidan ko'tarilgan. Bularning barchasini bilgan holda, Iso Xudoning rejasini amalga oshirishga qat'iy qaror qildi. Luqo 9:51 da (YA) Iso haqida o'qiymiz: “Isoning osmonga ko'tariladigan kuni yaqinlashib kelarkan, U Quddusga borishga qaror qildi”.

Siz o'zingizni Isoning o'rnida tasavvur qilib, xochga mixlanish orqali o'limning aql bovar qilmaydigan shafqatsizligiga duch kelganida, Uning xayolidan nimalar o'tgani haqida o'ylab ko'rganmisiz? U o'limi va tirilishidan keyin nima bo'lganini ko'rganmi? Ha, shunday qildi. Biz ibroniy tilida Yangi Ahdda Uning fikrlarining bu go'zal aksini o'qiymiz: “Isoga ko'z tikaylik. Axir, bu imon musobaqasida U biz uchun yo'l ochib, butun masofani bizdan oldin yugurib o'tdi. Iso kelajakdagi shodlikka erishish uchun sharmandali o'limni pisand qilmay, xochda azob tortib jon berdi. Hozir esa U Xudo taxtining o'ng tomonida o'tiribdi” (Ibroniylarga 12:2, N.Z.).

U kutgan bu quvonch nima edi? Mana bu quvonchning uchta jihati:

Iso butun dunyoning gunohlari uchun "Xudoning Qo'zisi" sifatida qurbonlik sifatida xochda eson-omon vafot etdi. Oddiy odam sifatida Uning hayoti hamma uchun etarli bo'lmaydi; lekin Xudoning O'g'li sifatida Uning qoni cheksiz qiymatga ega bo'lar edi. Bu xaqida bir o'ylab ko'ring: isyonkor insoniyat nomidan Xudoning adolatini amalga oshirish orqali U chin dildan tavba qilgan va Isoga Najotkor va Rabbiy sifatida ishonganlarning barchasiga kechirim eshigini ochdi.

Iso gunohkorlarni ayblovchi Shaytonni ham qurolsizlantirdi. Shayton Musoning Qonunini bilar edi. U gunoh qilganlarning hammasiga chiqarilgan o'lim hukmi haqida bilar edi. U ayblovchi sifatida harakat qildi, gunohkorlarni qoraladi. Iso hamma uchun to'lab, Shaytonni hokimiyatdan mahrum qildi. U imonlilarni shaytonning kuchidan va xavfsiz ravishda Xudoning Shohligiga olib keldi.

Nihoyat, xochga mixlanganidan uch kun o'tib, o'limdan tirilib, Iso shaxsan va Unga ishonganlarning barchasi uchun o'limni engdi. 60 Boshqacha qilib aytganda, U o'limi va tirilishi orqali hammaga yangi hayotni taqdim etdi.

Xudoning Qo'zisi Iso insoniyatning uchta dushmani: gunoh, Shayton va o'lim ustidan g'alaba qozondi. Shuning uchun biz Qo'zining g'alabasi haqida quyidagi so'zlarni o'qiymiz:

Ular quydagicha yangi qo'shiq aytishar edi: "Sen o'ramni olishga, Uning muhirlarini echishga loyiqsan! Chunki Sen bo'g'izlangan eding, O'z qoning evaziga har bir qabila, millat, elatu xalqdan Xudo uchun odamlarni qutqarib olding. Ulardan Shohlik yaratding, Ularni Xudoyimizga xizmat qiladigan Ruhoniylar qilib tayinlading. Ular er yuzida hukm suradilar." Vahiy 5:9 – 10 (YA).

Shuningdek, minglab va minglab farishtalar ham bor edi: "Ular baland ovozda shunday derdilar: Bo'g'izlangan Qo'zi hamdlarga loyiqdir! Kuchu davlat, donoligu qudrat Sohibiga Shon – sharflar bo'lsin." (Vahiy 5:12, Yangi Ahd).

Va keyingi sahnada biz o'qiymiz:

Ular Xudo quli Musoning qo'shig'ini va Qo'zining qo'shig'ini kuylab, shunday derdilar: “Yo Qodir Xudo – Egamiz, Buyuk va ajoyibdir Sening ishlaring. Ey xalqlarning Shohi! To'g'ri va haqdir Sening yo'llaring. Ey Egamiz, Sendan qo'rqmaydigan bormi?! Nomingni ulug'lamaydigan bormi?! Axir, yolg'iz O'zing muqaddasdirsan. Jamiki xalqlarhuzuringa keladilar, Ular Senga sajda qiladilar. Zero, odil hukumlaring hammaga ayon bo'ldi”.

Vahiy 15:3-4 61 (YA)

60 Qur'on 4:158 quyidagi so'zlarda Isoning ko'tarilishi haqida eslatib o'tiladi: "Va Alloh uni [Isoni] O'ziga ko'tardi..." Bu Qur'onda Isoning osmondagi maqomiga ishora qilingan yagona ishoradir.

Xudo bo'lgan g'olib Qo'zi sifatida Iso havoriy Yuhannoga zohir bo'ldi, U yer yuzida bo'lganida Uni hammadan ham eng yaxshi bilgan bo'lsa kerak, Yuhanno Uni uchratganida, Yuhanno “o'likdek Uning oyoqlariga yiqildi”. Endi bu g'olib Qo'zi shunchaki qurbonlik qo'zisi emasligini tasavvur qilishingiz muhim. Bizga hozir osmonda yashayotgan Iso Masihning mutlaqo yangi surati taqdim etildi:

Keyin men bilan gaplashayotgan bir ovozni ko'rdim va orqaga o'girilib, men... Inson O'g'liga o'xshagan, uzun libos kiygan va ko'kragiga oltin kamar bog'lagani, ko'rdim. Uning boshidagi sochlari oppoq, oq jun, qordek edi. Uning ko'zlari olovli alangaga o'xshaydi, Uning oyoqlari o'choqda eritilgan yaltiroq bronzaga o'xshaydi va Uning ovozi ko'p suvlarning shovqiniga o'xshaydi. U o'ng qo'lida etti yulduzni ushlab turardi, og'zidan o'tkir ikki qirrali qilich chiqdi va Uning yuzi butun kuchi bilan porlayotgan quyoshga o'xshardi.

61 Qiziqqan o'quvchi uchun, Yangi Ahdning Vahiy kitobi Isoning osmondagi faoliyati haqida sahifalarni o'z ichiga oladi. Biz Isoning “g'olib Qo'zi” sifatidagi faoliyatini to'liqroq tasvirlashga qiziqishingizni oshirish uchun Vahiy kitobidan bir nechta iqtiboslarni tanladik.

Uni ko'rishim bilanoq, oyoqlari ostiga jonsizday yiqildim. U esa o'ng qo'lini ustimga qo'yib, shunday dedi: “Qo'rqma! Men Birinchi va

Oxirgiman. Barhayotman. O'lgan edim va mana, abadul abad tirkman.
O'limning va o'liklar diyorining kalitlari Mendadir. Vahiy 1:12 -18 (YA).

Chapter 26

Conclusion

26-bob

Xulosa

Va uni buyuk qurbonlik bilan qutqardik... 37:107

"Qurbonlik qilib kuydiriladigan qo'zini Xudoning O'zi beradi ..." Ibtido 22:8 (QA)

Esingizda bo'lsa, biz ushbu kitobni shu ikki misra bilan ochgan edik. Ushbu kitob davomida Odam Atodan Xudoning taxtigacha bo'lgan qonli yo'lni kuzatib, biz Qur'on va Muqaddas Kitobdagi Ibtido oyatlarining ma'nosi bilan kurashdik.

Ibrohimning itoatkorligi haqidagi hikoyada, u Ishoqni qurbon qilganida, Xudo aralashib, qurbonlik uchun qo'chqorni taqdim etdi. Imoni tufayli Ibrohim Is'hoq bilan toqqa chiqib, Iso haqida bashoratli so'zlarni aytdi: "Qurbonlik qilib kuydiriladigan qo'zini Xudoning O'zi beradi..."

Ibrohim Xudoning amriga itoat qilib, o'z o'g'lini qurbon qilishga tayyor edi. Xudoning O'zi O'zining O'g'li Isoni bu muqaddas, mukammal va qudratli almashtirilgan qurbonlikga ishonganlarning hammasiga gunohlarning kechirilishini taqdim etishni taklif qildi.

Oxir oqibat, Xudo har birimizni do'zaxga tushishdan qutqarishi va Uning farzandlari bo'lishimizga imkon berishi uchun nima qilish kerakligi haqidagi barcha savollarni hal qiladigan yagona javob bor.

Xudo allaqachon O'zining O'g'li Iso Masihni insoniyat tomonidan har doim sodir qilinadigan barcha gunohlarni yuvish uchun qudratli qurbonlik sifatida taqdim etgan.

Xudoning O'zi barcha gunohlarning kechirilishi uchun qoni to'kilgan Qo'zi Iso Masihni berdi.

Isoning qoni muqaddas, gunoh va nopokliksiz edi. Xudo: “To'kilgan qon orqaligina gunohlar kechiriladi” (Ibroniylarga 9:22, YA) deb e'lon qilgani uchun, faqat U gunohlarni to'liq kechirilishi uchun O'zining barcha muqaddas talablariga to'liq javob beradigan mukammal, qudratli qurbonlik Qo'zini taqdim qilishi kerak edi.

Ushbu kitobda biz taqdim etgan barcha narsalarning qisqacha mazmuni sifatida va Xudo ushbu yangi tushuncha bilan sizdan nima qilishni kutayotganini aniq ko'rishingiz uchun, iltimos, Muqaddas Kitobning quyidagi oyatlarini ko'rib chiqing:

Odamlar Isoga shunday savol berishdi: Xudoga maqul ishlarni bajarish uchun nima qilishimiz kerak? Iso dedi: “Xudoga maqul ish qilmoqchi bo'lsangiz, Xudo yuborgan Zotga ishoninglar”. Yuhanno 6:28-29 (YA)

“Zero, Xudo olamni shunchalik sevdiki, O'zining yagona O'g'lini berdi. Toki Unga ishonganlardan birontasi halok bo'lmasin, balki abadiy hayotga ega bo'lsin” Yuhanno 3:16 (YA)

Va bu Xudo bizga abadiy hayot berganining dalilidir va bu hayot Uning O'g'lidadir. Kimda O'g'il bo'lsa, hayot bor, kimda Xudoning O'g'liga ega bo'lmasa, hayot yo'q. Men buni sizlarga, Xudo O'g'lining nomiga ishonganlarga yozyapman, toki sizlar abadiy hayotga ega ekanligingizni bilib olasizlar. 1 Yuhanno 5:11-13 (YA, kursiv qo'shilgan)

Endi siz biz bilan Odam Atodan Iso Masihning taxtigacha bo'lgan qonli yo'lda bu sayohatni yakunladingiz, endi siz ishonishingiz yoki ishonmasligingizni hal qilishingiz kerak.

Isoning qoni bilan olib kelingan qurbonligi sizning gunohlaringizni yuvishi mumkinligiga va bu haqiqatga ishonib, gunohkor hayotingizdan tavba qilib, hukm va jazodan qutulishingizga ishonasizmi?

Xudo hozir sizga najot in'omini taklif qilmoqda.

Nima qilasiz?

Appendix A

Names of Prophets that Are Common to the Quran and the Bible

Ilova A

Qur'on va Muqaddas Kitobda umumiy bo'lgan payg'ambarlarning ismlari

Dastlab, bu nomlar ibroniy va yunon tillarida uzoq vaqt oldin paydo bo'lgan. Yaqinda bu nomlar Qur'onda arab tilida uchraydi. Har uch tildan bu nomlar ingliz tiliga kelgan. Ular turli xil ko'rinishda paydo bo'lganligi sababli, biz ularni solishtiramiz va tarixda birin – ketin paydo bo'lishi tartibida sanab o'tamiz.

Biblical Name	Description	Quranic Name
Muqaddas Kitobdagi nomi	Tavsif	Qur'on nomi

Odam	Birinchi Odam	Odam
Qobil	- Odam Atoning birinchi o'g'li	Qobil
Hobilning	ikkinchi o'g'li	Odam Hobil
Nuh	To'fon	Nuh
Ibrohim	butun Ibrohimning otasi	
Lut	, Lut Ibrohimning jiyani	
Ismoil	, Ibrohim Ismoilning o'g'li	
Ishoq	Ibrohim Ishoqning o'g'li	
Yoqubning	o'g'li	Ishoq Yoqub

Yusuf Yoqub Yusufning o'g'li
Ayub Arab shohi Ayub
Horun Musoning akasi Horun
Muso buyuk qonun chiqaruvchi Muso
Dovud Buyuk shoh Dovud
Sulaymon Dovudning o'g'li Sulaymon
Ilyos buyuk payg'ambar Ilyos
Elishay Ilyos Al Yasa tomonidan moylangan
Yunus payg'ambar Nineviya Yunusga
Ishayo (Quronda nomi topilmagan)
Isroillik ruhoniy Ezra Uzair
Zakariyo otasi Yuhanno
Payg'ambar / Baptist
Zakariya
Yahyo payg'ambar / suvga cho'mdiruvchi Yahyo
Maryam Bokira onasi Miriam
Iso Najotkor Iso Qutqaruvchi
Masih moylangan Masih

Other Words that Are Important to Know
English Term Meaning Quranic Term
Bilish uchun muhim bo'lgan boshqa so'zlar
Inglizcha atama ma'nosi Qur'on atamasi

Iso Nasaraga ishongan nasroniylar

Injil "xushxabar" Injil degan ma'noni anglatadi

Muso Tavretning Tavrot qonuni

Dovud Zaburning zabur qo'shiqlari

Yahudiylar yahudiy xalqi Yahudi

Unbiya ismli va ismsiz payg'ambarlar

Shayton Raqib Shayton

Iblis aldamchi Iblis

B ilova

Books of the Bible (In the order in which they appear)

The Old Testament

Muqaddas Kitob kitoblari (ular paydo bo'lish tartibida)

Qadimgi Ahd

Ilova B

Muqaddas Kitob kitoblari

(Ular paydo bo'lish tartibida)

Qadimgi Ahd

Ibtido

Chiqish

Levilar

Sahroda

Qonunlar

Yoshua

Hakamlar

Rut

1 Shohlar

2 Shohlar

3 Shohlar

4 Shohlar

1 Solnomalar

2 Solnomalar

Ezra

Naximiyo

Ester

Ayub

Zabur
Hikmatlar
Voizlar
Sulaymon qo'shig'i
Ishayo
Yeremiyo
Marsiya
Hizqiyo
Doniyor
Xo'sheya
Yo'el
Amos
Obodiyo
Yunus
Mixo
Nohum
Xabaqquq
Zafaniyo
Xaggey
Zakariyo
Malaki

Yangi Ahd

Matto
Mark
Luqo
Yuhanno
Havoriylar
Rimliklar
1 Korinfliklarga
2 Korinfliklarga
Galatiyaliklar

Efesliklar
Filippiliklar
Kolosaliklar
1 Salonikaliklar
2 Salonikaliklar
1 Timo'tiy
2 Timo'tiy
Titus
Filimon
Ibroniylar
Yoqub
1 Butrus
2 Butrus
1 Yuhanno
2 Yuhanno
3 Yuhanno
Yahudo
Vahiy

Index of Scriptures and Quranic References

Muqaddas Kitob va Qur'on havolalari ko'rsatkich

1 Solnomalar 22:6-10	97
1 Korinfliklarga 5:7	37
1 Korinfliklarga 5:7b	165
1 Korinfliklarga 11:23-26	166
1 Korinfliklarga 15:49	176
1 Korinfliklarga 15:45-49	173
1 Yuhanno 1:7	166

1 Yuhanno 2:1-2	169
1 Yuhanno 4:16.....	152
1 Yuhanno 4:8	152, 159
1 Yuhanno 4:9-10	169
1 Yuhanno 5:11-13	187
1 Yuhanno 5:19.....	28
1 Shohlar, 17-22 bobolar.....	114
1 Shohlar 18:36-37	116
1 Shohlar 18:38	104
1 Shohlar, 19 bob.	118
1 Shohlar 19:19-21	118
1 Butrus 1:18-21	168
1 Butrus 2:24-25	169
1 Shohlar 5 va 6 bobolari.....	96
1 Shohlar 16:13a	95
2 Solnomalar 2:4-5	102
2 Solnomalar 7:1-3	103
2 Solnomalar 20:7	69
2 Korinfliklarga 3:18	176
2 Korinfliklarga 5:17	176
2 Shohlar, 1 va 2 bobolar.....	114
2 Shohlar, 2-13 bobolar.....	118

2 Shohlar 2:1-13:21	119
2 Shohlar 14:25	109
2 Butrus 1:3-4	177
2 Butrus 1:20-21	21
2 Butrus 3:9	112
2 Shohlar 6:1-15	96
2 Timo'tiyga 2:15	21
2 Timo'tiyga 3:16-17	20
Havoriylar 3:22-23	149
Havoriylar 7:37	149
Kolosaliklarga 3:9-10	176
Kolosaliklarga 3:16a.....	20
Qonunlar 6:16	22
Qonunlar 18:17-18	148
Qonunlar 32:6	175
Efesliklarga 1:7	171
Efesliklarga 4:22-24	176
Efesliklarga 6:17	20
Chiqish 3:6	71
Chiqish 4:5	71
Chiqish 11:1	79
Chiqish 11:4-5	79

Chiqish bob. 12	164
Chiqish 12:1-7	80
Chiqish 12:13.....	165
Chiqish 12:14.....	81
Chiqish 12:29.....	81
Chiqish 12:30-32	81
Chiqish bob. 16	165
Chiqish 18:12.....	36
Hizqiyo 28:12-17	27
Ezra 9:5	36
Galatyaliklarga 2:20	171
Ibtido 1:26-27	152
Ibtido 1:26-27; 5:1	175
Ibtido 2:8-23	48
Ibtido 2:24-25	48
Ibtido 3:1-6	48
Ibtido 3:1-7	28
Ibtido 3:7-15	49
Ibtido 3:13-15	29
Ibtido 3:15	53
Ibtido 3:16-19	49
Ibtido 3:17	73

Ibtido 3:20-24	49
Ibtido 4:1-16	52
Ibtido 5:28 dan 9:17 gacha	57
Ibtido, 6-9 boblar.....	59
Ibtido 9:6	55, 61, 175
Ibtido 9:12	61
Ibtido 12-25 boblari.....	66
Ibtido 12:1-3	67
Ibtido 12:7	67
Ibtido 12:7; 12:8; va 13:18 ...	71
Ibtido 12:8	67
Ibtido 13:8-13	67
Ibtido 13:18	68
Ibtido 14	68
Ibtido 14:1-24	147
Ibtido 15	68, 72
Ibtido 15:5	72
Ibtido 15:8-21	69
Ibtido 16	69
Ibtido 17	69
Ibtido 17:5	72
Ibtido 18 va 19 boblari.....	70

Ibtido 21	70
Ibtido 22:8	v, 70, 185
Ibtido 22:12b	70
Ibtido 26:25	71
Ibtido 31:54	36
Ibtido 31:54; 33:20	71
Ibtido 32:28	75
Ibtido 35:1	71
Ibtido 35:3	71
Ibtido 37:1-47:28	75
Ibroniylarga 1:3	175
Ibroniylarga 1:5-6, 8	149
Ibroniylarga 1:6	174
Ibroniylarga 2:9, 14b-15	171
Ibroniylarga 4:12-13	21
Ibroniylarga 5:6	68, 147
Ibroniylarga 7:3	147
Ibroniylarga 9:22	166, 171, 186
Ibroniylarga 9:22b	177
Ibroniylarga 10:12, 14	171
Ibroniylarga 11:4	37
Ibroniylarga 12:2	172, 181

Ishayo 7:13-14	150
Ishayo 7:14	150
Ishayo 7:14b	122
Ishayo 9:6-7	151
Ishayo 14:12-15	27
Ishayo 41:8	69
Ishayo 52:13-53:12	152
Ishayo 52:14b; 53:2b-12	125
Ishayo 53:3-12	154
Ishayo 59:6b-8	124
Ayub 1:1	87
Ayub 1:5	87
Ayub 1:12; 2:6-7	88
Ayub 1:21	88
Ayub 3:25-26	88
Ayub 4, 5, 8 va 11	88
Ayub 9:33	88
Ayub 13:15	88
Ayub 16:19, 20b-21	89
Ayub 19:25-27	89, 138
Ayub 23:10	89
Ayub 25 bob.....	89

Ayub 29:1-25	88
Ayub 38-41	89
Ayub 42:3b, 5-6	90
Ayub 42:8	90
Ayub 42:10, 12	90
Yuhanno 1:6-13	141
Yuhanno 1:29	179
Yuhanno 1:29-31, 33-35	142
Yuhanno 3:3	175
Yuhanno 3:16	186
Yuhanno 3:16-17	viii
Yuhanno 6:28-29	186
Yuhanno 6:38	180
Yuhanno 6:51, 53-57, 58b	164
Yuhanno 8:31-32	22
Yuhanno 8:44	28
Yuhanno 10:11, 15	159
Yuhanno 10:18	180
Yuhanno 14:26	151
Yuhanno 15:7	22
Yuhanno 15:13	153, 159
Yunus 1-4	109

Yunus 1:16	111
Yunus 4:11	111
Yahudo 1:6	27
Levilar 7:15	36
Levilar 17:11	84, 97, 104
Luqo 1:5-24, 57-80	136
Luqo 1:30-33	156
Luqo 1:35	156
Luqo 1:37	156
Luqo 1:68-70	137
Luqo 1:76-77	138
Luqo 2:23-24	37
Luqo 2:34-35	157
Luqo 2:41-51	157
Luqo 3:4b-6	141
Luqo 8:28-31	30
Luqo 9:42	31
Luqo 9:51	180
Luqo 11:14	31
Malaki 1:6	129
Malaki 1:7	129
Malaki 1:11	129

Malaki 2:10	175
Malaki 2:14-15	130
Malaki 3:1	132
Malaki 3:5	131
Malaki 4:5	133
Mark 1:12-13a	158
Mark 9:31-32a	160
Mark 10:45	152, 159
Mark 13:31	22
Matto 1:18-23	123
Matto 1:21	179
Matto 1:21-23	150
Matto 3:1-3	140
Matto 3:11	140
Matto 3:16-17	158
Matto 4:1-11	30, 158
Matto 4:4	22
Matto 4:5-7	21
Matto 5:17-18	22
Matto 5:21-26	54
Matto 22:31-32	71
Matto 26:17-18, 20-21, 24a	161

Matto 26:26-28	68
Matto 26:26-29	162
Matto 26:53-54	180
Sahroda 29:13	36
Filippiliklarga 2:5-11	170
Hikmatlar 1:7 va 9:10-11	131
Zabur 1:1-3	20
Zabur 4:5	36
Zabur 2:6-7	149
Zabur 2:7	149
Zabur 45:6	149
Zabur 90:11-12	22
Zabur 103:13	175
Zabur 110:4b	68
Zabur 110:1, 4	147
Zabur 118:27	36
Zabur 118:105, 130	20
Vahiy 1:3	143
Vahiy 1:12-18	184
Vahiy 5:9-10.....	182
Vahiy 5:12	182
Vahiy 12:10-11	169

Vahiy 12:3-4, 7-9	27
Vahiy 13:8	179
Vahiy 15:3-4.....	183
Rimliklarga 3:10-18, 23	42
Rimliklarga 3:23	41
Rimliklarga 4:16	72
Rimliklarga 5:6, 8b-11	170
Rimliklarga 6:23	41
Q. 2, 4, 5, 6, 17, 21, 27, 34 va 38	93
Q. 2:30	39
Q. 2:30-33, 35	46
Q. 2:34; 7:4	174
Q. 2:34-36, 7:11-26	46
Q. 2:36	25, 46
Q. 2:37-38	47
Q. 2:67	34
Q. 2:84	39
Q. 2:102; 4:163; 6:84; 21:78-82; va 27:15-44	99
Q. 2:124-140	64
Q. 2:124-140; 2:258-260; 3:33; 3:65-68, 84; 4:125, 163; 6:74-84, 161; 9:114; 11:69-76; 12:6, 38; 14:35-41; 15:51-60; 16:120-123; 19:41-58;	

21:51-72; 22:78; 26:69-104; 29:16-32; 33:7; 37:83-109; 38:45; 42:13; 43:26; 51:24-34; 53:37; 57:26; 60:4; 87:19	74
Q. 2:136	17
Q. 2:136 va 3:84	121
Q. 2:173	40
Q. 2:196	34
Q. 2:200	34
Q. 2:250-51; 4:163; 5:78; 6:84; 17:55; 21:78-80; 27:15; 34:10-11, va 38:17- 26	93
Q. 2:260	64
Q. 3:33; 4:163; 6:84; 7:59, 69; 9:70; 10:71; 11:25-48, 89; 14:9; 17:3, 17, 19, 58; 21:76; 22:42; 23:23-30; 25:37; 26:105-119, 116; 29:14; 33:7; 37:75- 82; 38:12; 40:5, 31; 42:13; 50:12; 51:46; 53:52; 54:9-14; 57:26; 69:11; 71:1-28	62
Q. 3:37	135
Q. 3:38-41; 19:2-11	135
Q. 3:46	145
Q. 3:52, 5:112 va 61:14	168
Q. 3:84	17, 127
Q. 3:183	34
Q. 4:60	26
Q. 4:76	26
Q. 4:83	26
Q. 4:117	26

Q. 4:118-121	26
Q. 4:157	145
Q. 4:158	146
Q. 4:163	85, 107
Q. 4:171	145
Q. 4:172; 19:30	152
Q. 5:2	35
Q. 5:3	40
Q. 5:27	34
Q. 5:27-31	51
Q. 5:44	18
Q. 5:46-47	18
Q. 5:66, 68	18
Q. 5:110	146
Q. 6:34	18
Q. 6:74-81	64
Q. 6:84	85
Q. 6:84b-85	113
Q. 6:85	136, 139
Q. 6:86	107, 117
Q. 6:145	40
Q. 7:16-18	47

Q. 7:12-13	46
Q. 7:133	40
Q. 10:37	18
Q. 10:54	65
Q. 10:64	16, 19
Q. 10:94	19
Q. 10:98	107
Q. 11:25-48	57
Q. 11:69-83	64
Q. 12:4-101	75
Q. 14:35-41	64
Q. 16:115	40
Q. 16:120-128	65
Q. 19:7; 3:39; 21:90	139
Q. 19:12-15	139
Q. 19:20, 22	146
Q. 19:21	146
Q. 19:33	146
Q. 19:41-50	65
Q. 21:51-73	65
Q. 21:83-84	85
Q. 21:89-90	136

Q. 21:91	146
Q. 22:26-28	65
Q. 22:34	34
Q. 22:37	40, 65
Q. 22:78	65
Q. 35:31-32	19
Q. 37:100-113	66
Q. 37:102	34
Q. 37:107	66, 82, 185
Q. 37:122-132	113
Q. 37:139-148	108
Q. 38:41-44	85
Q. 38:48	117
Q. 42:13	66
Q. 43:61	146
Q. 46:12	19
Q. 57:26-27	19
Q. 60:4	66
Q. 108:2	34

